

SABIEDRISKO
PAKALPOJUMU
REGULĒŠANAS
KOMISIJA

3.pielikums
Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas
2024.gada 22.augusta lēmumam Nr.53 „Par sabiedrības ar
ierobežotu atbildību „Tet” būtisku ietekmi vairumtirdzniecības līmeņa
vietējas piekļuves fiksētā vietā tirgū, plašpatēriņa produktu
vairumtirdzniecības līmeņa centralizētas piekļuves fiksētā vietā tirgū
un piekļuves fiziskai infrastruktūrai vairumtirdzniecībā tirgū”

Ziņojums par elektronisko sakaru tirgus analīzi

Piekļuve fiziskai infrastruktūrai vairumtirdzniecībā

2024.gada 22.augustā
Rīga

Ūnijas iela 45
Rīga, LV-1039
Latvija

T: +371 67097200
E: sprk@sprk.gov.lv

www.sprk.gov.lv

Satura rādītājs

Tabulas	4
Attēli	4
Kopsavilkums	5
1 Ievads	7
1.1 Elektronisko sakaru likums	8
1.2 Noteikumi par tirgus analīzei nepieciešamās informācijas apjomu un iesniegšanas kārtību	13
1.3 Informācijas iesniegšanas noteikumi elektronisko sakaru nozarē.....	13
1.4 Tirgus analīzes vadlīnijas.....	14
1.5 EK ieteikumi par attiecīgajiem produktu un pakalpojumu tirgiem elektronisko sakaru nozarē	14
2 SIA „Tet” piemērotās saistības piekļuvei fiziskai infrastruktūrai	15
2.1 Lēmums Nr.244.....	15
2.2 Lēmums Nr.115.....	19
3 Tirgus definēšana	21
3.1 Konkrētais tirgus	21
3.1.1 Jauna tirgus noteikšana.....	23
3.1.2 Attiecīgais pakalpojums	25
3.2 Tirgus definēšana mazumtirdzniecībā un vairumtirdzniecībā	28
3.2.1 Tirgus definēšana mazumtirdzniecībā	29
3.2.2 Tirgus definēšana vairumtirdzniecībā.....	31
3.2.2.1 Vai piekļuve kabeļu kanalizācijai un piekļuve stabiem veido vienotu Fiziskās infrastruktūras tirgu?	32
3.2.2.2 Vai piekļuve citu nozaru fiziskai infrastruktūrai ir iekļaujama Fiziskās infrastruktūras tirgū?	32
3.2.2.3 Vai piekļuve mastiem un torņiem ir iekļaujama Fiziskās infrastruktūras tirgū?	36
3.2.2.4 Vai piekļuve telpām un ēkām ir iekļaujama Fiziskās infrastruktūras tirgū?	39
3.2.2.5 Fiziskās infrastruktūras tirgus definēšanas rezultāti	40
3.3 Ģeogrāfiskā mēroga novērtējums	40
3.4 Vai Ātrdarbīga elektronisko sakaru tīkla likums un ESL var aizvietot <i>ex ante</i> (apsteidzošu) regulēšanu?	42
4 Trīs kritēriju tests	45
4.1 Šķēršļi iekļūšanai tirgū	46
4.2 Tirgus attīstība (dinamika)	49
4.3 Konkurences tiesību pietiekamība	55
4.4 Trīs kritēriju testa rezultāti	57
5 Piemērojamās saistības	57
5.1 SIA „Tet” piemēroto saistību pamatojums	62

5.1.1.1	Piekļuves saistības	62
5.1.1.2	Vienlīdzīgas attieksmes pienākums.....	66
5.1.1.3	Caurredzamības saistība.....	67
5.1.1.4	Tarifu regulēšanas un izmaksu aprēķināšanas saistība.....	68
5.1.1.5	Atsevišķas uzskaites pienākums.....	68
6	Secinājumi	69
7	Nacionālā konsultācija	70
8	Konkurences padomes viedoklis	72
9	Eiropas Savienības mēroga konsultācija	72

Tabulas

Tabula 1: Komersantu izvērsto optisko šķiedru (individuāli vai kopā) kādā no nozaru infrastruktūrām 2021.gadā.....	33
Tabula 2: Komersantiem piederošo mastu un torņu skaits.....	36
Tabula 3: Piekļuves mastiem vai torņiem nodrošināšana citiem komersantiem, mastu un torņu skaits.	38
Tabula 4: Piekļuves mastiem vai torņiem nodrošināšana citiem komersantiem, komersantu skaits.	38
Tabula 5: Ieņēmumi no piekļuves pazemes kabeļu kanalizācijai nodrošināšanas, EUR	50
Tabula 6: Ieņēmumi no piekļuves pazemes kabeļu kanalizācijai nodrošināšanas EUR, tirgus daļas	50
Tabula 7: Piekļuves pazemes kabeļu kanalizācijai nodrošināšana citiem komersantiem, komersantu skaits	50
Tabula 8: Piekļuves pazemes kabeļu kanalizācijai nodrošināšana, pakalpojuma apjoms kilometros	51
Tabula 9: Īpašumā esošās pazemes kabeļu kanalizācija trases kopējais garums, km	51
Tabula 10: Komersantu īpašumā esošās kabeļu kanalizācijas trašu garums kilometros, tirgus daļas	52
Tabula 11: Īpašumā esošās pazemes kabeļu kanalizācija kanālu (cauruļu) kopējais garums, km.....	52
Tabula 12: Komersantu īpašumā esošās kabeļu kanalizācijas kanālu (cauruļu) garums kilometros, tirgus daļas	52
Tabula 13: Komersantiem piederošo stabu skaits	54
Tabula 14: Komersantiem piederošo stabu skaits, tirgus daļas	54

Attēli

Attēls 1. Tirgus analīzes gaita un rezultāti	22
Attēls 2: SIA „Tet” starpoperatoru rīka SPRINTT kabeļu kanalizācijas sadaļa	64
Attēls 3: SIA „Tet” starpoperatoru rīka SPRINTT kabeļu kanalizācijas sadaļas konkrēta objekta apraksts.....	65
Attēls 4: SIA „Tet” starpoperatoru rīka SPRINTT kabeļu kanalizācijas sadaļas konkrēta objekta foto fiksācija.....	65

Kopsavilkums

Ziņojums par elektronisko sakaru tirgus analīzi ir sagatavots par piekļuves fiziskai infrastruktūrai vairumtirdzniecībā tirgu, kas nav minēts EK tirgus ieteikumā.

Iepriekš piekļuves fiziskai infrastruktūrai (kabeļu kanalizācijai un stabiem) vairumtirdzniecībā pakalpojumi tika noteikti kā vairumtirdzniecības līmeņa vietējā piekļuve fiksētā atrašanās vietā tirgus palīgprodukti un tie tika iekļauti:

- EK tirgus Ieteikuma 2007 tirgus 4 – Piekļuve vairumtirdzniecības (fiziskā) tīkla infrastruktūrai (ieskaitot kopējo vai pilnībā atsaistīto piekļuvi) fiksētā atrašanās vietā analīzē;
- EK tirgus Ieteikuma 2014 tirgus 3a – Vairumtirdzniecības līmeņa vietēja piekļuve fiksētā vietā analīzē.

Regulators veica EK tirgus Ieteikumā 2007 minētā tirgus 4 – Piekļuve vairumtirdzniecības (fiziskā) tīkla infrastruktūrai (ieskaitot kopējo vai pilnībā atsaistīto piekļuvi) fiksētā atrašanās vietā – analīzi. Rezultātā 2013.gada 19.decembrī tika pieņemts Regulatora lēmums Nr.244. Lēmumā Nr.244 SIA „Tet” tika noteiktas piekļuves, caurredzamības, vienlīdzīgas attieksmes, tarifu regulēšanas un izmaksu aprēķināšanas, kā arī atsevišķas uzskaites saistības piekļuvei fiziskai infrastruktūrai.

Regulators veica arī EK tirgus Ieteikumā 2014 minētā tirgus 3a – Vairumtirdzniecības līmeņa vietēja piekļuve fiksētā vietā – analīzi, pēc kuras 2018.gada 4.oktobrī tika pieņemts Regulatora lēmums Nr.115, kurā SIA „Tet” tika noteiktas papildu piekļuves, caurredzamības, vienlīdzīgas attieksmes, tarifu regulēšanas un izmaksu aprēķināšanas, kā arī atsevišķas uzskaites saistības piekļuvei fiziskai infrastruktūrai.

Šobrīd ir spēkā EK tirgus Ieteikums 2020, kurā iepriekš minētie tirgi ir definēti kā tirgus 1 – Vairumtirdzniecības līmeņa vietējā piekļuve fiksētā atrašanās vietā. EK tirgus Ieteikuma 2020 tirgus 1 – Vairumtirdzniecības līmeņa vietējā piekļuve fiksētā atrašanās vietā analīzes rezultātā secināts, ka regulēšana Rīgā ir jāatceļ pilnībā un ārpus Rīgas tā ir jā saglabā daļā, kas attiecas uz optikas piekļuves tīklu. Ņemot vērā minēto, Regulators izvērtēja nepieciešamību un secināja, ka ir jānosaka piekļuves fiziskai infrastruktūrai vairumtirdzniecībā pakalpojumi kā atsevišķs tirgus, nevis kā EK tirgus Ieteikumā 2020 minētajā tirgū 1 – Vairumtirdzniecības līmeņa vietējā piekļuve fiksētā atrašanās vietā palīgprodukts.

Piekļuves fiziskai infrastruktūrai vairumtirdzniecībā pakalpojumi nav noteikti kā atsevišķs tirgus nevienā no EK tirgus ieteikumiem. EK tirgus Ieteikumā 2020 izvērtēja iespēju noteikt atsevišķu tirgu, kurā fiziskās infrastruktūras īpašnieki sniedz piekļuvi fiziskai infrastruktūrai, taču Eiropas Savienībā būtiski atšķiras tīkla topoloģijas, visuresošās kabeļu kanalizācijas pieejamība un pieprasījuma līmenis attiecībā uz piekļuvi kabeļu kanalizācijai un stabiem, kā rezultātā EK secināja, ka pašlaik Eiropas Savienības līmenī to nevar konstatēt kā atsevišķu tirgu. Ieteikumā 2020 veiktais izvērtējums norāda, ka nākotnē EK atkārtoti vērtēs iespēju definēt piekļuves fiziskai infrastruktūrai vairumtirdzniecībā pakalpojumus kā atsevišķu tirgu.

Lai definētu un nodalītu konkrētos tirgus, tika apskatīti un novērtēti dažādi pakalpojumi un to iekļaušana Fiziskās infrastruktūras tirgū. Tika noteikts, ka Fiziskās infrastruktūras tirgū ir iekļaujama piekļuve kabeļu kanalizācijai un stabiem.

Nemot vērā, ka Fiziskās infrastruktūras tirgus nav iekļauts nevienā no EK ieteikumiem, Regulators veica trīs kritēriju testu, kura rezultātā tika secināts, ka Fiziskās infrastruktūras tirgū izpildās visi trīs kritēriju testa kritēriji. Attiecīgi Fiziskās infrastruktūras tirgū nepastāv efektīva konkurence un ir jāpiemēro *ex ante* (apsteidzoša) regulēšana.

Fiziskās infrastruktūras tirgus analīzes rezultātā tika secināts, ka Fiziskās infrastruktūras tirgū ir viens komersants ar BIT, t.i., SIA „Tet”, kam iepriekš noteiktās saistības attiecībā uz piekļuvi fiziskai infrastruktūrai vairumtirdzniecībā tiek saglabātas.

1 Ievads

Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisija (turpmāk – Regulators) regulē elektronisko sakaru nozari, lai veicinātu atvērtu, godīgu un efektīvu konkurenci, kā arī ilgtermiņa konkurences attīstību un investīcijas, tādējādi palielinot labumu, ko gūst galalietotāji¹. Galalietotājs saņems maksimālo labumu, ja tam būs izvēle starp vairākiem elektronisko sakaru komersantiem² (turpmāk – komersants), kuri piedāvā konkurētspējīgu elektronisko sakaru pakalpojuma³ (turpmāk – pakalpojums) cenu, augstu pakalpojuma kvalitāti un citus galalietotājam svarīgus pakalpojuma parametrus. Katrs Regulatora pieņemtais lēmums ievieš izmaiņas konkurences apstākļos, tādēļ Regulatoram, pieņemot lēmumus, jāizvērtē, vai konkrētajā tirgū ir efektīva konkurence.

Lai veicinātu konkurenci elektronisko sakaru nozarē, Elektronisko sakaru likumā (turpmāk – ESL), ņemot vērā Eiropas Savienības līmeņa regulējumu, ir noteiktas Regulatora tiesības, ja izpildījušies ESL noteikti kritēriji, definēt konkrētos pakalpojumu tirgus (tirgu definēšana), veikt definēto tirgu analīzi konkurences novērtēšanai šajos tirgos, noteikt komersantus ar būtisku ietekmi tirgū (turpmāk – BIT), kā arī piemērot, saglabāt, grozīt vai atcelt speciālas prasības (turpmāk – saistības) komersantiem, kuru ietekme konkrētajā tirgū atzīta par būtisku.

Regulatoram, pieņemot lēmumu, jāizvērtē, vai konkrētajā tirgū ir efektīva konkurence. Ja konkrētajā tirgū nav efektīvas konkurences, Regulators nosaka komersantu ar BIT un piemēro tam atbilstošas un samērīgas saistības. Ja Regulators konstatē, ka tirgū ir efektīva konkurence, tas komersantam nepiemēro saistības vai komersantam ar BIT atceļ iepriekš piemērotās saistības.

Analizējot konkrētos tirgus, tiek ņemti vērā ne tikai esošie tirgus rādītāji, bet arī iespējamā tirgus attīstība tuvāko gadu laikā. Tādēļ šajā ziņojumā par piekļuvi fiziskai infrastruktūrai vairumtirdzniecībā tirgus analīzi (turpmāk – Ziņojums par tirgus analīzi)

¹ Saskaņā ar ESL 1.panta pirmās daļas 22.punktu galalietotājs ir fiziska persona, juridiska persona vai šādu personu apvienība, kura pieprasa vai izmanto pakalpojumus, bet nenodrošina pakalpojumu un elektronisko sakaru tīklu citām personām un neveic pakalpojumu tālākpārdošanu.

² Saskaņā ar ESL 1.panta pirmās daļas 12.punktu elektronisko sakaru komersants ir komersants, kuram ir tiesības nodrošināt elektronisko sakaru tīklu un sniegt pakalpojumu.

Savukārt saskaņā ar ESL 1.panta pirmās daļas 41.punktu operators ir komersants, kas nodrošina publisko elektronisko sakaru tīklu vai saistītās iekārtas.

Komersants turpmāk tekstā var tikt dēvēts arī par operatoru.

³ Saskaņā ar ESL 1.panta pirmās daļas 15.punktu elektronisko sakaru pakalpojums ir pakalpojums, kuru parasti nodrošina par atbildību un pārraida elektronisko sakaru tīklā (izņemot pakalpojumu, kurš nodrošina saturu vai tāda satura redakcionālu pārvaldību, kas tiek pārraidīts, izmantojot elektronisko sakaru tīklus un pakalpojumus) un kurš aptver šādus pakalpojumu veidus:

a) interneta piekļuves pakalpojumu;

b) starppersonu sakaru pakalpojumu;

c) citus pakalpojumus, kas pilnīgi vai galvenokārt sastāv no signālu pārraides (piemēram, datu pārraides pakalpojumi, tai skaitā starpierīču saziņas pakalpojumu un apraides nodrošināšanai).

Savukārt, saskaņā ar ESL 1.panta pirmās daļas 18.punktu elektronisko sakaru tīkla nodrošināšana ir elektronisko sakaru tīkla izveide (ierīkošana, būvniecība), attīstīšana, tostarp pārbūve, ekspluatācija, vadība, galalietotāja pieslēguma veikšana, kā arī piekļuves nodrošināšana tam.

tiek iekļautas attīstības tendences, kuras var prognozēt Ziņojuma par tirgu analīzi pārskata periodā, t.i., turpmāko piecu gadu laikā.⁴

Ziņojums par elektronisko sakaru tirgu analīzi attiecas uz tirgu definēšanu, analīzi un saistību noteikšanu, bet neattiecas uz tarifu un izmaksu aprēķināšanas saistību ieviešanu.

Ziņojumā par elektronisko sakaru tirgus analīzi ierobežotas pieejamības informācija ir iekrāsota ar pelēku krāsu.

1.1 Elektronisko sakaru likums

2022.gada 29.jūlijā stājās spēkā ESL, ar kuru tiek pārņemta Eiropas Parlamenta un Padomes 2018.gada 11.decembra Direktīva (ES) 2018/1972 par Eiropas Elektronisko sakaru kodeksa izveidi⁵ (turpmāk – Kodekss).

ESL noteic šādas normas attiecībā uz tirgus definēšanu, analīzi, komersanta ar BIT noteikšanu, saistību piemērošanu un publisko konsultāciju:

- komersants ar BIT ir Regulatora noteikts komersants, kas individuāli vai kopā ar citu komersantu atrodas tādā ekonomiskā spēka stāvoklī, kurš ir līdzvērtīgs dominējošam stāvoklim, kas tam līdz zināmam līmenim ļauj rīkoties neatkarīgi no citiem komersantiem un galalietotājiem⁶;
- Regulators veic pakalpojumu tirgus definēšanu, analīzi un komersanta būtiskas ietekmes noteikšanu, ievērojot Eiropas Komisijas (turpmāk – EK) tirgus ieteikumu⁷;
- Regulators definē pakalpojumu tirgu un ģeogrāfisko tirgu saskaņā ar konkurences principiem un valstī esošajiem īpašiem apstākļiem, kā arī ņemot vērā infrastruktūras konkurences līmeni un ģeogrāfiskās apsekošanas rezultātus⁸;
- ja Regulators ir definējis no EK tirgus ieteikuma atšķirīgu tirgu, tas konkrētā tirgus analīzē pārbauda šādu kumulatīvu kritēriju izpildi⁹:
 - 1) pastāv lieli un ilglaicīgi strukturāli, juridiski vai regulatīvi šķēršļi ienākšanai tirgū;
 - 2) tirgus struktūra nav vērsta uz efektīvu konkurenci;
 - 3) konkurences tiesību piemērošana ir nepietiekams pasākums, lai novērstu tirgus nepilnības;Regulators komersantam ar BIT piemēro saistības, ja ir izpildīti 76.panta otrajā daļā noteiktie kritēriji¹⁰.

⁴ Atbilstoši ESL 76.panta septītajai daļai.

⁵ Pieejams: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2018/1972/oj>

⁶ ESL 1.panta pirmās daļas 13.punkts.

⁷ ESL 74.panta pirmā daļa.

⁸ ESL 75.panta pirmā daļa.

⁹ ESL 76.panta otrā daļa.

¹⁰ ESL 76.panta trešā daļa.

- Regulators, veicot tirgus analīzi, ņem vērā šādus apsvērumus¹¹:
 - 1) tirgus tendences un efektīvas konkurences attīstības iespējamība;
 - 2) konkurences ierobežojumi vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības līmenī;
 - 3) regulējums un pasākumi konkrētajā tirgū vai saistītajā mazumtirdzniecības tirgū;
 - 4) regulējums citos pakalpojumu tirgos;
- Regulators, ņemot vērā konkrētā tirgus analīzes rezultātus, nosaka, vai tajā ir efektīva konkurence. Ja tirgus analīzes rezultātā Regulators konstatē, ka tirgū nav efektīvas konkurences, tas nosaka komersantu ar BIT un tirgus analīzes rezultātā konstatētajām problēmām atbilstošas un samērīgas saistības. Ja Regulators konstatē, ka tirgū ir efektīva konkurence, tas komersantam nepiemēro saistības vai komersantam ar BIT atceļ iepriekš piemērotās saistības¹²;
- komersanti, savstarpēji vienojoties, slēdz piekļuves līgumus¹³;
- komersantam ir pienākums risināt sarunas par piekļuvi¹⁴ ar visiem komersantiem, kuri to pieprasa¹⁵;
- komersantam ir pienākums piemērot līdzvērtīgus nosacījumus līdzvērtīgos apstākļos citiem komersantiem, kuriem nodrošina piekļuvi¹⁶, t.sk. piekļuvi kabeļu kanalizācijai¹⁷;
- Regulatoram ir tiesības pieprasīt grozījumu veikšanu noslēgtajā piekļuves līgumā, ja tas nepieciešams, lai nodrošinātu elektronisko sakaru tīklu vai pakalpojumu savstarpēju savietojamību, vai ja konstatēta tā neatbilstība Regulatora prasībām¹⁸;
- komersants var vērsties Regulatorā par piekļuves līguma noslēgšanas sarunu vadīšanu, ja tas nevar noslēgt piekļuves līgumu (tai skaitā grozījumu līgumā) ar citu komersantu¹⁹;

¹¹ ESL 76.panta ceturtā daļa.

¹² ESL 77.panta pirmā daļa.

¹³ ESL 67.panta pirmā daļa.

¹⁴ Saskaņā ar 1.panta pirmās daļas 44.punktu piekļuve ir citam komersantam sniegts pakalpojums ar konkrētiem nosacījumiem piekļūt pakalpojumu nodrošināšanai nepieciešamajai fiziskajai infrastruktūrai un pakalpojumiem, ieskaitot to izmantošanu informācijas sabiedrības pakalpojumu vai apraides satura izplatīšanas pakalpojumiem. Piekļuve ietver piekļuvi elektronisko sakaru tīkla elementiem un saistītajām iekārtām, ieskaitot iekārtas ar vadu vai bezvadu savienojumiem, piekļuvi abonentlīnijai, kā arī iekārtām un pakalpojumiem, kas nepieciešami, lai nodrošinātu pakalpojumu abonentlīnijā, piekļuvi fiziskajai infrastruktūrai, piekļuvi datu plūsmai, piekļuvi atbilstošām programmatūras sistēmām, ieskaitot operacionālās atbalstsistēmas, piekļuvi informācijas sistēmām un datubāzēm, lai veiktu pasūtījumus, piegādes, uzturēšanas un bojājumu novēršanas pieprasījumus un rēķinu sagatavošanu, piekļuvi numura translācijai vai sistēmām, kas piedāvā līdzīgas iespējas, piekļuvi elektronisko sakaru tīkliem, īpaši viesabonēšanai, piekļuvi ierobežotas piekļuves sistēmām ciparu televīzijas pakalpojumiem un piekļuvi virtuālo tīklu pakalpojumiem.

¹⁵ ESL 67.panta trešā daļa.

¹⁶ ESL 67.panta ceturtā daļa.

¹⁷ ESL 69.panta otrā daļa.

¹⁸ ESL 67.panta piektā daļa.

¹⁹ ESL 67.panta sestā daļa.

- Regulatoram ir tiesības noteikt komersantam pienākumu piekļuves jomā, lai nodrošinātu, ka tā galalietotāji, saņemot starppersonu sakaru pakalpojumu, izmantojot numerāciju, var sazināties ar cita elektronisko sakaru tīkla galalietotājiem vai piekļūt cita komersanta sniegtajam pakalpojumam. Regulators, nosakot šo pienākumu, ņem vērā tādus apsvērumus kā konkurences veicināšana, ļoti augstas veiktspējas tīkla izvietošana, efektīvi ieguldījumi, inovācijas un labums galalietotājiem²⁰;
- Regulators pēc pieciem gadiem no dienas, kad noteikts ESL 67.panta septītajā daļā minētais pienākums, novērtē tā rezultātu un nepieciešamību. Regulators pirms ESL 67.panta septītajā daļā minētā pienākuma noteikšanas un par tā novērtējumu veic publisko konsultāciju un konsultāciju Eiropas Savienības līmenī²¹;
- komersants nodrošina piekļuvi kabeļu kanalizācijai²² un informācijai par kabeļu kanalizācijas izvietojumu, pieejamo ietilpību un citiem fiziskajiem parametriem. Komersants nodrošina publisku pieeju minētajai informācijai, izņemot gadījumu, kad tā ir aizsargāta saskaņā ar nacionālo drošību un informācijas tehnoloģiju drošību reglamentējošiem normatīvajiem aktiem²³;
- komersants piemēro izmaksām tuvinātu tarifu par piekļuvi kabeļu kanalizācijai un informācijai par to. Regulators ir tiesīgs izvērtēt izmaksām tuvināto tarifu un apturēt piemērojamo tarifu, noteikt tā augšējo robežu vai arī uzdot komersantam koriģēt tarifu²⁴;
- komersants nodrošina citam komersantam papildu kabeļu kanalizācijas tilpumu, ja tas būvē vai pārbūvē kabeļu kanalizāciju, tai skaitā elektronisko sakaru tīkla pievadu, un dublējošas infrastruktūras izbūve ir fiziski neiespējama vai ekonomiski neefektīva (piemēram, vietās, kur pēc ierīkošanas, būvniecības vai pārbūves darbu veikšanas ir nepieciešams atjaunot ceļa brauktuves vai ietves segumu, vietās, kuras plānots asfaltēt turpmāko divu gadu laikā, vai vietās, kurās aizsargjosla gar kabeļu kanalizāciju sava kabeļa ieguldīšanai padarīs komersantam neiespējamu paralēlas aizsargjoslas veidošanu). Šie noteikumi nav piemērojami valsts atbalsta programmu ietvaros īstenojamos projektos, ja tajos nav noteikts citādi²⁵;
- Regulators ir tiesīgs noteikt komersantam pienākumu nodrošināt piekļuvi kabeļiem un saistītajām iekārtām telpās vai līdz pirmajam koncentrācijas vai sadales punktam par izmaksām tuvinātu tarifu, ja attiecīgo dublējošo elektronisko sakaru tīkla elementu izbūve ir fiziski neiespējama vai ekonomiski neefektīva. Ja šī piekļuve nav iespējama tehnisku vai ekonomisku apsvērumu dēļ, Regulators ir tiesīgs noteikt komersantam pienākumu nodrošināt aktīvu vai

²⁰ ESL 67.panta septītā daļa.

²¹ ESL 67.panta devītā daļa.

²² Saskaņā ar ESL 1.panta pirmās daļas 29.punktu kabeļu kanalizācija ir zemē vai būvju konstrukcijās izvietotas caurules vai to kopums un kabeļu akas vai citas apakšzemes telpas, kas paredzētas elektronisko sakaru kabeļu līniju ierīkošanai un ekspluatācijai.

²³ ESL 69.panta pirmā daļa.

²⁴ ESL 69.panta trešā daļa.

²⁵ ESL 69.panta ceturtnā daļa.

virtuālu piekļuvi. Regulators pēc pieciem gadiem no dienas, kad noteikts minētais pienākums, novērtē tā rezultātu un nepieciešamību. Regulators par novērtējumu veic publisko konsultāciju un konsultāciju Eiropas Savienības līmenī²⁶;

- Regulators, nosakot ESL 69.panta piektajā daļā minēto pienākumu, nosaka arī noteikumus par piekļuves nodrošināšanu kabeļiem un saistītajām iekārtām telpās vai līdz pirmajam koncentrācijas vai sadales punktam²⁷;
- Regulators nenosaka ESL 69.panta piektajā daļā minēto pienākumu, ja tas konstatē, ka²⁸:
 - 1) komersants, ievērojot taisnīgus, vienlīdzīgus un samērīgus nosacījumus, nodrošina citam komersantam piekļuvi ļoti augstas veiktspējas tīklam, ja vien tas nav izvērts par publisku finansējumu;
 - 2) pienākuma noteikšana negatīvi ietekmēs jauna ļoti augstas veiktspējas tīkla izvēršanu un darbību;
- Regulators ir tiesīgs komersantam ar BIT piemērot saistības pilnā vai daļējā apjomā vairumtirdzniecības tirgū piekļuves un starpsavienojuma jomā — piekļuves saistības, pienākumu nodrošināt piekļuvi fiziskajai infrastruktūrai, vienlīdzīgas attieksmes pienākumu, caurredzamības saistības, tarifu regulēšanas un izmaksu attiecināšanas saistības un atsevišķas uzskaites pienākumu²⁹;
- pienākums nodrošināt piekļuvi fiziskajai infrastruktūrai ietver komersantam ar BIT saistības nodrošināt piekļuvi fiziskajai infrastruktūrai un ļaut to izmantot citiem komersantiem. Regulators var noteikt pienākumu nodrošināt piekļuvi fiziskajai infrastruktūrai neatkarīgi no tā, vai tās elementi ir daļa no konkrētā tirgus definīcijas³⁰;
- Regulators, ja nepieciešams, konsultējas ar Konkurences padomi par pakalpojumu tirgus definēšanu, analīzi, komersanta ar būtisku ietekmi noteikšanu, kā arī saistību un citu saistību noteikšanu³¹;
- Regulators atbilstoši kompetencei Latvijas Republikas mērogā veic publiskās konsultācijas ar ieinteresētajām personām par plānotajiem pasākumiem, tostarp³²:
 - 1) pakalpojumu tirgus definēšanu un analīzi;
 - 2) komersanta ar BIT noteikšanu un saistību piemērošanu, grozīšanu vai atcelšanu;
 - 3) pienākumu noteikšanu piekļuves un starpsavienojuma jomā un attiecībā uz kabeļiem un saistītajām iekārtām telpās vai līdz pirmajam koncentrācijas vai sadales punktam saskaņā ar ESL 67.panta deviņo daļu un 69.panta piekto daļu;

²⁶ ESL 69.panta piektā daļa.

²⁷ ESL 69.panta sestā daļa.

²⁸ ESL 69.panta septītā daļa.

²⁹ ESL 79. panta pirmās daļas 1.punkts.

³⁰ ESL 81.pants.

³¹ ESL 74.panta otrā daļa.

³² ESL 11.panta pirmā daļa.

- Regulators publicē savā tīmekļvietnē paziņojumu par publisko konsultāciju. Regulators nosaka publiskās konsultācijas termiņu — vismaz 30 dienas no paziņojuma publicēšanas dienas, un šajā laikposmā ieinteresētās personas iesniedz Regulatoram komentārus un priekšlikumus. Regulators ir tiesīgs veikt atkārtotu publisko konsultāciju, ja plānotā pasākuma projekts ir būtiski mainīts vai ir nepieciešams atkārtoti noskaidrot ieinteresēto personu viedokli³³;
- Regulators veic mēnesi ilgu konsultāciju Eiropas Savienības līmenī ar EK, Eiropas Elektronisko sakaru regulatoru iestādi (turpmāk — BEREC) un Eiropas Savienības dalībvalstu regulatoriem par plānotajiem pasākumiem, kas noteikti ESL 12.panta otrajā daļā un var ietekmēt tirdzniecību starp Eiropas Savienības dalībvalstīm. Regulators neveic konsultāciju Eiropas Savienības līmenī par pasākumiem, kas noteikti kā izņēmumi EK ieteikumā vai pamatnostādņēs par saskaņošanas procedūru³⁴;
- Regulators veic konsultāciju Eiropas Savienības līmenī par plānotajiem pasākumiem, tostarp³⁵:
 - 1) pieņemšanu noteikšanu piekļuves un starpsavienojuma jomā un attiecībā uz kabeļiem un saistītajām iekārtām telpās vai līdz pirmajam koncentrācijas vai sadales punktam saskaņā ar ESL 67.panta deviņo daļu un 69.panta piekto daļu;
 - 2) pakalpojumu tirgus definēšanu un analīzi;
 - 3) komersanta ar BIT noteikšanu un saistību piemērošanu, grozīšanu vai atcelšanu.
- Regulators konsultāciju Eiropas Savienības līmenī veic pēc Latvijas Republikas mēroga publiskās konsultācijas. Regulators uzsāk konsultāciju Eiropas Savienības līmenī, paziņojot un nosūtot plānoto pasākumu kopumu un tā pamatojumu EK, BEREC un Eiropas Savienības dalībvalstu regulatoriem³⁶;
- Regulators EK, BEREC un citu Eiropas Savienības dalībvalstu regulatoru viedokļus un piezīmes ņem vērā, cik vien iespējams. Regulators ir tiesīgs pieņemt arī grozītu plānoto pasākumu kopumu. Regulators pieņemto lēmumu paziņo EK un BEREC³⁷;
- Regulators veic nākamo konkrētā tirgus analīzes kārtu ne vēlāk kā piecus gadus pēc iepriekšējā pasākuma pieņemšanas (t.i., pēc saistību noteikšanas vai tirgus analīzes veikšanas)³⁸.

³³ ESL 11.panta ceturtā daļa.

³⁴ ESL 12.panta pirmā daļa.

³⁵ ESL 12.panta otrās daļas 1.–3.punkts.

³⁶ ESL 12.panta trešā daļa.

³⁷ ESL 12.panta ceturtā daļa.

³⁸ ESL 76.panta septītā daļa.

1.2 Noteikumi par tirgus analīzei nepieciešamās informācijas apjomu un iesniegšanas kārtību

Lai veiktu nepieciešamos pasākumus tirgus definēšanai un tirgus analīzei, Regulators nosaka tirgus analīzei nepieciešamo informāciju un tās iesniegšanas termiņus.³⁹

Saskaņā ar Regulatora 2022.gada 27.septembra lēmuma Nr.1/32 „Noteikumi par elektronisko sakaru pakalpojumu tirgus analīzei nepieciešamo informāciju un tās iesniegšanas termiņiem”⁴⁰ (turpmāk – Tirgus analīzei nepieciešamā informācija) šo noteikumu pielikuma 2., 3., 4., 5., 6., 11., 12., 13., 14., 15., 16. un 17.veidlapā noteikto informāciju iesniedz komersants, kura attiecīgā sniegtā pakalpojuma ieņēmumu kopējais īpatsvars kopā ar vismaz trīs citiem komersantiem ir 95% un vairāk, dilstošā secībā no attiecīgā pakalpojuma sniegšanas kopējiem ieņēmumiem.⁴¹

Tirgus analīzei nepieciešamā informācijas pielikuma 7., 8., 9. un 10.veidlapā noteikto informāciju iesniedz komersants, kuram ir ieņēmumi no attiecīgā elektronisko pakalpojuma sniegšanas, tostarp komersants, kuru Regulators ir noteicis kā komersantu ar BIT⁴².

Tirgus analīzei nepieciešamā informācijas pielikuma 1.veidlapu iesniedz visi šo noteikumu 4.punktā⁴³ noteiktie komersanti.⁴⁴

Šajos noteikumos noteikto informāciju komersants iesniedz, izmantojot Regulatora pārziņā esošu komersanta informācijas ievades un apstrādes sistēmu.

1.3 Informācijas iesniegšanas noteikumi elektronisko sakaru nozarē

Papildus Regulators, veicot tirgus definēšanu un tirgus analīzi, izmanto komersantu iesniegto informāciju Regulatoram saskaņā ar Regulatora 2022.gada 22.septembra lēmumu Nr.1/29 „Informācijas iesniegšanas noteikumi elektronisko sakaru nozarē”⁴⁵, kas noteic Regulatoram regulāri iesniedzamo informāciju un tās iesniegšanas termiņus.

Šajos noteikumos noteikto informāciju komersants iesniedz, izmantojot Regulatora pārziņā esošu komersanta informācijas ievades un apstrādes sistēmu.

Komersants iesniedz Regulatoram divas reizes gadā līdz 1.februārim par iepriekšējā kalendārā gada otro pusgadu un līdz 1.augustam par esošā kalendārā gada pirmo

³⁹ ESL 76.panta pirmā daļa.

⁴⁰ Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/335978-noteikumi-par-elektronisko-sakaru-pakalpojumu-tirgus-analizei-nepieciešamo-informaciju-un-tas-iesniegšanas-termiņiem>

⁴¹ Tirgus analīzei nepieciešamās informācijas 4.1.apakšpunkts.

⁴² Tirgus analīzei nepieciešamās informācijas 4.2.apakšpunkts.

⁴³ Komersantu, kuram jāiesniedz attiecīgajās pielikuma veidlapās noteiktā informācija, nosaka Regulators, izvērtējot komersantu iesniegto informāciju par regulēto pakalpojumu rādītājiem elektronisko sakaru nozarē saskaņā ar noteikumos par Tirgus analīzei nepieciešamo informāciju noteiktajiem kritērijiem.

⁴⁴ Tirgus analīzei nepieciešamās informācijas 5.punkts.

⁴⁵ Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/335936-informācijas-iesniegšanas-noteikumi-elektronisko-sakaru-nozare>

pusgadu šo noteikumu 1.pielikumā noteikto informāciju par regulējamo pakalpojumu rādītājiem elektronisko sakaru nozarē.⁴⁶

1.4 Tirgus analīzes vadlīnijas

EK 2018.gada 7.maija Tirgus analīzes un būtiskas ietekmes tirgū novērtēšanas vadlīnijas saskaņā ar ES elektronisko sakaru tīklu un pakalpojumu pamataktiem (2018/C159/0147)⁴⁸ (turpmāk – Tirgus analīzes vadlīnijas) detalizēti izklāsta tirgus analīzes veikšanas un būtiskas ietekmes noteikšanas kārtību. Tirgus analīzes vadlīniju mērķis ir veicināt iekšējā tirgus attīstību elektronisko sakaru nozarē, cita starpā attīstot saskanīgu regulēšanas praksi un panākot normatīvo aktu konsekvētu piemērošanu.⁴⁹

Tirgus analīzes vadlīnijās ir aplūkoti jautājumi par tirgus definēšanu, kā arī individuālu un kolektīvu būtisku ietekmi tirgū.⁵⁰ Attiecīgi Tirgus analīzes vadlīnijas ir adresētas nacionālajiem regulatoriem, lai tie varētu pildīt savus pienākumus tādu tirgu analīzē, kuros var būt nepieciešama *ex ante* (apsteidzoša) regulēšana, un būtiskas ietekmes tirgū novērtēšanā.⁵¹

1.5 EK ieteikumi par attiecīgajiem produktu un pakalpojumu tirgiem elektronisko sakaru nozarē

EK izdod un regulāri pārskata ieteikumu par attiecīgajiem produktu un pakalpojumu tirgiem, kuros var būt nepieciešams *ex ante* (apsteidzošs) regulējums.⁵²

Spēkā esošajā EK 2020.gada 18.decembra ieteikumā (ES) 2020/2245 par konkrētajiem produktu un pakalpojumu tirgiem elektronisko sakaru nozarē, kuros var būt nepieciešams *ex ante* (apsteidzošs) regulējums saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2018. gada 11. decembra Direktīvu (ES) 2018/1972 par Eiropas Elektronisko sakaru kodeksa izveidi⁵³ (turpmāk – Ieteikums 2020) ir minēti divi tirgi:

- 1) Tirgus 1 – Vairumtirdzniecības līmeņa vietējā piekļuve fiksētā atrašanās vietā;
- 2) Tirgus 2 – Vairumtirdzniecībai atvēlētā jauda.

Ar Ieteikumu 2020 tika aizstāts EK 2014.gada 9.oktobra ieteikums 2014/710/ES par konkrētajiem preču un pakalpojumu tirgiem elektronisko sakaru nozarē, kuros var būt nepieciešama *ex ante* (apsteidzoša) regulēšana saskaņā ar Direktīvu 2002/21/EK par

⁴⁶ Regulatora 2022.gada 22.septembra lēmuma Nr.1/29 „Informācijas iesniegšanas noteikumi elektronisko sakaru nozarē” 3.punkts.

⁴⁷ Pieejams: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52018XC0507%2801%29>

⁴⁸ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52018XC0507%2801%29>

⁴⁹ Tirgus analīzes vadlīniju 3.punkts.

⁵⁰ Tirgus analīzes vadlīniju 6.punkts.

⁵¹ Tirgus analīzes vadlīniju 2.punkts.

⁵² Kodeksa 64.panta 1.punkts.

⁵³ Pieejams: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reco/2020/2245/oj>

kopējiem reglamentējošiem noteikumiem attiecībā uz elektronisko komunikāciju tīkliem un pakalpojumiem⁵⁴ (turpmāk – Ieteikums 2014).

Ar Ieteikumu 2014 tika aizstāts EK 2007.gada 17.decembra ieteikums 2007/879/EK par konkrētajiem preču un pakalpojumu tirgiem elektronisko sakaru nozarē, kuros var būt nepieciešama *ex ante* (apsteidzoša) regulēšana saskaņā ar Direktīvu 2002/21/EK par kopējiem reglamentējošiem noteikumiem attiecībā uz elektronisko komunikāciju tīkliem un pakalpojumiem⁵⁵ (turpmāk – Ieteikums 2007).

Ar Ieteikumu 2007 tika aizstāts EK 2003.gada 11.februāra ieteikums 2003/311/EK par konkrētajiem preču un pakalpojumu tirgiem elektronisko sakaru nozarē, kuros var būt nepieciešama *ex ante* (apsteidzoša) regulēšana saskaņā ar Direktīvu 2002/21/EK⁵⁶ (turpmāk – Ieteikums 2003).

2 SIA „Tet” piemērotās saistības piekļuvei fiziskai infrastruktūrai

Iepriekš piekļuves fiziskai infrastruktūrai vairumtirdzniecībā pakalpojumi (kabeļu kanalizācijai un stabiem) tika noteikti kā vairumtirdzniecības līmeņa vietējās piekļuves fiksētā atrašanās vietā tirgus palīgprodukti un tika iekļauti:

- Ieteikuma 2007 tirgus 4⁵⁷ analīzē;
- Ieteikuma 2014 tirgus 3a⁵⁸ analīzē.

Minētais Ieteikuma 2007 tirgus 4⁵⁹ un Ieteikuma 2014 tirgus 3a⁶⁰ atbilst šobrīd spēkā esošā Ieteikuma 2020 tirgum 1.⁶¹

2.1 Lēmums Nr.244

Regulators veica Ieteikumā 2007 minētā tirgus 4⁶² analīzi, kurā tika iekļauti piekļuves fiziskai infrastruktūrai vairumtirdzniecībā pakalpojumi. Rezultātā 2013.gada 19.decembrī tika pieņemts Regulatora lēmums Nr.244 „Par sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Lattelecom”⁶³ būtisku ietekmi piekļuves vairumtirdzniecības (fiziskā) tīkla

⁵⁴ Pieejams: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reco/2014/710/oj>

⁵⁵ Pieejams: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reco/2007/879/oj>

⁵⁶ Pieejams: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reco/2003/311/oj>

⁵⁷ Piekļuve vairumtirdzniecības (fiziskā) tīkla infrastruktūrai (ieskaitot kopējo vai pilnībā atsaistīto piekļuvi) fiksētā atrašanās vietā.

⁵⁸ Vairumtirdzniecības līmeņa vietējā piekļuve fiksētā vietā.

⁵⁹ Piekļuve vairumtirdzniecības (fiziskā) tīkla infrastruktūrai (ieskaitot kopējo vai pilnībā atsaistīto piekļuvi) fiksētā atrašanās vietā.

⁶⁰ Vairumtirdzniecības līmeņa vietēja piekļuve fiksētā vietā.

⁶¹ Vairumtirdzniecības līmeņa vietējā piekļuve fiksētā atrašanās vietā.

⁶² Piekļuve vairumtirdzniecības (fiziskā) tīkla infrastruktūrai (ieskaitot kopējo vai pilnībā atsaistīto piekļuvi) fiksētā atrašanās vietā.

⁶³ Saskaņā ar Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistra informāciju 2019.gada 1.aprīlī sabiedrībai ar ierobežotu atbildību „Lattelecom” mainīts nosaukums pret sabiedrība ar ierobežotu atbildību „Tet”,

infrastruktūrai (ieskaitot kopējo vai pilnībā atsaistīto piekļuvi) fiksētā atrašanās vietā tirgū⁶⁴ (turpmāk – Lēmums Nr.244). Turpmāk uzskaitītas tikai tās ar šo lēmumu noteiktās saistības, kas attiecas uz piekļuvi fiziskai infrastruktūrai.

Saskaņā ar Lēmuma Nr.244 1. un 3.punktu Regulators nolēma:

1. Noteikt no 2014.gada 1.jūlija SIA „Lattelecom” par komersantu ar būtisku ietekmi piekļuves vairumtirdzniecības (fiziskā) tīkla infrastruktūrai (ieskaitot kopējo vai pilnībā atsaistīto piekļuvi) fiksētā atrašanās vietā tirgū.

3. Noteikt no 2014.gada 1.jūlija SIA „Lattelecom” šādas saistības piekļuvei inženiertehniskai infrastruktūrai:

3.1. piekļuves saistību – nodrošināt komersantam piekļuvi SIA „Lattelecom” inženiertehniskajai infrastruktūrai (kabeļu kanalizācijai, kabeļu apakškanalizācijai, lūkām, ja ir pieejami kabeļu kanalizācijas resursi, un stabiem), ja tā jau ir izbūvēta vai tiks izbūvēta pēc šā lēmuma spēkā stāšanās brīža, pamattīkla un piekļuves tīkla līmenī, ievērojot šādus nosacījumus:

3.1.1. nodrošināt piekļuvi inženiertehniskajai infrastruktūrai visām elektronisko sakaru tīklu arhitektūrām optisko šķiedru kabeļu izvietošanai;

3.1.2. būvējot kabeļu kanalizāciju un lūkas, uzstādīt pietiekamus resursus, ko varētu izmantot cits komersants;

3.1.3. nodrošināt piekļuvi inženiertehniskajai infrastruktūrai un, būvējot kabeļu kanalizāciju un lūkas, uzstādīt pietiekamus resursus, ko varētu izmantot cits komersants Komisijas noteiktajā kārtībā;

3.2. piekļuves saistību un vienlīdzīgas attieksmes pienākumu – nodrošināt piekļuvi inženiertehniskajai infrastruktūrai katram komersantam, kas to pamatoti pieprasa, un piemērot tam līdzvērtīgus nosacījumus līdzvērtīgos apstākļos. Noteikt SIA „Lattelecom” pienākumu nodrošināt citam komersantam piekļuvi inženiertehniskajai infrastruktūrai un informāciju ar tiem pašiem nosacījumiem, ar kādiem SIA „Lattelecom” nodrošina elektronisko sakaru pakalpojumus un informāciju savām struktūrvienībām (angļu val. – *self-service*) un saistītajiem komersantiem, un tādā pašā kvalitātē, kas ietver šādus nosacījumus:

3.2.1. nodrošināt citam komersantam tāda paša līmeņa informāciju par tā inženiertehnisko infrastruktūru, kāda ir pieejama savām struktūrvienībām un saistītajiem komersantiem;

3.2.2. izskatīt cita komersanta iesniegto informācijas pieprasījumu un sniegt pieprasīto informāciju vai pamatotu atteikumu tādā pašā termiņā, kādā SIA „Lattelecom” izskata un sniedz atbildi uz līdzvērtīgu pieprasījumu no savas struktūrvienības un saistītajiem komersantiem;

reģistrācijas numurs: 40003052786, juridiskā adrese: Dzirnavu iela 105, Rīga, LV-1011 (turpmāk – SIA „Tet”).

⁶⁴ Pieejams: https://www.sprk.gov.lv/sites/default/files/cmaa_files/LemumsN244D19122013.pdf

- 3.2.3. nodrošināt rīkus (piemēram, sarakstu, datubāzi vai interneta portālu), ar kuru palīdzību cits komersants, piekļūst aktuālai informācijai. Noteikt SIA „Lattelecom” ievērot šādus nosacījumus:
 - 3.2.3.1. ietvert rīkos informāciju par inženiertehnisko infrastruktūru struktūru, kā arī dažādu inženiertehnisko infrastruktūru veidojošajiem elementu tehniskajiem parametriem;
 - 3.2.3.2. nodrošināt rīkos informāciju par inženiertehniskās infrastruktūras elementu, tostarp kabeļu kanalizāciju, stabu un citu fizisko aktīvu (piemēram, apkopes telpu) ģeogrāfisko atrašanās vietu, kā arī par pieejamo vietu kabeļu kanalizācijā;
 - 3.2.3.3. atjaunot reizi mēnesī rīkos publicēto informāciju, iekļaujot tajā veiktās izmaiņas;
 - 3.2.3.4. nodrošināt citam komersantam pieeju rīkiem, ja komersants vēlas izmantot jebkuru tirgus Nr.4 vai platjoslas piekļuves vairumtirdzniecības pakalpojumu, vai būvēt savu elektronisko sakaru tīklu;
 - 3.2.3.5. nodrošināt rīkus saskaņā ar Komisijas noteikumiem par pamatpiedāvājuma izstrādes kārtību, iekļaujamo informāciju un publicēšanu;
 - 3.2.3.6. nodrošināt rīkus tādā termiņā un apjomā saskaņā ar Komisijas noteikumiem par pamatpiedāvājuma izstrādes kārtību, iekļaujamo informāciju un publicēšanu;
- 3.2.4. nodrošināt citam komersantam pasūtīšanas, nodrošināšanas un bojājumu novēršanas pārvaldības sistēmas, kas ietver šādus nosacījumus:
 - 3.2.4.1. nodrošināt pasākumus, lai novērstu izmantošanā esošo kabeļu kanalizāciju pārblīvi;
 - 3.2.4.2. nodrošināt sistēmas līdzvērtīgas tām, kuras SIA „Lattelecom” nodrošina savām struktūrvienībām un saistītajiem komersantiem;
 - 3.2.4.3. izskatīt cita komersanta iesniegto inženiertehniskās infrastruktūras un dažādu infrastruktūru veidojošo elementu izmantošanas pieprasījumu un nodrošināt piekļuvi pieprasītajam pakalpojumam vai sniegt pamatotu atteikumu tādā pašā termiņā, kādā SIA „Lattelecom” izskata un sniedz atbildi uz līdzvērtīgu pieprasījumu no savas struktūrvienības un saistītajiem komersantiem;
 - 3.2.4.4. saglabāt informācijas sistēmās datus par pieprasījumu apstrādi piecus gadus;
 - 3.2.4.5. nodrošināt citam komersantam pasūtīšanas, nodrošināšanas un bojājumu novēršanas pārvaldības sistēmas Komisijas noteiktajā kārtībā;

- 3.2.5. izstrādāt un publicēt galvenos darbības rādītājus gan savām struktūrvienībām un saistītajiem komersantiem, gan citam komersantam Komisijas noteiktajā kārtībā;
- 3.2.6. izstrādāt un piemērot pakalpojuma līmeņa līgumus (angļu val. – *Service Level Agreement*) Komisijas noteiktajā kārtībā;
- 3.2.7. neatklāt SIA „Lattelecom” mazumtirdzniecībā iesaistītai struktūrvienībai un saistītam komersantam informāciju par cita komersanta piekļuves inženiertehniskajai infrastruktūrai pieprasījumu. SIA „Lattelecom” struktūrvienību un saistīto komersantu mazumtirdzniecības darbībās iesaistītās personas nav iesaistītas par inženiertehniskās infrastruktūras piekļuves procesa pārvaldību tieši vai netieši atbildīgās SIA „Lattelecom” struktūrās;
- 3.2.8. informēt komersantu, kurš izmanto SIA „Lattelecom” nodrošināto piekļuvi inženiertehniskajai infrastruktūrai, vienlaicīgi ar SIA „Lattelecom” struktūrvienībām un saistītajiem komersantiem par izmaiņām, kas ietekmē komersanta mazumtirdzniecības pakalpojumu sniegšanu;
- 3.3. caurredzamības saistību – izstrādāt un publicēt saistītu iekārtu kopīgas izmantošanas pamatpiedāvājumu saskaņā ar Komisijas noteikumiem par pamatpiedāvājuma izstrādes kārtību, iekļaujamo informāciju un publicēšanu;
- 3.4. caurredzamības saistību – izstrādāt tehnoloģiskos risinājumus Komisijas noteiktajā kārtībā un iekļaut tos saistītu iekārtu kopīgas izmantošanas pamatpiedāvājumā;
- 3.5. tarifu regulēšanas un izmaksu aprēķināšanas saistību – aprēķināt piekļuves inženiertehniskajai infrastruktūrai un ar to saistīto elementu sniegšanas izmaksas un iesniegt ziņojumu par izmaksu aprēķināšanu un attiecināšanu saskaņā ar Komisijas noteikto elektronisko sakaru pakalpojumu izmaksu aprēķināšanas un attiecināšanas metodiku. Aprēķināt piekļuves inženiertehniskajai infrastruktūrai un ar to saistīto elementu sniegšanas izmaksas par katru elementu atsevišķi, kas norādīti Komisijas noteikumos par pamatpiedāvājuma izstrādes kārtību, iekļaujamo informāciju un publicēšanu;
- 3.6. tarifu regulēšanas un izmaksu aprēķināšanas saistību – iesniegt Komisijai pēc Komisijas pieprasījuma tarifu un izmaksu pamatojumu par katru piekļuves inženiertehniskajai infrastruktūrai pakalpojumu un ar to saistīto elementu atsevišķi, kas noteikti Komisijas noteikumos par pamatpiedāvājuma izstrādes kārtību, iekļaujamo informāciju un publicēšanu;
- 3.7. tarifu regulēšanas un izmaksu aprēķināšanas saistību – tuvināt piekļuves inženiertehniskajai infrastruktūrai un ar to saistīto elementu (katru atsevišķi), kas noteikti Komisijas noteikumos par pamatpiedāvājuma izstrādes kārtību, iekļaujamo informāciju un publicēšanu tarifus izmaksām;

- 3.8. tarifu regulēšanas un izmaksu aprēķināšanas saistību – nodrošināt, ka piekļuves inženiertehniskajai infrastruktūrai un ar to saistīto elementu pakalpojumu tarifi neveido nepietiekamu cenu starpību;
- 3.9. pienākumu piekļuves jomā inženiertehniskajai infrastruktūrai – veikt atsevišķu darbības uzskaiti saskaņā ar Komisijas elektronisko sakaru pakalpojumu izmaksu aprēķināšanas un attiecināšanas metodiku.

2.2 Lēmums Nr.115

Regulators veica Ieteikumā 2014 minētā tirgus 3a⁶⁵ analīzi, kurā tika iekļauti piekļuves fiziskai infrastruktūrai vairumtirdzniecībā pakalpojumi. Rezultātā 2018.gada 4.oktobrī tika pieņemts Regulatora lēmums Nr.115 „Par sabiedrības ar ierobežotu atbildību „Lattelecom” būtisku ietekmi vairumtirdzniecības līmeņa vietējas piekļuves fiksētā vietā tirgū un plašpatēriņa produktu vairumtirdzniecības līmeņa centralizētas piekļuves fiksētā vietā tirgū”⁶⁶ (turpmāk – Lēmums Nr.115). Turpmāk uzskaitītas tikai tās ar šo lēmumu noteiktās saistības, kas attiecas uz piekļuvi fiziskai infrastruktūrai.

Saskaņā ar Lēmuma Nr.115 1., 5., 8., 10.–12. un 21.punktu Regulators nolēma:

1. noteikt no 2019.gada 5.aprīļa SIA „Lattelecom” par komersantu ar būtisku ietekmi vairumtirdzniecības līmeņa vietējas piekļuves fiksētā vietā tirgū.

5. noteikt no 2019.gada 5.aprīļa SIA „Lattelecom” šādas saistības piekļuvei inženiertehniskajai infrastruktūrai:

- 5.1. piekļuves saistību un vienlīdzīgas attieksmes pienākumu – nodrošinot piekļuvi inženiertehniskajai infrastruktūrai, ievērot šādus nosacījumus:
 - 5.1.1. nodrošināt komersantam ierīkošanas projektēšanu un kabeļa ierīkošanu SIA „Lattelecom” inženiertehniskajā infrastruktūrā, ja komersants to pieprasa;
 - 5.1.2. nodrošināt iespēju komersantam veikt pēc savas izvēles ierīkošanas projektēšanas un kabeļa ierīkošanas darbus pašam vai tā apakšuzņēmējam;
 - 5.1.3. nodrošināt komersantam iespēju pasūtīt praktisko tehnisko izpēti veikt kopā ar ierīkošanas projektēšanu un kabeļa ierīkošanu;
 - 5.1.4. nodrošināt komersantam pēc savas izvēles iespēju pasūtīt praktisko tehnisko izpēti veikt atsevišķi no ierīkošanas projektēšanas un kabeļa ierīkošanas darbiem;
- 5.2. caurredzamības saistību un vienlīdzīgas attieksmes pienākumu izstrādāt un publicēt saistītu iekārtu kopīgas izmantošanas pamatpiedāvājumu saskaņā ar Regulatora noteikumiem par pamatpiedāvājuma izstrādes kārtību, iekļaujamo informāciju un publicēšanu, ievērojot šādus nosacījumus:
 - 5.2.1. iekļauto informāciju detalizēti atdalīt un nodrošināt, ka komersantiem – pakalpojumu saņēmējiem – nav jāmaksā par saistītām iekārtām vai

⁶⁵ Vairumtirdzniecības līmeņa vietēja piekļuve fiksētā vietā.

⁶⁶ Pieejams: https://www.sprk.gov.lv/sites/default/files/cmaa_files/LemumsN115D04102018.pdf

- aprikojumu, kas pieprasītajam tirgus 3a pakalpojumam nav nepieciešams;
- 5.2.2. iekļaut pakalpojuma nodrošināšanas procesu aprakstu saskaņā ar Regulatora saistītu iekārtu kopīgas izmantošanas pamatpiedāvājuma noteikumiem;
- 5.3. tarifu regulēšanas un izmaksu aprēķināšanas saistību, kas ietver šādus nosacījumus:
- 5.3.1. aprēķināt ierīkošanas projektēšanai un kabeļa ierīkošanai nepieciešamo darbību sniegšanas izmaksas un iesniegt ziņojumu par izmaksu aprēķināšanu un attiecināšanu saskaņā ar Regulatora pakalpojumu izmaksu aprēķināšanas un attiecināšanas metodiku. Aprēķināt ierīkošanas projektēšanai un kabeļa ierīkošanai nepieciešamo darbību sniegšanas izmaksas par katru pakalpojuma elementu atsevišķi, kas norādīti saistītu iekārtu kopīgas izmantošanas pamatpiedāvājuma noteikumos;
- 5.3.2. tuvināt ierīkošanas projektēšanai un kabeļa ierīkošanai nepieciešamo darbību tarifus izmaksām;
- 5.3.3. iesniegt Regulatoram pēc tā pieprasījuma tarifu un izmaksu pamatojumu atsevišķi par katru ierīkošanas projektēšanai un kabeļa ierīkošanai nepieciešamo darbību un ar to saistīto pakalpojuma elementu, kas noteikti Regulatora saistītu iekārtu kopīgas izmantošanas pamatpiedāvājuma noteikumos;

8. noteikt no 2019.gada 5.aprīļa SIA „Lattelecom” vienlīdzīgas attieksmes pienākumu piekļuvei jebkuram tirgus 3a pakalpojumam, kas ir iekļauts tirgus 3a definīcijā (t.sk. inženiertehniskajai infrastruktūrai), – sniegt citam komersantam līdzvērtīgu pakalpojumu, nodrošinot līdzvērtīgu piekļuvi un informāciju tādā pašā kvalitātē un ar tiem pašiem nosacījumiem, ar kādiem SIA „Lattelecom” saistītais komersants sniedz pakalpojumu (t.sk. kādas noteiktas darbības), nodrošina piekļuvi un informāciju priekš SIA „Lattelecom”;

10. noteikt no 2019.gada 5.aprīļa SIA „Lattelecom” piekļuves un caurredzamības saistību un vienlīdzīgas attieksmes pienākumu piekļuvei jebkuram tirgus 3a pakalpojumam, kas ir iekļauts tirgus 3a definīcijā (t.sk. inženiertehniskajai infrastruktūrai), nodrošinot piekļuvi, ievērot šādus nosacījumus:

- 10.1. SLA pārkāpuma gadījumā nodrošināt SLG;
- 10.2. nodrošināt SLG tādā līmenī, lai garantētu pietiekami atturošu ietekmi izpildīt noteikto kvalitātes SLA līmeni;
- 10.3. nodrošināt SLG saskaņā ar piekļuves, saistītu iekārtu kopīgas izmantošanas un atsaistītas piekļuves abonentiņām pamatpiedāvājuma noteikumiem;

11. noteikt no 2019.gada 5.aprīļa SIA „Lattelecom” piekļuves un caurredzamības saistību un vienlīdzīgas attieksmes pienākumu piekļuvei jebkuram tirgus 3a pakalpojumam, kas ir iekļauts tirgus 3a definīcijā (t.sk. inženiertehniskajai infrastruktūrai), nodrošinot piekļuvi, ievērot šādus nosacījumus:

- 11.1. nodrošināt rīkā pakalpojuma pieteikšanas, piegādes, tajā skaitā ierīkošanas pieteikšanas, uzturēšanas, bojājumu pieteikšanas un bojājumu novēršanas iespējas;

- 11.2. nodrošināt komersantam alternatīvas pakalpojuma uzturēšanas, bojājumu pieteikšanas un bojājumu novēršanas iespējas;
 - 11.3. nodrošināt pakalpojuma pieteikšanas, piegādes, tajā skaitā ierīkošanas pieteikšanas, uzturēšanas, bojājumu pieteikšanas un bojājumu novēršanas iespējas saskaņā ar Regulatora informācijas publiskošanas un piekļuves, saistītu iekārtu kopīgas izmantošanas un atsaistītas piekļuves abonentlīnijām pamatpiedāvājuma noteikumiem;
 - 11.4. iekļaut informāciju rīkā, kas nepieciešama komersantam, lai saņemtu tirgus 3a pakalpojumus, saskaņā ar Regulatora informācijas publiskošanas un piekļuves, saistītu iekārtu kopīgas izmantošanas un atsaistītas piekļuves abonentlīnijām pamatpiedāvājuma noteikumiem;
 - 11.5. ja kāda informācija nav pieejama rīkā, bet komersantam ir nepieciešama, lai saņemtu tirgus 3a pakalpojumus, sniegt atbildi komersantam vai pamatotu atteikumu tādā pašā termiņā, kādā SIA „Lattelecom” izskata un sniedz atbildi uz līdzvērtīgu pieprasījumu no savas struktūrvienības vai saistītajiem komersantiem, saskaņā ar Regulatora piekļuves, saistītu iekārtu kopīgas izmantošanas un atsaistītas piekļuves abonentlīnijām pamatpiedāvājuma noteikumiem;
12. noteikt no 2019.gada 5.aprīļa SIA „Lattelecom” tarifu regulēšanas un izmaksu aprēķināšanas saistību piekļuvei jebkuram tirgus 3a pakalpojumam, kas ir iekļauts tirgus 3a definīcijā (t.sk. inženiertehniskajai infrastruktūrai), nodrošināt, ka tirgus 3a pakalpojumu un ar to saistīto pakalpojuma elementu pakalpojumu tarifi neveido nepietiekamu cenu starpību saskaņā ar Regulatora pietiekamas pakalpojumu cenu starpības aprēķināšanas metodiku elektronisko sakaru nozarē;
21. noteikt no 2019.gada 5.aprīļa SIA „Lattelecom” tarifu regulēšanas un izmaksu aprēķināšanas saistību piekļuvei jebkuram tirgus 3b pakalpojumam, kas ir iekļauts tirgus 3b definīcijā (t.sk. inženiertehniskajai infrastruktūrai), nodrošināt, ka tirgus 3b pakalpojumu un ar to saistīto pakalpojuma elementu pakalpojumu tarifi neveido nepietiekamu cenu starpību saskaņā ar Regulatora pietiekamas pakalpojumu cenu starpības aprēķināšanas metodiku elektronisko sakaru nozarē.

3 Tirgus definēšana

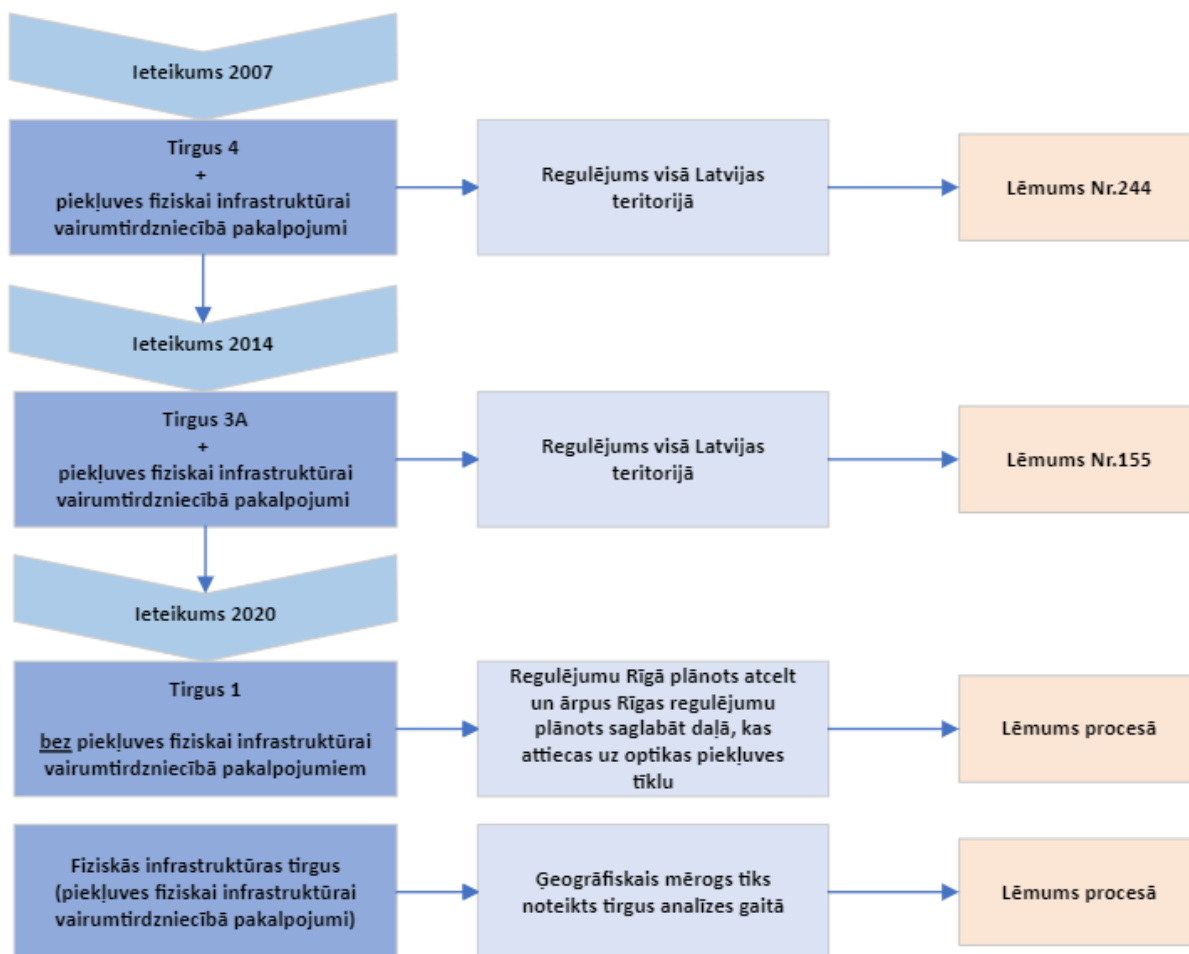
3.1 Konkrētais tirgus

Nemot vērā, ka paralēli tiek veikta Ieteikuma 2020 tirgus 1⁶⁷ analīze, kur secināts, ka regulēšana Rīgā ir jāatceļ pilnībā un ārpus Rīgas tā ir jā saglabā daļā, kas attiecas uz optikas piekļuves tīklu, Regulators izvērtē, vai ir jānosaka piekļuves fiziskai infrastruktūrai vairumtirdzniecībā pakalpojumi kā atsevišķs tirgus, nevis kā Ieteikumā 2020 minētajā tirgū 1⁶⁸ palīgprodukts (skatīt Attēlu 1).

⁶⁷ Vairumtirdzniecības līmeņa vietējā piekļuve fiksētā atrašanās vietā.

⁶⁸ Vairumtirdzniecības līmeņa vietējā piekļuve fiksētā atrašanās vietā.

Attēls 1. Tirgus analīzes gaita un rezultāti

Atsevišķs tirgus, kas sastāv no piekļuves fiziskai infrastruktūrai, nav noteikts nevienā no EK ieteikumiem. Tas ir saistīts ar to, ka visā Eiropas Savienībā būtiski atšķiras tīkla topoloģijas, visuresošās kabeļu kanalizācijas pieejamība un pieprasījuma līmenis attiecībā uz piekļuvi kabeļu kanalizācijai un stabiem, EK secināja, ka pašlaik Eiropas Savienības līmenī nevar konstatēt atsevišķu tirgu, kurā fiziskās infrastruktūras īpašnieki sniedz piekļuvi fiziskai infrastruktūrai, tāpēc tas nav iekļaujams to tirgu sarakstā, kam nepieciešams *ex ante* (apsteidzošs) regulējums.⁶⁹

Saskaņā ar Ieteikumam 2020 pievienoto paskaidrojumu *SWD (2020) 337 final*⁷⁰ atsevišķa fiziskās infrastruktūras tirgus definēšana būtu saistoša tām valstīm, kur vienam operatoram pieder visaptveroša fiziskā infrastruktūra, kas ir piemērota optisko

⁶⁹ Ieteikuma 2020 27.punkts.

⁷⁰ Pieejams: https://nkom-emarkedet/markeder/markeder-som-reguleres/_attachment/download/e804f701-e342-448d-95f9-0b81f4b5d144:b3bff2ccf56262242fdd0f242205cf2ab0335fb0/Komisjonens%20Explanatory%20Note%20til%20anbefalingen%20av%202018.%20desember%202020.pdf

tīklu izvēršanai un ļauj sasniegt galalietotājus, to ēkas un telpas visā ģeogrāfiskajā teritorijā.

Valstu regulatoriem būtu jāanalizē arī tirgi, kas nav norādīti šajā ieteikumā, bet tiek regulēti to jurisdikcijas teritorijā, pamatojoties uz iepriekšējām tirgus analizēm, vai citi tirgi, ja šiem regulatoriem ir pietiekams pamats uzskatīt, ka trīs kritēriju pārbaude ir sekmīga. Tādējādi valstu regulatori var definēt arī citus konkrētus produktu un pakalpojumu tirgus, kas nav uzskaitīti šajā ieteikumā, ja tie var pierādīt, ka valsts kontekstā šie tirgi iztur trīs kritēriju pārbaudi.⁷¹

Definējot elektronisko sakaru tirgus atbilstoši Eiropas Savienības praksei, ir jānosaka tirgus funkcionālais līmenis:

- tirgi, kuros pakalpojumi tiek piedāvāti vairumtirdzniecībā (vairumtirdzniecības pakalpojumu tirgi);
- tirgi, kuros pakalpojumi tiek piedāvāti mazumtirdzniecībā (mazumtirdzniecības pakalpojumu tirgi).

Elektronisko sakaru nozarē tirgus sadalījums funkcionālā līmenī tiek izmantots tādēļ, ka regulējums, ko Regulators var piemērot vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības tirgiem, atšķiras. Elektronisko sakaru nozarē vairumtirdzniecības pakalpojumu tirgū tiek sniegti pakalpojumi, ko viens komersants sniedz citiem komersantiem, t.i., pakalpojumi, kas tiek sniegti, nodrošinot piekļuvi un starpsavienojumu vai tālākpārdošanu. Savukārt mazumtirdzniecības pakalpojumu tirgū tiek sniegti pakalpojumi galalietotājiem.

3.1.1 Jauna tirgus noteikšana

Katrai tirgus definēšanai ir divas daļas: visi tie pakalpojumi, kas veido konkrēto tirgu (pakalpojumu tirgi), un ģeogrāfiskā teritorija, kurā tiek sniegti definētie pakalpojumi (ģeogrāfiskie tirgi). Tirgū iekļaujamo pakalpojumu kopums tiek noteikts, identificējot tos pakalpojumus, kuru piedāvājums var ierobežot konkrētā tirgus pakalpojumu piedāvātāju tirgus varu.

Nosakot konkrētajā tirgū iekļaujamo pakalpojumu kopumu, jāņem vērā šādi galvenie kritēriji:

- cik lielā mērā galalietotāji var aizstāt aplūkojamo pakalpojumu ar citiem pakalpojumiem (pieprasījuma puses aizstājamība);
- kāda ir varbūtība, ka pakalpojumu sniedzēji (vai citi komersanti) var īsā laikā un bez būtiskām papildu izmaksām vai riska uzsākt aplūkojamo pakalpojumu sniegšanu konkrētajā tirgū (piedāvājuma puses aizstājamība).

Valsts regulatīvā iestāde var uzlikt komersantiem pienākumu izpildīt pamatotus pieprasījumus par piekļuvi inženiertehniskajai infrastruktūrai un tās izmantošanu, ietverot arī (bet ne tikai) ēkas vai ieejas ēkās, kabelus ēkās, tostarp vadojumu, antenas, torņus un citas balsta konstrukcijas, statņus, mastus, instalācijas caurules,

⁷¹ Ieteikuma 2020 22.punkts.

kanālus, kontrolakas, lūkas un sadales skapjus, situācijās, kad pēc tirgus analīzes izvērtēšanas valsts regulatīvā iestāde secina, ka piekļuves liegšana vai piekļuves atļaušana ar nesamērīgiem noteikumiem un nosacījumiem, kuriem ir līdzīga ietekme, kavētu tāda tirgus veidošanos, kurā valdītu noturīga konkurence, un nebūtu galalietotāju interesēs.⁷²

Nemot vērā Ieteikuma 2020 tirgus 1⁷³ analīzes rezultātus, kā arī to, ka vienam operatoram Latvijā pieder visaptveroša fiziskā infrastruktūra⁷⁴, kas ir piemērota optisko tīklu izvērtēšanai un ļauj sasniegt galalietotājus, to ēkas un telpas visā ģeogrāfiskajā teritorijā⁷⁵, Regulators uzskata, ka ir jānosaka jauns, EK ieteikumos nedefinēts Piekļuves fiziskai infrastruktūrai vairumtirdzniecībā tirgus (turpmāk – Fiziskās infrastruktūras tirgus).

Kodeksā un EK 2010.gada 20.septembra ieteikumā 2010/572/ES par regulētu piekļuvi nākamās paaudzes piekļuves (NGA) tīkliem⁷⁶ (turpmāk – NGA Ieteikums) fiziskā infrastruktūra tiek saukta par inženiertehnisko infrastruktūru, savukārt Ieteikumā 2020, ESL un Ātrdarbīga elektronisko sakaru tīkla likumā – par fizisko infrastruktūru.

NGA Ieteikums skaidro, ka inženiertehniskā infrastruktūra ir fiziskas vietējās abonentlīnijas infrastruktūras, ko izveido elektronisko sakaru operators, lai izvietotu vietējo abonentlīniju kabeļus, piemēram, vara, optiskās šķiedras un koaksiālos kabeļus. Parasti tas attiecas, bet ne tikai, uz pazemes vai virszemes resursiem, piemēram, kabeļu apakškanalizāciju, kabeļu kanalizāciju, lūkām un stabiem.⁷⁷

Ātrdarbīga elektronisko sakaru tīkla likums noteic, ka fiziskā infrastruktūra ir jebkurš tīkla operatora valdījumā vai īpašumā esošs infrastruktūras elements (piemēram, caurules, masti, kanāli, kontrolakas, kanalizācijas akas, sadales skapji, ēkas, ēku ievadi, inženiertīklu pievadi, torņi, balsti un citas atbalsta konstrukcijas), kas nav aktīvs tīkla elements, bet ir izveidots un piemērots elektronisko sakaru tīkla elementu izvietošanai, lai sniegtu pakalpojumus. Ātrdarbīga elektronisko sakaru likuma izpratnē kabeļi nav fiziskā infrastruktūra.⁷⁸

ESL noteic, ka fiziskā infrastruktūra ir elektronisko sakaru tīkla inženierbūve vai elektronisko sakaru tīkla daļa (piemēram, kabeļi, kabeļu līnijas, pievadi ēkām, vadu kopums, antenas, radioiekārtas, torņi, masti, stabi un citas atbalsta konstrukcijas, kabeļu kanalizācijas caurules, ievadi ēkās un citi kabeļu kanāli, kabeļu kanalizācijas šahtas un akas, sadales skapji un kastītes) pakalpojumu sniegšanai.⁷⁹

⁷² Kodeksa 72.panta pirmā daļa.

⁷³ Vairumtirdzniecības līmeņa vietējā piekļuve fiksētā atrašanās vietā.

⁷⁴ Skatīt ziņojuma par tirgus 3a un 3b analīzi 10.4.sadaļu. Pieejams:

https://www.sprk.gov.lv/sites/default/files/editor/ESPD/Faili/Tirgus_zinojumi/Tirgus_Nr3a_3b_Zinojums_2018oktobris.pdf

⁷⁵ Ieteikumā 2020 pievienotajā paskaidrojumā *SWD (2020) 337 final* izklāstīts pamatojums atsevišķa fiziskās infrastruktūras tirgus definēšanai.

⁷⁶ Pieejams:

<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32010H0572>

⁷⁷ NGA Ieteikuma 11.punkts.

⁷⁸ Ātrdarbīga elektronisko sakaru tīkla likuma 1.panta pirmās daļas 2.punkts.

⁷⁹ ESL 1.panta pirmās daļas 21.punkts.

Masti un torņi tiek izmantoti radio pārraižu un uztveršanas iekārtu izvietošanai bezvadu piekļuves nodrošināšanai elektronisko sakaru tīklā, t.i., atšķirībā no kabeļu kanalizācijas un stabiem, mastu un torņu pamatfunkcija ir antenu vai citu elektronisko sakaru iekārtu izvietošana. Tie nesasniedz galalietotājus, to telpas un ēkas, kā arī masti un torņi netiek izmantoti optisko kabeļu piekāršanai.

Turpmāk neatkarīgi no tā, kā iepriekš uzskaitītos dokumentos tiek definēta minētā infrastruktūra (fiziskā vai inženiertehniskā), Ziņojumā par tirgus analīzi tā tiks saukta par fizisko infrastruktūru.

Fiziskā infrastruktūra ir paredzēta pakalpojumu sniegšanai. Komersanti pakalpojumus galalietotājiem var sniegt, izmantojot savā īpašumā esošo fizisko infrastruktūru vai piekļuvi citu komersantu īpašumā esošai fiziskai infrastruktūrai. Piekļuves pakalpojums ir komersantam sniegts pakalpojums ar konkrētiem nosacījumiem piekļūt elektronisko sakaru pakalpojumu nodrošināšanai nepieciešamajai fiziskajai infrastruktūrai.⁸⁰

Nosakāms, ka Fiziskās infrastruktūras tirgus pakalpojums ir komersanta sniegts vairumtirdzniecības pakalpojums, kurš alternatīvajiem operatoriem⁸¹ nodrošina piekļuvi savai fiziskai infrastruktūrai optiskā tīkla⁸² izvēšanai pakalpojumu sniegšanai.

Komersanti pakalpojumus galalietotājiem var sniegt, izmantojot savu elektronisko sakaru tīklu vai (pilnībā vai daļēji) cita komersanta elektronisko sakaru tīklu. Ja vairāki komersanti darbojas tirgū un sniedz pakalpojumus, izmantojot savu elektronisko sakaru tīklu, tad to sauc par infrastruktūras konkurenci. Ja tirgū darbojas komersanti, kuri sniedz pakalpojumus pilnībā vai daļēji izmantojot cita komersanta elektronisko sakaru tīklu, to sauc par pakalpojumu konkurenci.

Regulatora ieskatā piekļuve fiziskai infrastruktūrai ir ļoti nozīmīgs regulējams pakalpojums, lai veicinātu infrastruktūras konkurenci, jo, izmantojot piekļuvi cita komersanta fiziskai infrastruktūrai, ir iespēja izvērst savu elektronisko sakaru tīklu.

3.1.2 Attiecīgais pakalpojums

Saskaņā ar NGA Ieteikumu piekļuvei fiziskai infrastruktūrai ir izšķirīga nozīme, lai tiktu izveidoti paralēli optiskās šķiedras tīkli. Tādēļ ir svarīgi, ka Regulators iegūst vajadzīgo informāciju, lai novērtētu, vai ir pieejama un kur atrodas kabeļu kanalizācija un cita vietējo abonentlīniju infrastruktūra nākamās paaudzes piekļuves tīklu izvietošanai. Alternatīviem operatoriem ideālā gadījumā vajadzētu būt nodrošinātai iespējai izvietot savus optiskās šķiedras tīklus vienlaikus ar BIT komersantu, kopīgi uzņemoties inženiertehnisko darbu izmaksas.⁸³

⁸⁰ ESL 1.panta pirmās daļas 44.punkts.

⁸¹ Komersanti, kuri ienāca elektronisko sakaru tirgū pēc tirgus liberalizācijas (sākot no 2003.gada 1.janvāra), kad vēsturiskajam komersantam SIA „Tet” beidzās ekskluzīvās tiesības darbam fiksētā elektronisko sakaru tīklā).

⁸² Ziņojumā par tirgus analīzi arī tiek minēts termins “elektronisko sakaru tīkls”, ar to domājot optisko tīklu, jo alternatīvie operatori, ienākot Fiziskās infrastruktūras tirgū, dos priekšroku tieši optiskā tīkla izvēšanai.

⁸³ NGA Ieteikuma 12.punkts.

Izvēršot jebkura veida elektronisko sakaru tīkla arhitektūru, komersanti var izmantot piekļuvi kabeļu kanalizācijai, lai sasniegtu galalietotājus, vai var izmantot piekļuvi kabeļu kanalizācijai jebkuram citam atsevišķam elektronisko sakaru tīkla posmam pamattīkla vai piekļuves tīkla līmenī pakalpojumu sniegšanai gan vairumtirdzniecībā, gan mazumtirdzniecībā.

NGA Ieteikuma paskaidrojumā *SEC(2010) 1037 final*⁸⁴ EK uzsver, ka piekļuvei kabeļu kanalizācijai var būt nozīmīga loma jebkurai saistībai, lai risinātu pastāvošās problēmas, kas saistās ar fizisko tīkla piekļuvi.

Kabeļu kanalizācija tiek definēta šādā veidā:

- saskaņā ar NGA Ieteikumu kabeļu kanalizācija ir pazemes caurule vai cauruļvads, ko izmanto tādu kabeļu (optiskās šķiedras, vara vai koaksiālo) ievietošanai, kuri veido pamattīklu vai piekļuves tīklu⁸⁵;
- saskaņā ar ESL kabeļu kanalizācija definēta kā zemē vai būvju konstrukcijās izvietotas caurules vai to kopums un kabeļu akas⁸⁶ vai citas apakšzemes telpas, kas paredzētas elektronisko sakaru kabeļu līniju ierīkošanai un ekspluatācijai.⁸⁷

Papildus NGA Ieteikumā lūkas ir definētas kā atveres, kurām parasti ir vāks un pa kurām cilvēki var nokļūt pazemes telpā, lai veiktu šķērssavienojumus vai pazemes elektronisko sakaru kabeļu tehniskās apkopes darbus.⁸⁸

Attiecīgi ESL izpratnē kabeļu kanalizācija tiek saprasta kā NGA Ieteikumā minētā kabeļu kanalizācija, kabeļu apakškanalizācija un lūkas.

Fiziskās infrastruktūras aktīvi, kas var izmitināt elektronisko sakaru tīklu, ir sevišķi svarīgi jaunu tīklu sekmīgai ierīkošanai, jo to dublēšanas izmaksas ir ļoti lielas un to atkārtota izmantošana var dot ievērojamus ietaupījumus. Tāpēc papildus Eiropas Parlamenta un Padomes 2014.gada 15.maija Direktīvā 2014/61/ES par pasākumiem ātrdarbīgu elektronisko sakaru tīklu izvēršanas izmaksu samazināšanai izklāstītajiem noteikumiem par fizisko infrastruktūru ir vajadzīgs īpašs tiesiskās aizsardzības līdzeklis tādā situācijā, kad fiziskās infrastruktūras aktīvi pieder uzņēmumam, kurš atzīts par tādu, kam ir BIT.⁸⁹

Ja pastāv fiziskā infrastruktūra un to var izmantot atkārtoti, faktiskā piekļuve šādai infrastruktūrai var ievērojami atvieglot ļoti augstas veiktspējas tīklu izvēršanu un veicināt ar infrastruktūru saistītas konkurences attīstību, kas dos labumu galalietotājiem.⁹⁰

⁸⁴ Pieejams:https://ec.europa.eu/smart-regulation/impact/ia_carried_out/docs/ia_2010/sec_2010_1037_en.pdf

⁸⁵ NGA Ieteikuma 11.punkts.

⁸⁶ Šajā gadījumā kabeļu akas tiek saprastas kā NGA Ieteikumā minētās lūkas.

⁸⁷ ESL 1.panta pirmās daļas 29.punkts.

⁸⁸ NGA Ieteikuma 11.punkts.

⁸⁹ Kodeksa 187.apsvērums.

⁹⁰ Ieteikuma 2020 26.punkts.

Fiziskā infrastruktūra parasti rada lielus kapitālizdevumus (CAPEX⁹¹), mazus darbības izdevumus (OPEX⁹²) un nelielus apjomradītos ietaupījumus, tā sniedz stabilus ienākumus no zemām likmēm ilgā laikposmā, turklāt ir piesaistīta konkrētai vietai, ir grūti dublējama un tiek regulēta, jo visbiežāk tā veido dabisku monopolu. Turklāt fiziskā infrastruktūra ir pamatlīdzeklis, salīdzinājumā ar aktīvo aprīkojumu, kas tehnoloģijas straujās attīstības un elektronikas novecošanās dēļ nolietojas salīdzinoši ātri.

Fiziskās infrastruktūras būvniecība veido lielāko daļu elektronisko sakaru tīklu izvēršanas izmaksu. Tāpēc fiziskā infrastruktūra ir visgrūtāk dublējamā elektronisko sakaru tīkla daļa. Obligāta piekļuve tai ir efektīvs regulatīvs instruments, lai veicinātu konkurenci, veicinātu jaunus un lielākus ieguldījumus optiskā tīkla infrastruktūrā, samazinātu optisko tīklu izvēršanas izmaksas, samazinātu negatīvo ietekmi uz vidi un galu galā sniegtu labumu galalietotājiem, piedāvājot lielāku izvēli, zemāku cenu, lielāku pakalpojuma ātrumu un labāku pakalpojumu kvalitāti. Vairāki pētījumi liecina, ka galvenais faktors, kas veicina elektronisko sakaru tīklu izvēršanu, ir infrastruktūras konkurence.

Vēsturiski komersanti, lai taupītu izmaksas, ierīkojot kabeļus vai būvējot kabeļu kanalizāciju, piekāra kabeļus pāri ielām un starp ēkām, piestiprinot tos pie ēku fasādēm. Saskaņā ar Rīgas domes 2006.gada 7.februāra saistošajiem noteikumiem Nr.38 „Rīgas vēsturiskā centra un tā aizsardzības zonas teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi”⁹³ (turpmāk – Rīgas domes saistošie noteikumi Nr.38) Rīgas vēsturiskajā centrā ir aizliegta inženierkomunikāciju gaisvadu un kabeļu vilkšana pāri ielām un starp ēkām (arī iekšpagalmos) tā, ka tie redzami no publiskās ārtelpas. Ir aizliegta arī jebkādu kabeļu piestiprināšana pie ēku fasādēm, kas redzamas no publiskās ārtelpas.⁹⁴ Savukārt, ierīkojot vai rekonstruējot inženierkomunikācijas, īsteno pāreju no gaisvadu piekārtu kabeļu līnijām uz pazemes kabeļu līnijām.⁹⁵

Saskaņā ar Rīgas teritorijas plānojumu (Redakcija 3.1.) „Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi”⁹⁶, kas apstiprināts ar Rīgas domes 2021.gada 15.decembra saistošajiem noteikumiem Nr.103 „Rīgas teritorijas izmantošanas un apbūves saistošie noteikumi”⁹⁷ (turpmāk – Rīgas domes Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi), atjaunojot, pārbūvējot vai ierīkojot jaunus elektronisko sakaru tīklus, tos izvieto pazemes kabeļu līnijās, izņemot situācijās, kad pazemes kabeļlīnijas nav iespējams izbūvēt esošo inženiertīklu izvietojuma dēļ.⁹⁸ Rīgas domes Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi attiecas uz visu Rīgas pilsētas pašvaldības teritoriju.⁹⁹

⁹¹ Angļu val. – *Capital Expenditures*.

⁹² Angļu val. – *Operating Expenditures*.

⁹³ Pieejams: https://www.rdpad.lv/wp-content/uploads/2014/12/RVC_AZ_TIAN_SN.38_SN.220.pdf

⁹⁴ Rīgas domes saistošo noteikumu Nr.38 64. un 67.punkts.

⁹⁵ Rīgas domes saistošo noteikumu Nr.38 66.punkts.

⁹⁶ Pieejams: https://www.rdpad.lv/wp-content/uploads/2023/03/TIAN_20230316_1625.pdf

⁹⁷ Pieejams: https://www.rdpad.lv/wp-content/uploads/2021/12/01_Saistosie_noteikumi_Nr.103.pdf

⁹⁸ Rīgas domes Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu 227.punkts.

⁹⁹ Rīgas domes Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu 1.punkts.

Rīgas dome ir uzsākusi iniciatīvu likvidēt nelikumīgi ierīkotās elektronisko sakaru gaisvadu līnijas Rīgas vēsturiskajā centrā un nākotnē arī plašākā pilsētvidē, tās pārvietojot pazemē. 2021.gada 5.februārī Rīgas dome tās tīmekļvietnē publicēja ziņu¹⁰⁰, ka Rīgas būvvalde sāks patvaļīgi ierīkotu elektronisko sakaru gaisvadu apzināšanu un demontāžu.

Regulatoram nav pilnīgas informācijas par citu Latvijas pilsētu saistošajiem noteikumiem attiecībā uz kabeļu piekāršanu pāri ielām. Lai veicinātu infrastruktūras konkurenci un lai komersantiem būtu iespēja ierīkot savus optiskās šķiedras kabeļus pazemes kabeļu kanalizācijā, nepieciešama piekļuves fiziskai infrastruktūrai regulēšana. Ja pastāv fiziskās infrastruktūras regulēšana (gan simetriska, gan asimetriska) un pieejamība tai, tad tas ir signāls tirgus dalībniekiem par iespēju izvērst savus optiskos tīklus, jo, kā tika minēts iepriekš, tieši fiziskās infrastruktūras izmaksas veido lielāko daļu (pat līdz 80%)¹⁰¹ no elektronisko sakaru tīkla kopējām būvniecības izmaksām. Ja tirgus dalībnieki izvērs savus tīklus, tad tirgū var pastāvēt infrastruktūras konkurence. Savukārt infrastruktūras konkurence dod labumu ne tikai komersantiem, bet arī galalietotājiem attiecībā uz pakalpojumu kvalitāti, datu pārraides ātrumiem, cenām, piedāvājumiem u.c.

3.2 Tirgus definēšana mazumtirdzniecībā un vairumtirdzniecībā

Lai noteiktu konkrētajā tirgū iekļaujamo pakalpojumu kopumu, vispirms ir jāapzina pakalpojums vai produkts, ko piedāvā konkrētā ģeogrāfiskajā teritorijā un kam var būt uzliekami regulatīvi pienākumi.¹⁰² Kad tas ir izdarīts, ir iespējams apsvērt, vai paplašināt tirgu, iekļaujot tajā papildus pakalpojumus, kas nodrošina vienas un tās pašas funkcijas, neatkarīgi no izmantotajām tehnoloģijām, vai ir uzskatāms par aizstājēju pakalpojumam, kā arī ir iespējams bez papildu izmaksām un riska uzsākt pakalpojuma sniegšanu.

Atbilstoši Regulatora rīcībā esošajai informācijai (komersantu sniegtā informācija Regulatoram, sūdzības, normatīvo aktu izstrādes procesā saņemtā informācija, u.c.) Latvijā pastāv pieprasījums pēc piekļuves kabeļu kanalizācijai. Kabeļu kanalizācija ir paredzēta tieši elektronisko sakaru tīklu izvietošanai un ir kritiski svarīga elektronisko sakaru tīklu izvēršanai un pakalpojuma attīstībai. Komersanti, izmantojot piekļuvi kabeļu kanalizācijai, var sasniegt galalietotājus vai var izmantot piekļuvi kabeļu kanalizācijai jebkuram citam atsevišķam elektronisko sakaru tīkla posmam pamattīkla vai piekļuves tīkla līmenī pakalpojumu sniegšanai gan vairumtirdzniecībā, gan mazumtirdzniecībā.

¹⁰⁰ Pieejams: https://www.riga.lv/lv/jaunums/rigas-buvvalde-saks-patvaligi-ierikotu-elektronisko-sakaru-gaisvadu-apzinasanu-un-demontazu?utm_source=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F

¹⁰¹Pieejams: <https://eur-lex.europa.eu/EN/legal-content/summary/actions-to-reduce-the-costs-of-deployment-of-high-speed-electronic-communications-networks.html>

¹⁰² Tirgus analīzes vadlīniju 30.punkts.

Tādējādi Regulators saskaņā ar Tirdzniecības analīzes vadlīnijām¹⁰³ pakalpojumam, kuram var būt piemērojami regulatīvi pasākumi un kuram var pievienot vēl citus pakalpojumus Fiziskās infrastruktūras tirgū, noteic piekļuvi kabelu kanalizācijai (ieskaitot kabelu apakškanalizāciju un lūkas).

3.2.1 Tirdzniecības definēšana mazumtirdzniecībā

Izvērsot jebkura veida elektronisko sakaru tīkla arhitektūru, alternatīvie operatori var izmantot piekļuvi kabelu kanalizācijai, lai sasniegtu galalietotājus vai jebkuram citam atsevišķam elektronisko sakaru tīkla posmam pamattīkla vai piekļuves tīkla līmenī pakalpojumu sniegšanai gan mazumtirdzniecībā (piemēram, platjosla, balss telefonija, televīzija u.c.), gan vairumtirdzniecībā. Veicot tirdzniecības analīzi, tā būtu jāskaidro ar mazumtirdzniecības tirgiem. Tirdzniecības novērtējums būtu jāveic, ņemot vērā nākotnes perspektīvu, ja nav regulējuma, kas pamatots uz būtiskas tirdzniecības ietekmes konstatāciju, un sākot ar pašreizējiem tirdzniecības apstākļiem. Analīzē, ņemot vērā gaidāmo vai paredzamo tirdzniecības attīstību, būtu jānovērtē, vai tirgū arī turpmāk būs konkurence un vai jebkāds konkurences trūkums var būt ilgstošs. Analīzē būtu jāņem vērā tādu cita veida regulējumu ietekme visā attiecīgajā regulējuma laikposmā, kas piemērojami konkrētajam mazumtirdzniecības tirgum un saistītajam vairumtirdzniecības tirgum vai tirgiem.¹⁰⁴

Saskaņā ar Kodeksu valsts regulatīvā iestāde un citas kompetentas iestādes, kā arī BEREC, EK un dalībvalstis cenšas sasniegt ikvienu no šādiem vispārējiem mērķiem¹⁰⁵:

- veicina ļoti augstas veiktspējas tīklu, tostarp fiksēto, mobilo un bezvadu tīklu, savienojamību, pieejamību un lietošanas uzsākšanu visu Eiropas Savienības iedzīvotāju un uzņēmumu vidū;
- veicina konkurenci elektronisko sakaru tīklu un saistīto iekārtu nodrošināšanā, ieskaitot lietderīgu infrastruktūrā balstītu konkurenci, un pakalpojumu un saistīto iekārtu nodrošināšanā;
- veicina iekšējā tirdzniecības attīstību, likvidējot atlikušos šķēršļus un veicinot konverģējošus nosacījumus ieguldīšanai elektronisko sakaru tīklos, pakalpojumos, saistītajās iekārtās un saistītajos pakalpojumos un to nodrošināšanā visā Eiropas Savienībā, izstrādājot vienotas normas un paredzamas regulatīvās pieejas, atbalstot efektīvu, lietderīgu un koordinētu radiofrekvenču spektra lietošanu, atvērtu inovāciju, Eiropas sakaru tīklu izveidi un attīstību, Eiropas mēroga pakalpojumu nodrošināšanu, pieejamību un sadarbību un gala-gala savienojamību;
- veicina Eiropas Savienības pilsoņu interešu apmierināšanu, nodrošinot ļoti augstas veiktspējas tīklu, tostarp fiksēto, mobilo un bezvadu tīklu, un pakalpojumu savienojamību un plašu pieejamību un lietošanas uzsākšanu, veicinot maksimālu ieguvumu izvēles, cenas un kvalitātes ziņā uz efektīva

¹⁰³ Tirdzniecības analīzes vadlīniju 30.punkts.

¹⁰⁴ Ieteikuma 2020 23.punkts.

¹⁰⁵ Kodeksa 3.panta 2.punkts.

konkurences pamata, uzturot tīklu un pakalpojumu drošību, nodrošinot galalietotājiem augstu un vienotu aizsardzības pakāpi ar nepieciešamajiem specifiskajiem nozares noteikumiem un risinot vajadzības, piemēram, pēc pieņemamām cenām, kādas ir īpašām sociālajām grupām, it sevišķi galalietotājiem ar invaliditāti, vecākiem galalietotājiem un galalietotājiem ar īpašām sociālajām vajadzībām, un nodrošinot izvēli un līdzvērtīgu piekļuvi galalietotājiem ar invaliditāti.

Arī ESL, ar kuru tika pārņemtas Kodeksa normas, ir definēti šādi mērķi¹⁰⁶:

- veicināt pakalpojumu tirgus attīstību;
- veicināt konkurences attīstību elektronisko sakaru tīklu nodrošināšanā, ieskaitot lietderīgu infrastruktūrā balstītu konkurenci, un pakalpojumu sniegšanā;
- veicināt elektronisko sakaru tīklu, it īpaši ļoti augstas veiktspējas tīklu, nodrošināšanu un pakalpojumu attīstību;
- nodrošināt elektronisko sakaru tīklu integritāti un savietojamību, pakalpojumu sniegšanas nepārtrauktību.

Savukārt Eiropas Parlamenta un Padomes 2022.gada 14.decembra Lēmumā (ES) 2022/2481, ar ko izveido politikas programmu „Digitālās desmitgades ceļvedis” 2030.gadam¹⁰⁷ (turpmāk – Digitālās desmitgades ceļvedis) kā viens no mērķiem ir noteikts, ka līdz 2030.gadam visām Eiropas māsaimniecībām jābūt pieejai gigabitu tīklam.¹⁰⁸ Paskaidrojot, ka līdz 2030.gadam elektronisko sakaru tīkliem ar gigabitu ātrumu būtu jābūt pieejamiem ar pienācīgiem nosacījumiem visiem tiem, kam šāda jauda ir nepieciešama vai kas tādu vēlas.

Regulators atbalsta uz infrastruktūru balstītu konkurences attīstību, elektronisko sakaru tīklu izvēršanu, kā arī veicina tādu nosacījumu esību, lai vēsturiskajam un alternatīvajiem operatoriem ir stimulēts investēt elektronisko sakaru tīklu izvēršanā.

Fiziskā infrastruktūra ir pamats jebkura pakalpojuma nodrošināšanai un bez savas īpašumā esošas infrastruktūras vai piekļuves citu komersantu fiziskai infrastruktūrai ir praktiski neiespējami nodrošināt pakalpojumus galalietotājam, nerunājot par turpmāko elektronisko sakaru tīklu izvēršanu un attīstību. Tā kā fiziskās infrastruktūras izbūves izmaksas ir ļoti augstas, tās vēl papildus tiek apgrūtinātas ar spēkā esošo normatīvo aktu nosacījumiem un ierobežojumiem. Attiecīgi ir secināms, lai spētu nodrošināt konkurenci mazumtirdzniecībā un galalietotājam sniegtu kvalitatīvu pakalpojumu par samērīgu cenu, komersantiem ir kritiski svarīgi būt iespējai piekļūt fiziskai infrastruktūrai par pieņemamiem nosacījumiem un samērīgu cenu.

Piekļuves fiziskās infrastruktūrai regulēšana ir veids, kā veicināt ilgtspējīgu konkurenci, iekšējā tirgus attīstību un galalietotāju interešu aizsardzību. Konkurencei ir izšķiroša nozīme elektronisko sakaru tirgos, jo tā rada stimulu komersantiem ieviest jauninājumus, ieguldīt elektronisko sakaru infrastruktūrā un nodrošināt labākus pakalpojumus galalietotājiem un pilnībā funkcionējošu iekšējo tirgu. Tirgū, kurā pastāv

¹⁰⁶ ESL 2.pants.

¹⁰⁷ Pieejams: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32022D2481>

¹⁰⁸ Digitālās desmitgades ceļveža 4.panta otrās daļas „a” apakšpunkts.

efektīva konkurence, galalietotājiem ir iespēja izvēlēties no dažādiem pakalpojumu sniedzējiem, kas liek komersantiem radīt unikālus pakalpojumus, veicināt labāku klientu apkalpošanu un piedāvāt galalietotājiem pievilcīgākas cenas. Tādējādi konkurence veicina inovāciju attīstību un mudina komersantus ieguldīt jaunās tehnoloģijās un infrastruktūrā, kas galu galā dod labumu galalietotājiem.

Piekluve fiziskai infrastruktūrai vairumtirdzniecībā attiecas uz visiem elektronisko sakaru pakalpojumiem mazumtirdzniecībā. Līdz ar to atsevišķi definēt mazumtirdzniecības tirgu nav nepieciešams. Savukārt būtiski ir definēt vairumtirdzniecības tirgu un veikt novērtējumu tajā. Saskaņā ar Tirgus analīzes vadlīnijām¹⁰⁹ mazumtirdzniecības tirgus nosacījumi var sniegt informāciju par vairumtirdzniecības tirgus struktūru, bet pašiem par sevi šādiem nosacījumiem nav izšķirošas nozīmes konstatējumā par to, vai vairumtirdzniecības līmenī pastāv būtiska ietekme tirgū.

Nemot vērā minēto, Regulators uzskata, ka, veicot Fiziskās infrastruktūras tirgus analīzi, nav nepieciešams veikt tirgus definēšanu mazumtirdzniecībā, jo neatkarīgi no tirgus definēšanas mazumtirdzniecībā rezultātiem ir nepieciešams sasniegt Kodeksā, ESL un Digitālās desmitgades ceļvedī norādītos mērķus. Kā arī būtiski ir veicināt infrastruktūras konkurenci, tādā veidā radot komersantiem labvēlīgu vidi un iespējas veikt lielākus ieguldījumus optiskā tīkla infrastruktūras izvēšanā un attīstībā, rezultātā sniedzot labumu galalietotājiem, piedāvājot izvēles un piekļuves iespējas par galalietotājiem pieņemamu cenu un kvalitāti.

Turklāt NGA Ieteikums noteic, ja Regulators konstatē BIT un ja ir pieejami kabeļu kanalizācijas resursi, tam jāpiemēro pienākums nodrošināt piekļuvi fiziskai infrastruktūrai. Papildus pienākuma noteikšana BIT operatoram publicēt atbilstošu pamatpiedāvājumu pēc iespējas drīz pēc tam, kad to pieprasījis piekļuves prasītājs, ir proporcionāla mērķim veicināt efektīvus ieguldījumus un infrastruktūras konkurenci.¹¹⁰

Nemot vērā minēto, Regulators uzskata, ka nav jāveic tirgus definēšana mazumtirdzniecībā.

3.2.2 Tirgus definēšana vairumtirdzniecībā

Veicot tirgus definēšanu vairumtirdzniecībā, kas būs par pamatu *ex ante* (apsteidzošu) saistību noteikšanai, jānosaka, kādi vairumtirdzniecības pakalpojumi ietilpst Fiziskās infrastruktūras tirgū.

Ziņojuma par tirgus analīzi 3.2.sadaļā jau tika norādīts, ka par pakalpojumu, kuram būtu jāpiemēro regulatīvie pasākumi Fiziskās infrastruktūras tirgū, tika noteikta piekluve kabeļu kanalizācijai (ieskaitot kabeļu apakškanalizāciju un lūkas).

¹⁰⁹ Tirgus analīzes vadlīniju 21.punkts.

¹¹⁰ NGA Ieteikuma 12. un 13.punkts.

Lai definētu un nodalītu konkrētos pakalpojumus, kuri papildus piekļuvei kabeļu kanalizācijai būtu iekļaujami Fiziskās infrastruktūras tirgū, jāapskata šādi jautājumi:

3.2.2.1 Vai piekļuve kabeļu kanalizācijai un piekļuve stabiem veido vienotu Fiziskās infrastruktūras tirgu?

Stabs ir vertikāli nostiprināta konstrukcija, kas paredzēta gaisvadu vai piekārtu kabeļu piestiprināšanai.

Lai gan nav noteikumu, kas paredzētu kabeļu kanalizācijas vai stabu esību noteiktās teritorijās, atšķirībā no kabeļu kanalizācijas, kas lielākoties ir izvietota blīvāk apdzīvotās vietās, stabi tiek izmantoti galvenokārt piepilsētu teritorijās, lauku rajonos vai mazāk apdzīvotās vietās.

Vietās, kur nav pieejami kabeļu kanalizācijas resursi, bet ir pieejami stabi, alternatīvie operatori, izmantojot piekļuvi tiem, var izvērst elektronisko sakaru tīklus. Alternatīvie operatori, pieprasot piekļuvi stabiem, var sasniegt galalietotājus un var izmantot piekļuvi stabiem jebkuram citam atsevišķam elektronisko sakaru tīkla posmam.

Nemot vērā minēto, secināms, ka piekļuve stabiem un piekļuve kabeļu kanalizācijai ir savstarpēji pielīdzināma, jo ir paredzēta tieši elektronisko sakaru tīklu izvēršanai, kā arī nodrošina vienu funkciju, t.i., sniedz iespēju ierīkot optiskās šķiedras kabeļus. Vietās, kur nav pieejami kabeļu kanalizācijas resursi, bet ir pieejami stabi, tos var izmantot, lai izvērstu optiskos tīklus.

Nemot vērā minēto, Regulators secina, ka piekļuve kabeļu kanalizācijai un piekļuve stabiem veido vienotu Fiziskās infrastruktūras tirgu.

3.2.2.2 Vai piekļuve citu nozaru fiziskai infrastruktūrai ir iekļaujama Fiziskās infrastruktūras tirgū?

Piekļuve citu nozaru fiziskai infrastruktūrai, kas nav saistīta ar elektronisko sakaru nozari, ir uzskatāma kā potenciāli noderīga elektronisko sakaru tīklu izvēršanā.

Apsverot, vai piekļuve citu nozaru fiziskai infrastruktūrai būtu tiešs konkurences ierobežojums komersantam, kurš piedāvā piekļuvi elektronisko sakaru tīklu fiziskai infrastruktūrai optisko tīklu ierīkošanai, jāizvērtē, vai alternatīvais operators dod priekšroku optisko tīklu ierīkošanai izmantot piekļuvi elektronisko sakaru tīklu fiziskai infrastruktūrai vai citu nozaru fiziskai infrastruktūrai un vai komersants, kurš izmanto piekļuvi elektronisko sakaru tīklu fiziskai infrastruktūrai, izmaiņu gadījumā būtu spējīgs un ieinteresēts izmantot piekļuvi citu nozaru fiziskai infrastruktūrai.

Ir dažādi apstākļi, kas pamato lietderīgumu citu nozaru fiziskā infrastruktūras izmantošanai, lai ierīkotu optiskos tīklus. Piemēram, ir komersanti, kuri ierīko optiskos tīklus uz dzelzceļa gaisvadu līnijām/ balstiem, uz ēkām vai citām balsta konstrukcijām, kabeļu kanalizācijā vai tieši ieraktu gar autoceļu vai dzelzceļu, gar elektropārvades vai sadales līnijām u.c. Šīs infrastruktūras izmantošana ir ierobežota un veido tikai daļu no

kopējā elektronisko sakaru tīkla izvēršanas. Komersanti piekļuvi citu nozaru fiziskai infrastruktūrai pārsvarā izmanto, lai izveidotu tālus savienojumus vai pretēji – īsus savienojumus, pārvarot kādu konkrētu šķērslī.

Pēc Regulatora rīcībā esošās informācijas, komersanti izmanto piekļuvi citu nozaru fiziskai infrastruktūrai, lai izvērstu optiskos tīklus kādā no nozaru infrastruktūrām.

Tabulā (skatīt Tabulu 1) ir apkopota komersantu iesniegtā informācija Regulatoram par komersantu izvērsto optisko šķiedru (individuāli vai kopā) kādā no minēto nozaru infrastruktūrām 2021.gada beigās. Redzams, ka lielākoties komersanti dod priekšroku izvērst optisko šķiedru, izmantojot elektronisko sakaru nozares infrastruktūru, jo īpaši kabeļu kanalizāciju. Lai samazinātu ierīkošanas izmaksas, vairāki komersanti ir finansējuši iespēju optisko šķiedru ierīkošanai gar ceļiem un dzelzceļiem. 2021.gadā astoņi komersanti izmantoja infrastruktūru gar ceļiem, savukārt pieci komersanti izmantoja sabiedrisko vietu apgaismošanas infrastruktūru.

Tabula 1: Komersantu izvērsto optisko šķiedru (individuāli vai kopā) kādā no nozaru infrastruktūrām 2021.gadā.

Nozare	Komersantu skaits
Elektronisko sakaru	
<i>kabeļu kanalizācijā</i>	15
<i>cits</i> <i>Kabeļi pūšamajās aizsargcaurulēs, tieši ieguldīti zemē</i>	2
Elektroenerģijas	
<i>uz augstsprieguma gaisvadu līnijām/statnēm</i>	1
<i>uz vidēja sprieguma gaisvadu līnijām/balstiem</i>	1
<i>kabeļu kanalizācijā gar elektropārvades vai sadales līnijām</i>	2
<i>sabiedrisko vietu apgaismošanas infrastruktūrā</i>	5
<i>uz tramvaju vai trolejbusu kontakttīkla balstiem</i>	2
Gāzes	
<i>gar augsta spiediena virszemes gāzes vadiem</i>	1
Siltumapgādes	-
Notekūdeņu kanalizācijas sistēmas, tai skaitā notekūdeņu un kanalizācijas izvadišanu vai attīrīšanu un kanalizācijas sistēmas	1
Dzelzceļu	
<i>kabeļu kanalizācijā gar dzelzceļu</i>	3
<i>tieši ierakts kabelis gar dzelzceļu</i>	2
<i>uz dzelzceļa gaisvadu līnijām/ balstiem</i>	2
Ostu vai lidostu	
<i>cits; kabeļu kanalizācija</i>	1

Autoceļu (tai skaitā elektronisko sakaru infrastruktūras izbūvi gar autoceļiem)	
<i>kabeļu kanalizācijā gar autoceļu</i>	8
<i>tieši ierakts kabelis gar autoceļu</i>	1
<i>cits</i>	1
Citas ēkas vai citas balsta konstrukcijas	
Cita infrastruktūra <i>sabiedrisko ēku (tirdzniecības centru) telekomunikāciju kabeļu trepēs</i>	1

Tabulā 1 ir minēti optiskās šķiedras kabeļu ierīkošanas projekti, izmantojot citu nozaru fizisko infrastruktūru. Viens no piemēriem ir 1994.gadā izveidotā akciju sabiedrības „Latvenergo”, reģistrācijas numurs: 40003032949, juridiskā adrese: Pulkveža Brieža iela 12, Rīga, LV-1010 (turpmāk — SIA „Latvenergo”), un SIA „Tet” savstarpējā sadarbība, kuras ietvaros tika uzstādīti optiskās šķiedras (OPGW¹¹¹) kabeļi augstsprieguma gaisvadu līnijās. Pirms tam augstsprieguma gaisvadu līnijās zibensaizsardzībai tika izmantotas tērauda troses un laika gaitā tās tika aizvietotas ar OPGW kabeļiem, kas nodrošina gan zibensaizsardzību, gan optiskās šķiedras datu pārraidi.¹¹²

Lai gan komersanti izmanto piekļuvi citu nozaru fiziskai infrastruktūrai, lai izvērstu optisko tīklu, secināms, ka kopumā piekļuve citu nozaru fiziskai infrastruktūrai komersantiem nav vairāk pievilcīga kā piekļuve elektronisko sakaru tīkla fiziskai infrastruktūrai, ko pierāda arī sniegtā informācija Tabulā 1. Vairākumā gadījumos tas ir saistīts ar papildu izmaksām, komplicēto īstenošanu, uzraudzību un uzturēšanu. Citu nozaru fiziskās infrastruktūras izmantošanu optisko tīklu ierīkošanai var ietekmēt šādi iemesli:

- komersantiem ne vienmēr ir informācija, zināšanas un pieredze kā izmantot piekļuvi citu nozaru fiziskai infrastruktūrai, atbilstoši kādiem standartiem un valsts tiesību aktiem;
- nepietiekama informācija par iespējām koplietot citu nozaru fizisko infrastruktūru (piemēram, informācijas trūkums par citu nozaru fiziskās infrastruktūras arhitektūru, ģeogrāfisko atrašanās vietu, citu nozaru fiziskās infrastruktūras karšu pieejamību u.tml.);
- pārklājuma trūkums. Dažiem citu nozaru fiziskās infrastruktūras veidiem nav pietiekama pārklājuma. Piemēram, dzelzceļu gaisvadu līnijas un gaisvadu augstsprieguma elektropārvades līnijas nesasniedz galalietotāju telpas;
- piekļuves vietu trūkums. Optiskās šķiedras kabeļu ierīkošanai kabeļu kanalizācijā ir paredzētas akas noteiktos intervālos. Savukārt citu nozaru fiziskās infrastruktūras piekļuves vietu intervāls var būt neatbilstošs, to skaits var būt ierobežots drošības vai praktisku apsvērumu dēļ. Savukārt komunālo pakalpojumu piekļuves vietas var būt ieraktas zemē dziļāk, nekā tas ir

¹¹¹ Angļu val. – *Optical Ground Wire*.

¹¹² Pieejams: <https://www.oecd-ilibrary.org/sites/e3e228d8-lv/index.html?itemId=/content/component/e3e228d8-lv>

nepieciešams, rezultātā apgrūtinot un sadārdzinot piekļūšanu tiem. Turklāt citu nozaru fiziskā infrastruktūra var nepiedāvāt pietiekami daudz praktiskas vietas optisko tīklu ierīkošanai. Tādā veidā komersantiem, iespējams, būs jāizvērtē iespēja būvēt īpaši pielāgotus risinājumus;

- citu nozaru fiziskās infrastruktūras arhitektūra laika gaitā var mainīties (piemēram, enerģētikas uzņēmumi pārvieto savas gaisvadu elektropārvades līnijas pazemē. Ja komersants izmanto šo piekļūvi un plānots gaisvadu elektropārvades līnijas pārvietot pazemē, tad šīs izmaiņas tieši ietekmēs komersantu);
- tehniskie ierobežojumi. Citu nozaru fiziskai infrastruktūrai var būt ļoti ierobežojoši un specifiski piekļuves noteikumi. Piemēram, ūdens, gāzes un elektrības fiziskā infrastruktūra, kur piekļuve tiek nodrošināta tikai saskaņā ar stingriem veselības un drošības noteikumiem un dažos gadījumos tikai ierobežotā diennakts laikā. Attiecīgi, ja tiek konstatēts bojājums, to nevar ātri salabot (kas ir īpaši svarīgi komersantam pakalpojumu nodrošināšanā galalietotājam);
- būvniecības nesaderība. Citu nozaru fiziskā infrastruktūra var radīt grūtības optisko tīklu izvēršanai, jo sākotnēji citu nozaru fiziskā infrastruktūra nebija paredzēta šim nolūkam (piemēram, cauruļu sazarošanās taisnā leņķī, radot pārmērīgu kabeļu lieces rādiusu). Attiecīgi komersantam ir jāveic papildu izpēte un vērtējums, lai izvairītos no optisko tīklu bojājumiem;
- līdzaspastāvēšanas šķēršļi. Dažu veidu citu nozaru fiziskai infrastruktūrai var būt ļoti kaitīga vide optisko tīklu līdzaspastāvēšanai. Piemēram, kanalizācijā ierīkoti elektronisko sakaru kabeļi ir jāaizsargā ar materiāliem, kas iztur kanalizācijas tīrīšanas metodes; un elektronisko sakaru kabeļiem, kas ierīkoti gāzes caurulēs, jābūt izturīgiem pret dabasgāzi un tās piemaisījumiem;
- pušu nespēja vienoties par infrastruktūras piekļuves nosacījumiem un cenu;
- neskaidra normatīvā vide, kas samazina stimulus koplietot citu nozaru fizisko infrastruktūru (piemēram, cenu regulēšana).

Iepriekš jau tika secināts, ka komersanti atsevišķos gadījumos mēdz izmantot piekļūvi citu nozaru fiziskai infrastruktūrai optisko tīklu ierīkošanai. Taču pastāv daudz un dažādu šķēršļu, gan ekonomiskie, tehniskie un juridiskie, kas attur komersantus no optisko tīklu ierīkošanas citu nozaru fiziskajā infrastruktūrā. Turklāt ne mazāk būtiski ir norādīt, ka jau sākotnēji kabeļu kanalizācija un stabi ir paredzēti tikai elektronisko sakaru tīklu ierīkošanai atšķirībā no citu nozaru fiziskās infrastruktūras.

Nemot vērā minēto, Regulators secina, ka piekļuve citu nozaru fiziskai infrastruktūrai nevar aizstāt piekļūvi elektronisko sakaru nozares fiziskai infrastruktūrai. Līdz ar to piekļuve citu nozaru fiziskai infrastruktūrai nav iekļaujama Fiziskās infrastruktūras tirgū.

3.2.2.3 Vai piekļuve mastiem un torņiem ir iekļaujama Fiziskās infrastruktūras tirgū?

Masts ir inženiertehniska būve ar atsaitēm, kuras pamatfunkcija ir antenu vai citu elektronisko sakaru iekārtu izvietošana.

Tornis ir pašstāvoša inženiertehniska būve, kuras pamatfunkcija ir antenu vai citu elektronisko sakaru iekārtu izvietošana. Tornis var būt inženiertehniska būve ne tikai antenu vai citu elektronisko sakaru iekārtu izvietošanai uz tā, bet arī pašā tornī var būt telpa vai telpas, kur iespējams izvietot elektronisko sakaru iekārtas pakalpojumu sniegšanai vai publiskā elektronisko sakaru tīkla nodrošināšanai.

Turpmāk (skatīt Tabulu 2) ir apskatāms komersantiem piederošo mastu un torņu skaits. Pēc Tabulā 2 norādītās informācijas redzams, ka lielākais mastu un torņu skaits pieder komersantam „Latvijas Mobilais Telefons” SIA, reģistrācijas numurs: 50003050931, juridiskā adrese: Ropažu iela 6, Rīga, LV-1039, pēc kura seko sabiedrība ar ierobežotu atbildību „Tele2”, reģistrācijas numurs: 40003272854, juridiskā adrese: Dēļu iela 5, Rīga, LV-1004 (turpmāk – SIA „Tele2”), un SIA „BITE Latvija”, reģistrācijas numurs: 40003742426, juridiskā adrese: Uriekstes iela 2A–24, Rīga, LV-1005. Savukārt pārējiem komersantiem ir daudz mazāks piederībā esošo mastu un torņu skaits. Izvērtējot mastu un torņu skaitu gadu gaitā, secināms, ka mastu un torņu skaits palielinās, piemēram, 2021.gadā salīdzinājumā ar 2018.gadu kopējais mastu un torņu skaits ir palielinājies par 37. Lai gan šis palielinājums nav liels un straujš, tomēr nekas neliecina, ka nākotnē situācija ar mastu un torņu skaitu mainītos. Īpaši, ņemot vērā jaunu tehnoloģiju attīstību, paredzams, ka nākotnē mastu un torņu skaits palielināsies vēl straujāk.

Tabula 2: Komersantiem piederošo mastu un torņu skaits

Komersants	2018	2019	2020	2021
„Latvijas Mobilais Telefons” SIA				
SIA „Tele2”				
SIA „BITE Latvija”				
SIA „Tet”				
AS „Latvenergo”				
VAS „Latvijas dzelzceļš” ¹¹³				
VAS „Latvijas Valsts radio un televīzijas centrs” ¹¹⁴				
SIA „ĒRIKA UN CO Ltd.” ¹¹⁵				
SIA „STARNET” ¹¹⁶				

¹¹³ Valsts akciju sabiedrība „Latvijas dzelzceļš”, reģistrācijas numurs: 40003032065, juridiskā adrese: Gogoļa iela 3, Rīga, LV-1050 (turpmāk – VAS „Latvijas dzelzceļš”).

¹¹⁴ Valsts akciju sabiedrība „Latvijas Valsts radio un televīzijas centrs”, reģistrācijas numurs: 40003011203, juridiskā adrese: Zemitāna iela 9 k-3, Rīga, LV-1012 (turpmāk – VAS „Latvijas Valsts radio un televīzijas centrs”).

¹¹⁵ Sabiedrība ar ierobežotu atbildību „ĒRIKA UN CO Ltd.”, reģistrācijas numurs: 43603001569, juridiskā adrese: „Bodnieki” 14-21, Misa, Vecumnieku pag., Bauskas nov., LV-3906.

¹¹⁶ Sabiedrība ar ierobežotu atbildību „STARNET”, reģistrācijas numurs: 42403017746, juridiskā adrese: Maskavas iela 3A, Rēzekne, LV-4604.

SIA „VERSIJA” ¹¹⁷				
SIA NETVISION ¹¹⁸				
SIA „Kurzemes datorcentrs” ¹¹⁹				
SIA „MICROLINES” ¹²⁰				
SIA „IVIKS” ¹²¹				
SIA „Telia Latvija” ¹²²				
SIA „Infonet sistēmas” ¹²³				
SIA „MĪTS LV” ¹²⁴				
Kopā	1340	1383	1382	1377

Tālāk (skatīt Tabulu 3) ir atspoguļota informācija par citiem komersantiem nodrošinātās piekļuves mastiem vai torņiem skaitu. Savukārt Tabulā 4 ir norādīts komersantu skaits, kuriem tiek nodrošināta piekļuve mastiem un torņiem. Redzams, ka SIA „Tele2” 2022.gada beigās citiem komersantiem nodrošina lielāko skaitu mastu un torņu, t.i., ■ mastus un torņus ■ komersantiem. Pēc SIA „Tele2” seko AS „Latvenergo”, kas nodrošina ■ mastus ■ komersantiem, un „Latvijas Mobilais Telefons” SIA, nodrošinot ■ mastu un torņi ■ komersantiem.

Būtiski, ka 2021.gadā no komersantiem piederošo 1 377 mastu un torņu skaita citiem komersantiem piekļuve savā īpašumā esošai infrastruktūrai tika nodrošināta 391 mastam un torņiem, kas ir aptuveni trešdaļa. Līdzvērtīgs dalījums attiecas arī uz iepriekšējiem gadiem. No minētā secināms, ka komersanti labprāt nodrošina citiem komersantiem piekļuvi savā īpašumā esošiem mastiem un torņiem un gūst no šā pakalpojuma nodrošināšanas ieņēmumus.

¹¹⁷ SIA „VERSIJA”, reģistrācijas numurs: 40103020274, juridiskā adrese: Pērses iela 2, Rīga, LV-1011.

¹¹⁸ SIA NETVISION, reģistrācijas numurs: 40103243156, juridiskā adrese: Maskavas iela 240-3, Rīga, LV-1063 (turpmāk – SIA NETVISION).

¹¹⁹ SIA „Kurzemes datorcentrs”, reģistrācijas numurs: 41203024854, juridiskā adrese: Kuldīgas iela 53-8, Ventspils, LV-3601.

¹²⁰ Sabiedrība ar ierobežotu atbildību „MICROLINES”, reģistrācijas numurs: 42403014896, juridiskā adrese: Maskavas iela 322, Rīga, LV-1063. 2022.gada 28.decembrī reorganizēta, pievienojot sabiedrībai ar ierobežotu atbildību „Baltcom”, reģistrācijas numurs: 40003005264, juridiskā adrese: Maskavas iela 322, Rīga, LV-1063 (turpmāk – SIA „Baltcom”).

¹²¹ SIA „IVIKS”, reģistrācijas numurs: 41503052132, juridiskā adrese: Lauku iela 18, Krāslava, Krāslavas nov., LV-5601 (turpmāk – SIA „IVIKS”).

¹²² SIA „Telia Latvija”, reģistrācijas numurs: 40003057571, juridiskā adrese: Lielvārdes iela 8A, Rīga, LV-1006 (turpmāk – SIA „Telia Latvija”). 2023.gada 11.septembrī reorganizēta, pievienojot SIA „Tet”.

¹²³ Sabiedrība ar ierobežotu atbildību „Infonet sistēmas”, reģistrācijas numurs: 40003625444, juridiskā adrese: Pasta iela 4, Tukums, Tukuma nov., LV-3101. 2021.gada 10.februārī reorganizēta, pievienojot SIA NETVISION.

¹²⁴ Sabiedrība ar ierobežotu atbildību „MĪTS LV”, reģistrācijas numurs: 40003449421, juridiskā adrese: Maskavas iela 322, Rīga, LV-1063. 2021.gada 28.septembrī reorganizēta, pievienojot SIA „B-COM INVEST”, reģistrācijas numurs: 40203283969, juridiskā adrese: Maskavas iela 322, Rīga, LV-1063, kas 2022.gada 28.decembrī reorganizēta, pievienojot SIA „Baltcom”.

Tabula 3: Piekļuves mastiem vai torņiem nodrošināšana citiem komersantiem, mastu un torņu skaits.

Komersants	2018	2019	2020	2021	2022
SIA „Tele2”					
AS „Latvenergo”					
„Latvijas Mobilais Telefons” SIA					
SIA „Tet”					
VAS „Latvijas Valsts radio un televīzijas centrs”					
VAS „Latvijas dzelzceļš”					
SIA „BITE Latvija”					
SIA „D.N.B.-D” ¹²⁵					
SIA „Ditcom” ¹²⁶					
Kopā	352	383	385	391	428

Tabula 4: Piekļuves mastiem vai torņiem nodrošināšana citiem komersantiem, komersantu skaits.

Komersants	2018	2019	2020	2021	2022
SIA „Tele2”					
VAS „Latvijas Valsts radio un televīzijas centrs”					
AS „Latvenergo”					
VAS „Latvijas dzelzceļš”					
„Latvijas Mobilais Telefons” SIA					
SIA „Tet”					
SIA „D.N.B.-D”					
SIA „BITE Latvija”					
SIA „Ditcom”					
Kopā	81	72	72	72	72

Ne mazāk būtiski ir minēt, ka Regulatora rīcībā nav informācijas no komersantiem par to, ka tiem tiek liegta piekļuve citu komersantu īpašumā esošiem mastiem un torņiem. Līdz ar to var secināt, ka komersanti savā starpā var vienoties par abpusēji izdevīgiem piekļuves nosacījumiem mastiem un torņiem.

Secināms, ka simetriskie pienākumi, kas noteikti visiem komersantiem, kuriem pieder masti un torņi un kuri aktīvi darbojās tirgū, saskaņā ar Ātrdarbīga elektronisko sakaru tīkla likumu un ESL ir pietiekami, lai nodrošinātu līdzvērtīgus konkurences apstākļus.

Mastu un torņu pamatfunkcija ir antenu vai citu elektronisko sakaru iekārtu izvietošana. Tie nerasniedz galalietotājus, to telpas un ēkas, kā arī masti un torņi netiek izmantoti optisko kabeļu piekāršanai, kā tas ir, piemēram, stabu gadījumā. Attiecīgi piekļuve mastiem un torņiem nevar aizstāt piekļuvi kabeļu kanalizācijai un piekļuvi stabiem.

¹²⁵ SIA „D.N.B.-D”, reģistrācijas numurs: 51503069821, juridiskā adrese: Ezeru iela 59 – 70, Daugavpils, LV-5422 (turpmāk – SIA „D.N.B.-D”).

¹²⁶ Sabiedrība ar ierobežotu atbildību „Ditcom”, reģistrācijas numurs: 40103203577, juridiskā adrese: „Zvaigznes” - 3, Ķeipene, Ķeipenes pag., Ogres nov., LV-5062 (turpmāk – SIA „Ditcom”).

Nemot vērā iepriekš minēto, kā arī pastāvošo konkurenci attiecībā uz piekļuves mastiem un torņiem nodrošināšanu, Regulators secina, ka šobrīd nekas nenorāda uz to, ka piekļuve mastiem un torņiem būtu jāiekļauj Fiziskās infrastruktūras tirgū.

Nemot vērā minēto, Regulators secina, ka piekļuve mastu un torņu fiziskai infrastruktūrai nav jāiekļauj Fiziskās infrastruktūras tirgū.

3.2.2.4 Vai piekļuve telpām un ēkām ir iekļaujama Fiziskās infrastruktūras tirgū?

Piekļuve telpām un ēkām šajā Ziņojuma par tirgus analīzi sadaļā nozīmē piekļuves nodrošināšanu telpām vai ēkām vai vietu tajās, kas tiek izmantotas komersanta elektronisko sakaru iekārtu izvietojumam. Šā Ziņojuma par tirgus analīzi sadaļa neattiecas uz kabeļu akām vai citām apakšzemes telpām, kas paredzētas elektronisko sakaru tīklu ierīkošanai un ekspluatācijai.

Šīs telpas un ēkas ir ļoti specifiskas, atrodas konkrētās vietās, tās nesasniedz galalietotājus un to telpas un ēkas, kā arī nav paredzētas, lai tajās izvērstu optisko tīklu.

Piemēram, VAS „Latvijas Valsts radio un televīzijas centrs” ir viena no lielākajām piekļuves telpām un ēkām nodrošinātāja visā Latvijā, piedāvājot citiem komersantiem telpās un ēkās elektronisko sakaru iekārtu izvietojumu. Piemēram, Zaķusalas televīzijas tornis ir lielākais Latvijas iekārtu izvietojuma punkts, kurš atrodas Rīgā un kurā VAS „Latvijas Valsts radio un televīzijas centrs” piedāvā elektronisko sakaru iekārtu izvietojuma pakalpojumus citiem komersantiem.

Latvijas Universitātes Matemātikas un informātikas institūts, reģistrācijas numurs: 90002111761, juridiskā adrese: Raiņa bulvāris 29–1, Rīga, LV-1050, piedāvā serveru telpas Latvijas Universitātes Matemātikas un informācijas institūta Akadēmiskā tīkla laboratorijas „SigmaNet” datu centrā.

VAS „Latvijas dzelzceļš” piedāvā iekārtu izvietojuma pakalpojumus citiem komersantiem VAS „Latvijas dzelzceļš” tehnoloģiskajās (elektronisko sakaru) telpās. VAS „Latvijas dzelzceļš” citiem komersantiem piedāvā arī tādu pakalpojumu kā konteineru izvietojuma VAS „Latvijas dzelzceļš” dzelzceļa zemes nodalījuma joslā.

Kopumā septiņi komersanti 2022.gada beigās nodrošināja piekļuvi telpām un ēkām citiem komersantiem.

Nemot vērā minēto, Regulators uzskata, ka šajā sadaļā apskatītā piekļuve telpām un ēkām nav jāiekļauj Fiziskās infrastruktūras tirgū, jo piekļuve telpām un ēkām ir ļoti specifiska un nav pielīdzināma piekļuvei kabeļu kanalizācijai un stabiem, kā arī līdz šim nevarēja un arī turpmāk nevarēs aizstāt piekļuvi kabeļu kanalizācijai un stabiem tās atrašanās vietas dēļ.

Nemot vērā minēto, Regulators secina, ka piekļuve telpām un ēkām nav jāiekļauj Fiziskās infrastruktūras tirgū.

3.2.2.5 Fiziskās infrastruktūras tirgus definēšanas rezultāti

Ņemot vērā iepriekš minēto, Fiziskās infrastruktūras tirgū ir iekļauta piekļuve kabeļu kanalizācijai un piekļuve stabiem.

Savukārt Fiziskās infrastruktūras tirgū nav iekļauta piekļuve citu nozaru fiziskai infrastruktūrai, piekļuve mastiem un torņiem, kā arī piekļuve telpām un ēkām.

3.3 Ģeogrāfiskā mēroga novērtējums

Regulators definē pakalpojumu tirgu un ģeogrāfisko tirgu saskaņā ar konkurences principiem un valstī esošajiem īpašiem apstākļiem, kā arī ņemot vērā infrastruktūras konkurences līmeni un ģeogrāfiskās apsekošanas rezultātus.¹²⁷ Ģeogrāfiskais tirgus ietver teritoriju, kurā attiecīgie komersanti piedāvā un patērē konkrētos pakalpojumus, kurā konkurences nosacījumi ir pietiekami viendabīgi (homogēni) un kuru var nošķirt no blakus esošajām teritorijām, kurās dominējošie konkurences nosacījumi ir būtiski atšķirīgi.¹²⁸

Elektronisko sakaru nozarē konkrētā tirgus ģeogrāfisko mērogu var noteikt pēc diviem galvenajiem kritērijiem¹²⁹:

- tīkla pārklājuma teritorijas, t.i., tās teritorijas robežas, kurās komersantam ir atļauts nodrošināt pakalpojumus; un
- tā, vai ir tiesību akti un citi regulatīvie instrumenti, kas ierobežo komersantu darbību noteiktās ģeogrāfiskās teritorijās.

Vēsturiski ir izveidojusies situācija, ka vēsturiskajam komersantam SIA „Tet” pieder visaptveroša fiziskā infrastruktūra. Nav neviena alternatīva operatora, kuram piederošā infrastruktūra būtu pielīdzināma SIA „Tet” piederībā esošajai fiziskajai infrastruktūrai. 2022.gadā 29 komersantiem Latvijā piederēja pazemes kabeļu kanalizācijas infrastruktūra. SIA „Tet” kopējais kabeļu kanalizācijas trases garums 2022.gadā bija [redacted] km. SIA „Tet” piederībā esošās kabeļu kanalizācijas trases ir visaptverošas, t.i., izvērstas visā Latvijā. Pārējiem komersantiem ir krietni mazāka piederībā esoša kabeļu kanalizācijas infrastruktūra, t.i., kabeļu kanalizācijas trases garums ir zem 1 000 km, no kuriem 21 komersantiem – zem 100 km. Minētais norāda uz to, ka SIA „Tet” ir vadošā pozīcijā pēc piederībā esošās kabeļu kanalizācijas apjoma.

SIA „Tet” ir arī vadošā pozīcijā pēc piederībā esošo stabu skaita, 2021.gadā SIA „Tet” īpašumā bija [redacted] stabi. Bez SIA „Tet” ir vēl divi komersanti, kuriem pieder stabi, bet to skaits ir daudz mazāks, t.i., [redacted] un [redacted] stabi. Jāņem vērā, ka stabi tiek izmantoti galvenokārt piepilsētu teritorijās, lauku rajonos vai mazāk apdzīvotās vietās. Ārpus Rīgas pilsētas nav alternatīvu operatoru, kas spētu nodrošināt pakalpojumus tādā apmērā kā SIA „Tet”. Ņemot vērā SIA „Tet” īpašumā esošo fizisko infrastruktūru,

¹²⁷ ESL 75.panta pirmā daļa.

¹²⁸ Tirgus analīzes vadlīniju 48.punkts.

¹²⁹ Tirgus analīzes vadlīniju 51.punkts.

būtībā SIA „Tet” ir vienīgais komersants ārpus Rīgas pilsētas, kas var nodrošināt pakalpojumus pilnā apmērā.

Savukārt Rīgas pilsētā bez SIA „Tet” ir pietiekami daudz alternatīvo operatoru, kas spēj piedāvāt pakalpojumus galalietotājiem un nodrošināt konkurenci. Taču to var ietekmēt Rīgas domes saistošie noteikumi Nr.38, kuri Rīgas vēsturiskajā centrā aizliedz inženierkomunikāciju gaisvadu un kabeļu vilkšanu pāri ielām un starp ēkām (arī iekšpagalmos) tā, ka tie redzami no publiskās ārtelpas, kā arī jebkādu kabeļu piestiprināšanu pie ēku fasādēm, kas redzamas no publiskās ārtelpas, un, ierīkojot vai rekonstrējot inženierkomunikācijas, jāīsteno pāreja no gaisvadu piekārtu kabeļu līnijām uz pazemes kabeļu līnijām, un Rīgas domes Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi, kas attiecas uz visu Rīgas pilsētas pašvaldības teritoriju noteic, ka, atjaunojot, pārbūvējot vai ierīkojot jaunus elektronisko sakaru tīklus, tos izvieta pazemes kabeļu līnijās, izņemot situācijās, kad pazemes kabeļlīnijas nav iespējams izbūvēt esošo inženiertīklu izvietojuma dēļ.

Minētie noteikumi, kā arī Rīgas domes 2021.gada 5.februārī publicētā iniciatīva¹³⁰ apzināt un demontēt nelikumīgi ierīkotās elektronisko sakaru gaisvadu līnijas Rīgas vēsturiskajā centrā un nākotnē arī plašākā pilsētvidē tieši ietekmē alternatīvos komersantus, kuriem jāpārvieto gaisvadu līnijas kabeļu kanalizācijā, pieprasot citam komersantam piekļuvi fiziskai infrastruktūrai, vai pašiem tā jāizbūvē. Situācijas, kurās ātra pārvietošana ir ierobežota vai pārvietošana nav iespējama, var spiest komersantus pārtraukt pakalpojumu sniegšanu, savukārt galalietotājus izvēlēties citu komersantu, tā samazinot konkurenci tirgū.¹³¹

Turklāt visiem komersantiem ir tiesības sniegt pakalpojumus visā Latvijā, arī paši komersanti nediferencē pakalpojumus Rīgas pilsētā un pārējā valsts teritorijā. Līdz ar to arī Regulatoram nevajadzētu pretēji komersantiem atsevišķi diferencēt teritorijas.

Nemot vērā, ka SIA „Tet” fiziskā infrastruktūra ir visaptveroša un alternatīvo operatoru fiziskās infrastruktūras apjomi ir daudz mazāki nekā SIA „Tet”, pamatojoties uz augstām izmaksām un juridiskiem šķēršļiem jaunas fiziskās infrastruktūras izbūvei visā Latvijā un pastāvošajiem nosacījumiem fiziskās infrastruktūras izbūvei Rīgas pilsētas teritorijā, kā arī komersanti nediferencē pakalpojumus Rīgas pilsētā un pārējā valsts teritorijā, Regulators secina, ka ģeogrāfiskais mērogs ir Latvijas teritorija.

Nemot vērā minēto, Regulators noteic, ka ģeogrāfiskais mērogs ir Latvijas teritorija.

¹³⁰ Pieejams: https://www.riga.lv/lv/jaunums/rigas-buvvalde-saks-patvaligi-ierikotu-elektronisko-sakaru-gaisvadu-apzinasanu-un-demontazu?utm_source=https%3A%2F%2Fwww.google.com%2F

¹³¹ Skatīt papildu skaidrojumu Ziņojuma par tirgus analīzi 4.1.sadaļā.

3.4 Vai Ātrdarbīga elektronisko sakaru tīkla likums un ESL var aizvietot *ex ante* (apsteidzošu) regulēšanu?

Ātrdarbīga elektronisko sakaru tīkla likums¹³² noteic infrastruktūras īpašniekiem (elektronisko sakaru nozares un citu nozaru kā enerģētikas, ūdenssaimniecības, transporta u.c.) pienākumu dot citiem komersantiem piekļuvi savā īpašumā esošai infrastruktūrai, lai veicinātu ātrdarbīga elektronisko sakaru tīkla būvniecību un ierīkošanu, gan būvējot jaunu, gan izmantojot esošu fizisko infrastruktūru, izmaksu efektīvā veidā.¹³³

Saskaņā ar Ātrdarbīga elektronisko sakaru tīkla likumu fiziskā infrastruktūra ir jebkurš tīkla operatora valdījumā vai īpašumā esošs infrastruktūras elements (piemēram, caurules, masti, kanāli, kontrolakas, kanalizācijas akas, sadales skapji, ēkas, ēku ievadi, inženiertīklu pievadi, torņi, balsti un citas atbalsta konstrukcijas), kas nav aktīvs tīkla elements, bet ir izveidots un piemērots elektronisko sakaru tīkla elementu izvietošanai, lai sniegtu¹³⁴:

- 1) pakalpojumus;
- 2) ražošanas, pārvades vai sadales pakalpojumus gāzes apgādes, elektroenerģijas apgādes (tai skaitā sabiedrisko vietu apgaismošana), siltumenerģijas apgādes un ūdenssaimniecības (izņemot tīkla elementus, ko izmanto dzeramā ūdens apgādē atbilstoši normatīvajiem aktiem dzeramā ūdens apgādes jomā) pakalpojumus;
- 3) transporta pakalpojumus, tai skaitā dzelzceļa, autoceļu, ostu un lidostu pakalpojumus.

Savukārt iekšējā fiziskā infrastruktūra Ātrdarbīga elektronisko sakaru tīkla likuma izpratnē ir dzīvojamā mājā vai nedzīvojamā ēkā esoša fiziskā infrastruktūra vai instalācija no piekļuves punkta vai ēkas ievada līdz pieslēguma punktam, kas piemērota ātrdarbīga elektronisko sakaru tīkla izvietošanai.¹³⁵

Komersantam ir tiesības pieprasīt piekļuvi tīkla operatora fiziskajai infrastruktūrai, lai ierīkotu vai būvētu ātrdarbīgu elektronisko sakaru tīklu.¹³⁶ Un tīkla operators nodrošina komersantam piekļuvi fiziskajai infrastruktūrai saskaņā ar taisnīgiem un saprātīgiem noteikumiem, ja pieprasījums par piekļuvi fiziskajai infrastruktūrai ir saistīts ar ātrdarbīga elektronisko sakaru tīkla ierīkošanu vai būvēšanu. Ja tīkla operators par piekļuvi fiziskajai infrastruktūrai nosaka maksu, tai jābūt objektīvi pamatotai un uz izmaksām balstītai.¹³⁷ Turklāt tīkla operatoram ir tiesības un, ja to pieprasa komersants, arī pienākums veikt sarunas, lai koordinētu fiziskās infrastruktūras būvniecību.¹³⁸

¹³² Pieejams: <https://likumi.lv/ta/id/289933-atrdarbiga-elektronisko-sakaru-tikla-likums>

¹³³ Ātrdarbīga elektronisko sakaru tīkla likuma 2.pants.

¹³⁴ Ātrdarbīga elektronisko sakaru tīkla likuma 1.panta pirmās daļas 2.punkts.

¹³⁵ Ātrdarbīga elektronisko sakaru tīkla likuma 1.panta pirmās daļas 3.punkts.

¹³⁶ Ātrdarbīga elektronisko sakaru tīkla likuma 7.panta pirmā daļa.

¹³⁷ Ātrdarbīga elektronisko sakaru tīkla likuma 7.panta trešā daļa.

¹³⁸ Ātrdarbīga elektronisko sakaru tīkla likuma 8.panta pirmā daļa.

Ātrdarbīga elektronisko sakaru tīkla likumā ir ietverti nosacījumi, kas tīkla operatoram¹³⁹, kuram ir pienākums nodrošināt piekļuvi fiziskai infrastruktūrai, dod tiesības atteikt komersantam piekļuvi fiziskai infrastruktūrai.¹⁴⁰ Tīkla operators var atteikt piekļuvi fiziskai infrastruktūrai, ja:

- komersants rakstveida pieprasījumā nepamato piekļuves nepieciešamību un nenorāda teritoriju, kurā paredzēts ierīkot vai būvēt ātrdarbīgu elektronisko sakaru tīklu, nenorāda elektronisko sakaru tīkla elementus, kurus plāno izvietot, fiziskās infrastruktūras elementus, kuriem tiek pieprasīta piekļuve, kā arī laikposmu, kurā piekļuve nepieciešama;
- jauna ātrdarbīga elektronisko sakaru tīkla ierīkošana vai būvēšana negatīvi ietekmēs fiziskās infrastruktūras elementu lietošanas drošību vai mehānisko stiprību un stabilitāti;
- nepieciešamā vieta vai ietilpība nav pieejama un ir pamatots fakts, ka attiecīgā vieta vai ietilpība turpmāk būs nepieciešama tīkla operatoram (piemēram, publiski pieejamos investīciju plānos);
- pastāv tīkla integritātes un drošības apdraudējums;
- pastāv risks, ka plānotie pakalpojumi var radīt nopietnus traucējumus citu pakalpojumu nodrošināšanai, kurus sniedz izmantojot šo fizisko infrastruktūru, ja tiek apdraudēta tīkla operatora, kura īpašumā ir fiziskā infrastruktūra, pakalpojumu nodrošināšanas kvalitāte;
- ir pieejams alternatīvs risinājums, jo tīkla operators saskaņā ar taisnīgiem un saprātīgiem noteikumiem nodrošina piekļuvi fiziskajai infrastruktūrai vairumtirdzniecībā, kas ir piemērota ātrdarbīgu elektronisko sakaru tīklu nodrošināšanai;
- piekļuves nodrošināšana ir pretrunā ar publiski finansēta projekta ietvaros izbūvētas fiziskās infrastruktūras saglabāšanas un ilgtspējas nosacījumiem;
- piekļuves nodrošināšanai nepieciešamas papildu darbības, kas skar trešās personas īpašumtiesības.

Savukārt saskaņā ar ESL komersantiem ir noteikta simetriska saistība nodrošināt piekļuvi, konkrēti:

- komersantam ir pienākums risināt sarunas par piekļuvi ar visiem komersantiem, kuri to pieprasa¹⁴¹;
- komersantam ir pienākums piemērot līdzvērtīgus nosacījumus līdzvērtīgos apstākļos citiem komersantiem, kuriem nodrošina piekļuvi¹⁴², t.sk. piekļuvi kabeļu kanalizācijai¹⁴³;
- komersants nodrošina piekļuvi kabeļu kanalizācijai un informācijai par kabeļu kanalizācijas izvietojumu, pieejamo ietilpību un citiem fiziskajiem parametriem.

¹³⁹ Saskaņā ar Ātrdarbīga elektronisko sakaru tīkla likuma 1.panta pirmās daļas 4.punktu tīkla operators ir komersants vai atvasinātas publiskas personas iestāde, kura nodrošina fizisko infrastruktūru vai kuras īpašumā vai valdījumā tā atrodas.

¹⁴⁰ Ātrdarbīga elektronisko sakaru tīkla likuma 7.panta ceturtā daļa.

¹⁴¹ ESL 67.panta trešā daļa.

¹⁴² ESL 67.panta ceturtā daļa.

¹⁴³ ESL 69.panta otrā daļa.

Komersants nodrošina publisku pieeju minētajai informācijai, izņemot gadījumu, kad tā ir aizsargāta saskaņā ar nacionālo drošību un informācijas tehnoloģiju drošību reglamentējošiem normatīvajiem aktiem¹⁴⁴;

- komersants piemēro izmaksām tuvinātu tarifu par piekļuvi kabeļu kanalizācijai un informācijai par to. Regulators ir tiesīgs izvērtēt izmaksām tuvināto tarifu un apturēt piemērojamo tarifu, noteikt tā augšējo robežu vai arī uzdot komersantam koriģēt tarifu¹⁴⁵;
- komersants nodrošina citam komersantam papildu kabeļu kanalizācijas tilpumu, ja tas būvē vai pārbūvē kabeļu kanalizāciju, tai skaitā elektronisko sakaru tīkla pievadu, un dublējošas infrastruktūras izbūve ir fiziski neiespējama vai ekonomiski neefektīva (piemēram, vietās, kur pēc ierīkošanas, būvniecības vai pārbūves darbu veikšanas ir jāatjauno ceļa brauktuves vai ietves segums, vietās, kuras plānots asfaltēt turpmāko divu gadu laikā, vai vietās, kurās aizsargjosla gar kabeļu kanalizāciju sava kabeļa ieguldīšanai padarīs komersantam neiespējamu paralēlas aizsargjoslas veidošanu). Šie noteikumi nav piemērojami valsts atbalsta programmu ietvaros īstenojamajos projektos, ja tajos nav noteikts citādi.¹⁴⁶

Simetrisks regulējums fiziskai infrastruktūrai, kas noteikts ar Ātrdarbīga elektronisko sakaru tīkla likumu un ESL, varētu novērst nepieciešamību pēc BIT Fiziskās infrastruktūras tirgū regulējuma, ja tas spēj veikt līdzīgu lomu kā BIT Fiziskās infrastruktūras tirgū regulējums. Regulatora ieskatā, visiem komersantiem piemērotās simetriskās saistības būtu pietiekamas, ja Fiziskās infrastruktūras tirgū nebūtu komersanta ar BIT, t.i., visu komersantu ietekme būtu vienlīdzīga un Fiziskās infrastruktūras tirgū valdītu ilgtspējīga un pilnvērtīga konkurence. Taču, tā kā Fiziskās infrastruktūras tirgū ir komersants SIA „Tet” ar izteiktu BIT visaptverošas fiziskās infrastruktūras dēļ, tas pie visām piemērotajām simetriskajām saistībām vienalga ir vadošā pozīcijā, jo Ātrdarbīga elektronisko sakaru tīkla likums paredz dažādus izņēmuma gadījumus un ESL noteiktie simetriskie pienākumi individuāli nenovērš tirgū esošās nepilnības. BIT regulēšana un noteiktās saistības ir stingrākas un paredzētas, lai novērstu tirgus analīzes gaitā konstatētās konkurences problēmas. Regulators uzskata par nepietiekamu piemērot komersantam ar BIT pienākumus tieši tādā pašā apmērā, kādi tie ir uzlikti visiem komersantiem saskaņā ar ESL un Ātrdarbīga elektronisko sakaru tīkla likumu.

Komersanta ar BIT asimetriskai *ex ante* (apsteidzošai) regulēšanai ir būtiskas priekšrocības likvidēt tos darbības šķēršļus, kas kavē optisko tīklu izvēršanu, nosakot precīzas saistības, kas rezultātā nodrošina labāku koordināciju starp komersantu, kuram pieder fiziskā infrastruktūra, un komersantu, kas meklē piekļuvi. Ne mazāk svarīga ir regulējuma paredzamība, kas ir īpaši būtiska, lai nodrošinātu komersantiem iespēju ilgtermiņa plānošanai un veicinātu ilgtermiņa ieguldījumus optisko tīklu ierīkošanai un konkurences attīstībai.

¹⁴⁴ ESL 69.panta pirmā daļa.

¹⁴⁵ ESL 69.panta trešā daļa.

¹⁴⁶ ESL 69.panta ceturtā daļa.

Regulators piekrīt NGA Ieteikuma paskaidrojumā minētajam apsvērumam, ka ESL un Ātrdarbīgu elektronisko sakaru tīklu likumā noteiktās simetriskās saistības ir papildinošas, nevis aizstājējas *ex ante* (apsteidzošai) regulēšanai.¹⁴⁷

Nemot vērā minēto, Regulatora ieskatā, ESL un Ātrdarbīgu elektronisko sakaru tīkla likumā noteiktās simetriskās saistības un pienākumi nevar aizvietot *ex ante* (apsteidzošu) regulēšanu.

4 Trīs kritēriju tests

Ieteikumā 2020 EK norāda, kuros elektronisko sakaru tirgos visbiežāk sastopamas konkurences problēmas un kurus elektronisko sakaru tirgus EK iesaka analizēt un regulēt. Fiziskās infrastruktūras tirgus nav noteikts kā atsevišķs tirgus nevienā no EK ieteikumiem. Tas ir saistīts ar to, ka visā Eiropas Savienībā būtiski atšķiras tīkla topoloģijas, visuresošās kabeļu kanalizācijas pieejamība un pieprasījuma līmenis attiecībā uz piekļuvi kabeļu kanalizāciju un stabiem. EK secināja, ka pašlaik Eiropas Savienības līmenī nevar konstatēt atsevišķu tirgu, kurā fiziskās infrastruktūras īpašnieki sniedz piekļuvi fiziskai infrastruktūrai, tāpēc tas nav iekļaujams to tirgu sarakstā, kam nepieciešams *ex ante* (apsteidzošs) regulējums.¹⁴⁸

Valstu regulatoriem būtu jāanalizē arī tirgi, kas nav norādīti šajā ieteikumā, bet tiek regulēti to jurisdikcijas teritorijā, pamatojoties uz iepriekšējām tirgus analizēm, vai citi tirgi, ja šiem regulatoriem ir pietiekams pamats uzskatīt, ka trīs kritēriju pārbaude ir sekmīga. Tādējādi valstu regulatori var definēt arī citus konkrētus produktu un pakalpojumu tirgus, kas nav uzskaitīti šajā ieteikumā, ja tie var pierādīt, ka valsts kontekstā šie tirgi iztur trīs kritēriju pārbaudi.¹⁴⁹

ESL minēti šādi trīs kritēriji¹⁵⁰:

- pastāv lieli un ilglaicīgi strukturāli, juridiski vai regulatīvi šķēršļi iekļūšanai tirgū;
- tirgus struktūra nav vērsta uz efektīvu konkurenci;
- konkurences tiesību piemērošana ir nepietiekams pasākums, lai novērstu tirgus nepilnības.

Saskaņā ar Ieteikumu 2020 *ex ante* (apsteidzošu) regulatīvo pienākumu piemērošana var būt pamatota tikai tādos tirgos, kur ir kumulatīvi izpildīti visi trīs kritēriji. Neatbilstība jebkuram no trim kritērijiem norāda, ka tirgu nevar atzīt par *ex ante* (apsteidzošu) regulējamu. Ir svarīgi, lai *ex ante* (apsteidzoši) regulatīvie pienākumi tiktu uzlikti vairumtirdzniecības tirgū un nodrošinātu ilgtspējīgu konkurenci tikai gadījumos, kad tajā ir viens vai vairāki komersanti ar BIT un konkurences tiesību

¹⁴⁷ NGA Ieteikuma paskaidrojuma 5.4.sadaļa

(Pieejams: https://ec.europa.eu/smart-regulation/impact/ia_carried_out/docs/ia_2010/sec_2010_1037_en.pdf)

¹⁴⁸ Ieteikuma 2020 27.punkts.

¹⁴⁹ Ieteikuma 2020 22.punkts.

¹⁵⁰ ESL 76.panta otrā daļa.

aizsardzības līdzekļi problēmas atrisināšanai nav pietiekami. Ja trīs kumulatīvo kritēriju pārbaudē (turpmāk – trīs kritēriju tests) viens vai vairāki kritēriji neizpildās, tas norāda uz to, ka nevienam komersantam nav jāpiemēro regulatīvie pienākumi.¹⁵¹

4.1 Šķēršļi iekļūšanai tirgū

Pirmais kritērijs, kas jāapskata, lai novērtētu, vai Fiziskās infrastruktūras tirgū nepieciešama *ex ante* (apsteidzoša) regulēšana, ir lieli un ilglaicīgi (nepārejoši) šķēršļi iekļūšanai šajā tirgū. Ja Fiziskās infrastruktūras tirgū nepastāv augsti šķēršļi, kas attur alternatīvos operatorus no pakalpojumu sniegšanas, vai ja šie šķēršļi uzskatāmi par īslaicīgiem un pārejošiem, tad trīs kritēriju testa pirmais kritērijs nav izpildīts un Fiziskās infrastruktūras tirgus uzskatāms par tirgu ar efektīvu konkurenci, kurā *ex ante* (apsteidzoša) regulēšana nav nepieciešama. Šķēršļi iekļūšanai tirgū var būt strukturāli vai juridiski jeb regulatīvi.

Strukturāli šķēršļi ir saistīti ar darbības sākšanu Fiziskās infrastruktūras tirgū un nav atkarīgi no ārējiem tirgu ietekmējošiem faktoriem. Strukturālie šķēršļi galvenokārt ir lielas investīcijas, kuras nepieciešamas, lai sāktu darbību tirgū, un kuras nevar atpelnīt pietiekami īsā laikā, piemēram: lieli ieguldījumi infrastruktūras būvniecībai vai iegādei, lieli ieguldījumi zīmola izveidei un popularizēšanai. Par strukturālu šķērslu uzskatāms arī tāds tirgū esošs komersants, kurš ir sasniegjis tādu mēroga un vēriena ekonomiku, kas ļauj tam nodrošināt efektīvāku pakalpojumu sniegšanu.

Izstrādātie izmaksu modeļi parāda, ka ļoti liela daļa no sākotnējām izmaksām, kas saistītas ar fiziskās infrastruktūras izvēšanu, ir saistītas tieši ar būvdarbiem. Šīs izmaksas var būt līdz 80% vai pat vairāk. Līdz ar to secināms, ka fiziskā infrastruktūra rada ļoti lielus šķēršļus jaunu komersantu ienākšanai tirgū, kā arī fiziskās infrastruktūras izvēšanai.

Vairāki komersanti, iesniedzot Regulatoram informāciju saskaņā ar Tirgus analīzei nepieciešamo informāciju, norāda, ka pastāv gan administratīvās, gan ekonomiskās barjeras ienākšanai pakalpojumu tirgos un elektronisko sakaru tīkla pārklājuma paplašināšanai. Lielākā daļa komersantu arī norāda SIA „Tet” kā savu galveno konkurentu, pamatojot ar to, ka SIA „Tet” pieder apjomīga un visaptveroša fiziskā infrastruktūra, plašs tīkla pārklājums un daudzveidīgs piedāvāto pakalpojumu klāsts. Kas, savukārt, saistīts ar to, ka SIA „Tet” ir vēsturiskais komersants, kuram līdz tirgus liberalizācijai (līdz 2003.gada 1.janvārim) piederēja ekskluzīvās tiesības darbam fiksētā elektronisko sakaru tīklā. Lielā mērā pateicoties tam, ka pēc tirgus liberalizācijas SIA „Tet” savā īpašumā saglabāja lielāko daļu fiziskās infrastruktūras un vara kabeļu tīklu, SIA „Tet” izvērsa apjomīgu un visaptverošu optikas tīklu, kuram joprojām nav pielīdzināma citu komersantu izbūvētā fiziskā infrastruktūra un izvērstie tīkli.

Vērtējot, vai jaunam komersantam pastāv šķēršļi iekļūšanai Fiziskās infrastruktūras tirgū, jāsecina, ka augsti strukturāli šķēršļi pastāv un nekas neliecina par to, ka tie samazinātos.

¹⁵¹ Ieteikuma 2020 7. un 18.punkts.

Juridiski jeb regulatīvi šķēršļi ir normatīvo aktu vai regulējošo institūciju normatīvo aktu piemērošanas prakses radīti ilgstoši pastāvoši asimetriski nosacījumi tiem komersantiem, kas darbojas tirgū, un tiem, kas šajā tirgū vēlas iekļūt.

Par juridiskiem jeb regulatīviem šķēršļiem var uzskatīt normatīvajos aktos noteiktos ierobežojumus darbības uzsākšanai vai darbībai Fiziskās infrastruktūras tirgū, nodokļus un nodevas, nepieciešamību iegādāties licences vai izpildīt noteiktas darbības vai kritērijus darbībai minētajā tirgū.

Apskatot juridiskos jeb regulatīvos šķēršļus, jāmin, ka ienākšanu tirgū vai optiskā tīkla pārklājuma paplašināšanu atvieglo ESL noteiktā simetriskā piekļuves, t.sk. piekļuves kabeļu kanalizācijai, regulēšana un Ātrdarbīga elektronisko sakaru tīkla likumā noteiktā fiziskās infrastruktūras regulēšana. ESL un Ātrdarbīga elektronisko sakaru tīkla likumā noteiktās simetriskās saistības piekļuvei fiziskai infrastruktūrai tika apskatītas Ziņojuma par tirgus analīzi 3.4.sadaļā, kur tika secināts, ka regulēšana atbilstoši ESL un Ātrdarbīgu elektronisko sakaru tīklu likumam ir papildinoša, nevis aizstājēja un nevar aizvietot *ex ante* (apsteidzošu) regulēšanu.

Ja komersanti izvērš savus elektronisko sakaru tīklus, tad tirgū var pastāvēt infrastruktūras konkurence, kas savukārt dod labumu gan komersantiem, gan īpaši arī galalietotājiem attiecībā uz pakalpojumu kvalitāti, cenām, pieejamību, izvēles iespējām u.c. Tomēr īpašumā esošā fiziskā infrastruktūra sniedz daudz lielāku konkurences priekšrocību salīdzinājumā ar piekļuvi tai, īpaši vietās, kur ir mazāks iedzīvotāju blīvums, piemēram, ārpus Rīgas pilsētas komersantiem var būt mazāka interese paplašināt sava optiskā tīkla pārklājumu, jo investīciju ieguldījums ir ļoti liels, bet atgūšanas iespējas ir neskaidras. Proti, optiskā tīkla ierīkošana savā fiziskajā infrastruktūrā parasti tiek realizēta ātrāk, efektīvāk, plašāk un parasti ar zemākām izmaksām.

Šķēršļi ienākšanai Fiziskās infrastruktūras tirgū vai pārklājuma paplašināšanai ir augsti gan pilsētās, gan īpaši lauku apvidos ar zemu iedzīvotāju blīvumu. Izvērsot elektronisko sakaru tīklu, izmaksas uz vienu galalietotāju lielā mērā ir atkarīgas no iedzīvotāju blīvuma. Jo lielāks ir iedzīvotāju blīvums, jo vairāk majsaimniecību var sasniegt ar to pašu ieguldījumu apjomu. Līdz ar to visblīvāk apdzīvotās vietās elektronisko sakaru tīklu izbūves izmaksas ir zemākas nekā mazāk apdzīvotās vietās.

Šobrīd Latvijā jau tiek izmantota arī citu nozaru fiziskā infrastruktūra, kas tika apskatīta Ziņojuma par tirgus analīzi 3.2.2.2.sadaļā. Jau tika secināts, ka pieprasījums pēc piekļuves citu nozaru fiziskai infrastruktūrai nav lielāks kā pieprasījums pēc piekļuves elektronisko sakaru nozares fiziskai infrastruktūrai, kā arī tika konstatēti pietiekami daudz šķēršļu, kas ierobežo citu nozaru fiziskās infrastruktūras izmantošanu.

Turklāt EK 2013.gada 11.septembra Ieteikumā 2013/466/ES par saskanīgiem nediskriminēšanas pienākumiem un izmaksu aprēķināšanas metodēm, lai veicinātu konkurenci un uzlabotu ieguldījumu vidi platjoslas pakalpojumu jomā¹⁵², ir konstatēts, ka atšķirībā no tādiem aktīviem kā tehniskais aprīkojums un pārvades līdzekļi (piemēram, šķiedras) inženiertehnisko aktīvu (piemēram, kabeļu kanalizācija, grāvji un

¹⁵² Pieejams: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32013H0466>

balsti) atkārtošana ir maz ticama. Paredzams, ka tehnoloģiskās pārmaiņas, kā arī konkurences un mazumtirdzniecības pieprasījuma līmenis nesniegs alternatīvajiem operatoriem iespēju izvērst paralēlu inženiertehnisko infrastruktūru, vismaz gadījumos, kad ātrdarbīga elektronisko sakaru tīkla izvēršanai inženiertehniskās infrastruktūras aktīvus iespējams izmantot atkārtoti. Minētais norāda, ka tur, kur jau eksistē fiziskā infrastruktūra, alternatīvie operatori neveiks apjomīgus ieguldījumus paralēlas fiziskās infrastruktūras izbūvē, kas norāda uz to, ka ir jāregulē piekļuve esošai fiziskai infrastruktūrai, lai alternatīvie operatori varētu to izmantot un sniegt pakalpojumus galalietotājiem, jo apšaubāmi, ka komersants, kuram pieder fiziskā infrastruktūra, labprātīgi, par samērīgiem nosacījumiem un cenām nenodrošinās piekļuvi savai fiziskai infrastruktūrai.

Atsevišķi Rīgas pilsētā ir spēkā esoši juridiskie jeb regulatīvie šķēršļi, kas ietekmē ienākšanu tirgū un optiskā tīkla pārklājuma paplašināšanu, t.i., Rīgas domes saistošie noteikumi Nr.38, kuri Rīgas vēsturiskajā centrā aizliedz inženierkomunikāciju gaisvadu un kabeļu vilkšanu pāri ielām un starp ēkām (arī iekšpagalmos) tā, ka tie redzami no publiskās ārtelpas, kā arī jebkādu kabeļu piestiprināšanu pie ēku fasādēm, kas redzamas no publiskās ārtelpas, un, ierīkojot vai rekonstruējot inženierkomunikācijas, jāīsteno pāreja no gaisvadu piekārtu kabeļu līnijām uz pazemes kabeļu līnijām. Kā arī Rīgas domes Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi, kas attiecas uz visu Rīgas pilsētas pašvaldības teritoriju, noteic, ka, atjaunojot, pārbūvējot vai ierīkojot jaunus elektronisko sakaru tīklus, tos izvieto pazemes kabeļu līnijās, izņemot situācijās, kad pazemes kabeļlīnijas nav iespējams izbūvēt esošo inženiertīklu izvietojuma dēļ.

Kabeļu tīklu arhitektūra un būvniecības principi, izmantojot gaisvadu un piekārtu kabeļu līnijas, būtiski atšķiras no arhitektūras, kad tiek izmantota kabeļu kanalizācija. Pāriet no gaisvadu un piekārtu kabeļu līniju infrastruktūras uz kabeļu kanalizāciju var nozīmēt būtisku elektronisko sakaru tīkla pārbūvi, nepieciešamību saņemt saskaņojumus no māju iedzīvotājiem, kā arī noteiktās vietās kabeļu kanalizācijas kapacitāte, tehniskais stāvoklis un izvietojums var padarīt neiespējamu tās izmantošanu vai prasīt ilgāku laiku tīkla pārvietošanai. Pienākums rekonstrukcijas gadījumā pārveidot gaisvadu līnijas uz citiem risinājumiem situācijās, kurās ātra pārvietošana ir ierobežota vai pārvietošana nav iespējama, var spiest komersantus pārtraukt sniegt pakalpojumus, savukārt galalietotājus izvēlēties citu komersantu, tā samazinot konkurenci tirgū.

Līdz ar to Regulators secina, lai gan Ātrdarbīga elektronisko sakaru tīkla likums un simetriskie pienākumi piekļuvei saskaņā ar ESL atvieglo komersantu ienākšanu tirgū un optiskā tīkla pārklājuma paplašināšanu, tomēr tie nav pietiekami, lai uzskatītu, ka juridiskie jeb regulatīvie šķēršļi ir pārvarēti.

Nemot vērā minēto, secināms, ka pastāv strukturāli un juridiski jeb regulatīvi šķēršļi ienākšanai Fiziskās infrastruktūras tirgū, kas kavē efektīvas konkurences attīstību. Attiecīgi pirmais trīs kritēriju testa kritērijs ir izpildījies, kas attaisno ex ante (apsteidzošu) regulēšanu.

4.2 Tirgus attīstība (dinamika)

Lai Regulators konstatētu, vai Fiziskās infrastruktūras tirgū izpildās otrais trīs kritēriju testa kritērijs, jāanalizē, vai Fiziskās infrastruktūras tirgus šā ziņojuma pārskata periodā ir vērsts uz efektīvu konkurenci. Regulatoram jāanalizē, vai tirgus struktūra pēc šķēršļiem iekļūšanai tirgū neierobežo efektīvas konkurences rašanos vai attīstību Fiziskās infrastruktūras tirgū.

Fiziskās infrastruktūras tirgū nav novērota tendence, kas būtu vērsta uz efektīvu konkurenci, jo esošajiem alternatīvajiem operatoriem nav iespēju ātri izbūvēt alternatīvu fizisko infrastruktūru.

Saskaņā ar iedibināto judikatūru tas, ka kādam komersantam kādu laiku ir ļoti liela tirgus daļa, kas pārsniedz 50%, pats par sevi, bet ne ārkārtas apstākļos, apliecina dominējošu stāvokli. Pieredze vedina domāt: jo lielāka ir minētā tirgus daļa un ilgāks periods, kad komersantam ir šāda tirgus daļa, jo lielāka ir iespēja, ka tā ir nozīmīga provizoriska liecība par BIT pastāvēšanu.¹⁵³ Tomēr pat komersants ar lielu tirgus daļu var nespēt būtiskā mērā rīkoties neatkarīgi no saviem klientiem ar pietiekamu līdzsvarojošu pircēja varu. Turklāt tas, ka komersants ar spēcīgu stāvokli tirgū pakāpeniski zaudē tirgus daļu, var arī nozīmēt, ka tirgū saasinās konkurence, bet minētais neizslēdz BIT konstatēšanu. Tirgus daļas būtiskas svārstības laika gaitā var liecināt par ietekmes trūkumu konkrētajā tirgū. Jaunienācēja spēja ātri palielināt savu tirgus daļu var arī atspoguļot to, ka attiecīgajā konkrētajā tirgū ir lielāka konkurence un šķēršļus ienākšanai tirgū var pārvarēt pieņemamā laikposmā.¹⁵⁴

Turpmāk tabulās ir norādīti komersantu gūtie ieņēmumi no piekļuves pazemes kabeļu kanalizācijas nodrošināšanas (skatīt Tabulu 5), komersantu nodrošinātā piekļuve pazemes kabeļu kanalizācijai citiem komersantiem (skatīt Tabulu 7), kā arī citiem komersantiem nodrošinātās piekļuves pazemes kabeļu kanalizācijai pakalpojuma apjoms kilometros (zemē ievietotas caurules vai to kopums un kabeļu akas vai citas apakšzemes telpas, kas paredzētas elektronisko sakaru kabeļu līniju ierīkošanai un ekspluatācijai) (skatīt Tabulu 8).

Lielākais pazemes kabeļu kanalizācijas infrastruktūras nodrošinātājs visos apskatītajos gados ir SIA „Tet”, kas 2022.gadā ir guvusi vairāk nekā █████ tūkst. EUR ieņēmumus, nodrošinot pakalpojumu █████ komersantiem █████ km apjomā. Pēc SIA „Tet” seko AS „Latvenergo”, kas 2022.gadā guvusi daudz mazākus ieņēmumus nekā SIA „Tet”, nodrošinot pakalpojumu █████ komersantiem █████ km apjomā. Pārējie komersanti ir guvuši vēl mazākus ieņēmumus nekā iepriekš minētie komersanti (skatīt Tabulu 5). Savukārt Tabulā 6 ir norādītas komersantu tirgus daļas par ieņēmumiem no piekļuves pazemes kabeļu kanalizācijai nodrošināšanas, kuras sniedz skaidrāku priekšstatu par procentuālo sadalījumu par komersantu gūtajiem ieņēmumiem.

2022.gadā citiem komersantiem tika nodrošināta piekļuve kabeļu kanalizācijas infrastruktūrai tikai 394,72 km garumā (skatīt Tabulu 8). Norādītais apjoms attiecas uz

¹⁵³ Tirgus analīzes vadlīniju 55.punkts.

¹⁵⁴ Tirgus analīzes vadlīniju 56.punkts.

zemē izvietotām caurulēm vai to kopumu un kabeļu akām vai citām apakšzemes telpām, kas paredzētas elektronisko sakaru kabeļu līniju ierīkošanai un ekspluatācijai. Ja salīdzina ar komersantu īpašumā esošo kabeļu kanalizācijas infrastruktūru, secināms, ka citiem komersantiem nodrošinātā piekļuve kabeļu kanalizācijas infrastruktūrai ir salīdzinoši niecīga.

Tabula 5: Ieņēmumi no piekļuves pazemes kabeļu kanalizācijai nodrošināšanas, EUR

Komersants	2018	2019	2020	2021	2022
SIA „Tet”					
AS „Latvenergo”					
VAS „Latvijas dzelzceļš”					
VAS „Latvijas Valsts radio un televīzijas centrs”					
SIA „Telia Latvija”					
„Latvijas Mobilais Telefons” SIA					
Pillar Development, SIA ¹⁵⁵					

Tabula 6: Ieņēmumi no piekļuves pazemes kabeļu kanalizācijai nodrošināšanas EUR, tirgus daļas

Komersants	2018	2019	2020	2021	2022
SIA „Tet”					
AS „Latvenergo”					
VAS „Latvijas dzelzceļš”					
VAS „Latvijas Valsts radio un televīzijas centrs”					
SIA „Telia Latvija”					
„Latvijas Mobilais Telefons” SIA					
Pillar Development, SIA					

Tabula 7: Piekļuves pazemes kabeļu kanalizācijai nodrošināšana citiem komersantiem, komersantu skaits

Komersants	2018	2019	2020	2021	2022
SIA „Tet”					
VAS „Latvijas dzelzceļš”					
AS „Latvenergo”					
SIA „Telia Latvija”					
VAS „Latvijas Valsts radio un televīzijas centrs”					
„Latvijas Mobilais Telefons” SIA					
Pillar Development, SIA					

¹⁵⁵ Pillar Development, SIA, reģistrācijas numurs: 40103222826, juridiskā adrese: Pulkveža Brieža iela 28A, Rīga, LV-1045 (turpmāk – „Pillar Development”, SIA).

Tabula 8: Piekļuves pazemes kabeļu kanalizācijai nodrošināšana, pakalpojuma apjoms kilometros

Komersants	2018	2019	2020	2021	2022
SIA „Tet”					
AS „Latvenergo”					
„Latvijas Mobilais Telefons” SIA					
VAS „Latvijas dzelzceļš”					
SIA „Telia Latvija”					
Pillar Development, SIA					
VAS „Latvijas Valsts radio un televīzijas centrs”					
Kopā	399,85	416,46	432,06	413,51	394,72

Tālāk tabulās salīdzinājumam apskatāmas komersantu īpašumā esošo kabeļu kanalizācijas trašu, kas ir savstarpēji saistītu kabeļu kanalizācijas posmu kopums (skatīt Tabulu 9), un kabeļu kanalizācijas kanālu, kas ir kabeļu kanalizācijas trasē ieguldīta kabeļu kanalizācijas caurule vai kanāls kabeļu kanalizācijas blokā, kurš paredzēts kabeļu ievietošanai (skatīt Tabulu 11), garums kilometros.

2022.gadā kopā bija 29 komersanti, kuriem īpašumā bija kabeļu kanalizācija. Lielākā īpašumā esošā kabeļu kanalizācija pieder vēsturiskajam komersantam SIA „Tet”, kuram kopējais trašu garums 2022.gadā bija [redacted] km. Salīdzinājumā ar 2018.gadu trašu garums ir palielinājies par [redacted] km. Savukārt kopējais kanālu (cauruļu) garums 2022.gadā SIA „Tet” bija [redacted] km. Salīdzinājumā ar 2018.gadu kanālu (cauruļu) garums pieaudzis par [redacted] km. „Latvijas Mobilais Telefons” SIA īpašumā esošais kabeļu kanalizācijas tīkls ir otrs lielākais Latvijā, taču tas ir paredzēts mobilā elektronisko sakaru tīkla vajadzībām. Pārējiem komersantiem ir daudz mazāks īpašumā esošo trašu un kanālu (cauruļu) garums, ko uzskatāmi var redzēt Tabulā 9 un Tabulā 11, kā arī Tabulā 10 un Tabulā 12, kurās apkopota informācija par komersantu īpašumā esošo kabeļu kanalizācijas trašu garumu un kabeļu kanalizācijas kanālu (cauruļu) garumu kilometros, kā arī tirgus daļas.

Tabula 9: Īpašumā esošās pazemes kabeļu kanalizācija trases kopējais garums, km

Komersants	2018	2019	2020	2021	2022
SIA „Tet”					
„Latvijas Mobilais Telefons” SIA					
SIA „Baltcom”					
VAS „Latvijas Valsts radio un televīzijas centrs”					
SIA „OSTKOM” ¹⁵⁶					
SIA „RETN Baltic” ¹⁵⁷					
VAS „Latvijas dzelzceļš”					

¹⁵⁶ SIA „OSTKOM”, reģistrācijas numurs: 42102006587, juridiskā adrese: Ziemeļu iela 17, Liepāja, LV-3405 (turpmāk – SIA „OSTKOM”).

¹⁵⁷ SIA „RETN Baltic”, reģistrācijas numurs: 40103066693, juridiskā adrese: Augusta Deglava iela 73, Rīga, LV-1082 (turpmāk – SIA „RETN Baltic”).

Pārējie komersanti					
Kopā	6 322,49	6 434,73	6 330,42	6 448,32	6 859,03

Tabula 10: Komersantu īpašumā esošās kabeļu kanalizācijas trašu garums kilometros, tirgus daļas

Komersants	2018	2019	2020	2021	2022
SIA „Tet”					
„Latvijas Mobilais Telefons” SIA					
SIA „Baltcom”					
VAS „Latvijas Valsts radio un televīzijas centrs”					
SIA „OSTKOM”					
SIA „RETN Baltic”					
VAS „Latvijas dzelzceļš”					
Pārējie komersanti					

Tabula 11: Īpašumā esošās pazemes kabeļu kanalizācija kanālu (cauruļu) kopējais garums, km

Komersants	2018	2019	2020	2021	2022
SIA „Tet”					
„Latvijas Mobilais Telefons” SIA					
VAS „Latvijas dzelzceļš”					
VAS „Latvijas Valsts radio un televīzijas centrs”					
SIA „Baltcom”					
SIA „RETN Baltic”					
SIA „OSTKOM”					
Pārējie komersanti					
Kopā	15 559,41	15 691,95	15 713,84	15 896,91	16 073,94

Tabula 12: Komersantu īpašumā esošās kabeļu kanalizācijas kanālu (cauruļu) garums kilometros, tirgus daļas

Komersants	2018	2019	2020	2021	2022
SIA „Tet”					
„Latvijas Mobilais Telefons” SIA					
VAS „Latvijas dzelzceļš”					
VAS „Latvijas Valsts radio un televīzijas centrs”					
SIA „Baltcom”					
SIA „RETN Baltic”					
SIA „OSTKOM”					
Pārējie komersanti					

Nevar noliegt, ka SIA „Tet” pieder lielākās tirgus daļas kabeļu kanalizācijas infrastruktūrā. Turklāt SIA „Tet” kabeļu kanalizācijas tīkls atšķirībā no otra lielākā kabeļu kanalizācijas tīkla īpašnieka „Latvijas Mobilais Telefons” SIA sasniedz arī mājāsaimniecības un birojus. Līdz ar to SIA „Tet” vēl arvien kontrolē būtisku daļu no kopējā kabeļu kanalizācijas infrastruktūras apjoma. Kā arī no iepriekš atspoguļotās

informācijas tabulās (skatīt Tabulu 7 – Tabulu 9 un Tabulu 11) secināms, ka no kopējās komersantu īpašumā esošās kabeļu kanalizācijas infrastruktūras apjoma citiem komersantiem nodrošinātā piekļuve savai kabeļu kanalizācijas infrastruktūrai ir salīdzinoši maza.

SIA „Tet” ir novērtējusi kabeļu kanalizācijas pieejamību, sniedzot Regulatoram informāciju par dzīvokļu skaitu ēkās¹⁵⁸, līdz kurām ir izbūvēta kabeļu kanalizācija. Saskaņā ar SIA „Tet” sniegto informāciju¹⁵⁹ 2023.gada 25.maijā 507,1 tūkst. adrešu dzīvokļu līmenī SIA „Tet” ir izbūvēta kabeļu kanalizācija. Uzskaitītas tās adreses, kurās kabeļu kanalizācija ir izbūvēta līdz ēkai, savukārt šajā uzskaitījumā nav iekļauta kabeļu kanalizācija, par kuru notiek juridiski strīdi.

2023.gada 25.maijā SIA „Tet” kabeļu kanalizācija bija izbūvēta līdz 46,4 tūkst. ēku pilsētās. Kabeļu kanalizācijas ievadi tiek uzskaitīti ēku adrešu (bez dzīvokļu uzskaitījuma) līmenī. Uzskaitītas tikai tās adreses, kur kabeļu kanalizācija ievadīta ēkā. Ja tā beidzas, piemēram, pie īpašuma robežas, adrese netiek skaitīta. Uzskaitījumā netiek iekļauta arī kabeļu kanalizācija, par kuru notiek juridiski strīdi, un SIA „Tet” nepiederoša kabeļu kanalizācija.

Kaut gan vēl arvien ir pietiekami liels ēku skaits, līdz kurām nav izbūvēta kabeļu kanalizācija, iepriekšminētie radītāji par dzīvokļu skaitu ēkās un ēku skaitu, līdz kurām ir izbūvēta kabeļu kanalizācija, liecina par pietiekami lielu kabeļu kanalizācijas infrastruktūru Latvijas pilsētās. Salīdzinājumā ar citām valstīm, piemēram, Vācijā, Beļģijā, Austrijā u.c. kabeļu kanalizācijas infrastruktūra ir neliela. Ja valstī ir kabeļu kanalizācija, tad tas nozīmē, ka komersants var ar daudz mazākiem ieguldījumiem, ātrāk, efektīvāk un ar mazāku kaitējumu apkārtējai videi izvērst optiskos tīklus, salīdzinot ar situāciju, kad vienīgā iespēja ir optiskos tīklus tieši ierakt zemē. Tā kā uzskaitījums neiekļauj tās ēkas, kur kanalizācija netiek ievadīta ēkā un pastāv juridiskie strīdi, konstatējams, ka ēku skaits, līdz kurām ir nodrošināta kabeļu kanalizācija, ir vēl lielāks. Secināms, ka kabeļu kanalizācijas esībai ir ļoti liela nozīme elektronisko saķaru tīklu attīstībai, kā arī tās piederība sniedz būtisku konkurences priekšrocību. Šajā gadījumā liela konkurences priekšrocība attiecībā uz citiem komersantiem ir tieši SIA „Tet”.

Regulatora rīcībā ir informācija, ka daudzi komersanti ir ieinteresēti iegūt piekļuvi citu komersantu īpašumā esošai kabeļu kanalizācijai, īpaši SIA „Tet” īpašumā esošai kabeļu kanalizācijai kā lielākajam minētās infrastruktūras īpašniekam, par godīgiem nosacījumiem un samērīgu cenu.

Turpmāk Tabulā 13 var apskatīt komersantus, kuriem pieder stabi. Lielākais stabu skaits pieder SIA „Tet”, pēc kura seko VAS „Latvijas dzelzceļš” un SIA „Baltcom”. Bez norādītajiem trīs komersantiem nav neviena cita komersanta, kuram 2021.gada beigās piederētu stabi. SIA „Tet” īpašumā esošo stabu skaits ir daudz lielāks nekā pārējiem

¹⁵⁸ Dzīvoklī var arī nebūt mājсаimniecība, bet tas var piederēt juridiskai personai un tikt izmantots kā birojs.

¹⁵⁹ SIA „Tet” 2023.gada 6.jūnija vēstule Nr.TET-K- 23- 5522.

komersantiem. Tie pamatā ir lauku rajonos vai mazāk apdzīvotās teritorijās, kas liecina par SIA „Tet” priekšrocību un BIT šajās teritorijās.

Tabula 13: Komersantiem piederošo stabu skaits

Komersants	2018	2019	2020	2021
SIA „Tet”				
VAS „Latvijas dzelzceļš”				
SIA „Baltcom”				
„Latvijas Mobilais Telefons” SIA				
SIA „SCINTILLA” ¹⁶⁰				
SIA „IVIKS”				
Kopā	62 390	59 782	56 546	52 845

Tabulā 14 var apskatīt tirgus daļas no komersantiem piederošo stabu skaita. Secināms, ka SIA „Tet” ir neapstrīdams līderis ar izteiktu BIT, kura piederībā esošo stabu tirgus daļas būtiski pārsniedz 50%.

Tabula 14: Komersantiem piederošo stabu skaits, tirgus daļas

Komersants	2018	2019	2020	2021
SIA „Tet”				
VAS „Latvijas dzelzceļš”				
SIA „Baltcom”				
„Latvijas Mobilais Telefons” SIA				
SIA „SCINTILLA”				
SIA „Emilia”				
SIA „IVIKS”				

No Regulatoram pieejamās informācijas secināms, ka stabu skaits katru gadu samazinās. Lielākais stabu īpašnieks SIA „Tet” sniedza informāciju¹⁶¹, ka 2023.gada 1.janvārī SIA „Tet” īpašumā bija [redacted] stabs, kas norāda uz to, ka tendence stabu skaita samazinājumam saglabājas. Papildus SIA „Tet” norādīja, ka citi komersanti nav izrādījuši interesi par piekļuvi SIA „Tet” īpašumā esošajiem stabiem. Arī pēc VAS „Latvijas dzelzceļš” un SIA „Baltcom” sniegtās informācijas Regulatoram, abi komersanti nesniedz citiem komersantiem piekļuvi savā īpašumā esošajiem stabiem pieprasījuma trūkuma dēļ.

Minētais vedina uz to, ka alternatīvie operatori nav ieinteresēti izmantot SIA „Tet” un citu komersantu īpašumā esošos stabus, dodot priekšroku citas fiziskās infrastruktūras izmantošanai. Bet minētais apsvērums arī ir maz ticams, jo zināms, ka konkurences līmenis mazāk apdzīvotās teritorijās vai lauku apvidos ir zemāks salīdzinājumā ar lielākajām pilsētām, jo komersanti var sasniegt mazāku galalietotāju skaitu, arī

¹⁶⁰ SIA SCINTILLA, reģistrācijas numurs: 50103058471, juridiskā adrese: Meteora iela 15, Rīga, LV-1002 (turpmāk – SIA „SCINTILLA”).

¹⁶¹ 2023.gada 6.jūnija vēstule Nr.TET-K- 23- 5522.

nepieciešamo investīciju ieguldījums ir ļoti liels, bet atgūšanas iespējas nav skaidras vai arī ieguldīto līdzekļu atgūšana būtu iespējama ļoti ilgā laika posmā, kas alternatīviem operatoriem var nešķīst kā pievilcīga iespēja.

Lai gan nepastāv pieprasījums pēc piekļuves citu komersantu īpašumā esošajiem stabiem, Regulators norāda, ka SIA „Tet” vēl arvien kontrolē būtisku daļu no kopējā stabu apjoma. Izmantojot SIA „Tet” īpašumā esošos stabus, ir iespējams izvērst elektronisko sakaru tīklus, sasniegt galalietotājus vai var izmantot piekļuvi stabiem jebkuram citam atsevišķam elektronisko sakaru tīkla posmam. Alternatīviem operatoriem pie nepieciešamības būtu grūtības dublēt SIA „Tet” īpašumā esošo fizisko infrastruktūru, tajā skaitā stabus.

Nemot vērā, ka esošajiem alternatīvajiem operatoriem nav iespēju ātri izbūvēt alternatīvu fizisko infrastruktūru, fiziskās infrastruktūras izmaksas, kas balstās uz darbaspēka un celtniecības izmaksām, pieaug, secināms, ka Fiziskās infrastruktūras tirgū ilgtermiņā nav tendences uz efektīvu konkurenci.

Secināms, ka Fiziskās infrastruktūras tirgus Ziņojuma par tirgus analīzi pārskata periodā nav vērsti uz efektīvu konkurenci. Neskatoties uz citu mazāku fizisko infrastruktūru pastāvēšanu, SIA „Tet” ir vienīgais komersants, kam vēsturiski pieder valstī visaptveroša fiziskā infrastruktūra, kura ir piemērota alternatīvu optikas tīklu ierīkošanai līdz galalietotājiem vai jebkuram citam atsevišķam elektronisko sakaru tīkla posmam. Turklāt SIA „Tet” piederībā esošās kabeļu kanalizācijas un stabu infrastruktūras tirgus daļas būtiski pārsniedz 50%. Tas SIA „Tet” ļauj atrasties tādā ekonomiskā spēka stāvoklī, kurš ir līdzvērtīgs dominējošam stāvoklim. Līdz ar to secināms, ka tirgus struktūra līdz ar šķēršļiem iekļūšanai tirgū ierobežo efektīvas konkurences rašanos un attīstību Fiziskās infrastruktūras tirgū. Regulators secina, ka otrais trīs kritēriju testa kritērijs ir izpildījies, kas attaisno ex ante (apsteidzošu) regulēšanu.

4.3 Konkurences tiesību pietiekamība

Trešais kritērijs ir novērtējums par konkurences tiesību spēju pienācīgi novērst konstatētās tirgus nepilnības. Šā kritērija mērķis ir novērtēt, cik piemēroti ir konkurences tiesību akti, lai risinātu konstatētās pastāvīgās tirgus nepilnības, jo īpaši, ņemot vērā, ka ar *ex ante* (apsteidzošiem) regulatīvajiem pienākumiem var efektīvi novērst konkurences tiesību pārkāpumus.

Konkurences tiesību spēju risināt pastāvīgās tirgus nepilnības var uzskatīt par pietiekamu, ja nepieciešamais iejaušanās biežums ir zems un neprasa tūlītēju iejaušanos. Savukārt, ja nepieciešama bieža un tūlītēja iejaušanās, kā arī ja jānosaka tiesiskās aizsardzības līdzekļi, kas ietver pakalpojuma sniegšanu, konkurences tiesību aktos paredzēto iejaušanos nevar uzskatīt par pietiekamu pamatu, lai attaisnotu *ex ante* (apsteidzoša) regulējuma atcelšanu. Šādos apstākļos *ex ante* (apsteidzošs) regulējums būtu jāuzskata par piemērotu konkurences tiesību papildinājumu.

Kopumā tirgos, kam raksturīga ilgtspējīga, pilnvērtīga un uz infrastruktūru balstīta konkurence, būtu jāpietiek ar vispārīgo konkurences noteikumu piemērošanu.

Pamatojoties uz komersanta būtisku ietekmi Fiziskās infrastruktūras tirgū, ir jāņem vērā, ka ir nepieciešami *ex ante* (apsteidzoši) regulējošie pasākumi, lai novērstu pret konkurenci vērstu praksi, piemēram, tiešu darījumu atteikumu, piekļuves liegšanu pārmērīgu cenu dēļ un diskrimināciju. Komersantam ar BIT var būt stimuli iesaistīties darbībā, kas palielina šķēršļus ienākšanai tirgū, tādējādi ierobežojot alternatīvo operatoru spēju veiksmīgi sniegt pakalpojumus. Tas var notikt, citiem komersantiem nedodot piekļuvi vairumtirdzniecības līmenī, tādā veidā tos izspiežot no tirgus. Ja vertikāli integrētam komersantam ir BIT vienā tirgū un ja tam ir ciešas saites ar citiem tirgiem horizontālā vai vertikālā piegādes ķēdē, šis komersants var pārnest un nostiprināt savu BIT arī šajos tirgos. Mazumtirdzniecības līmenī var notikt pakalpojumu sasaistīšana, piemērojot dažādas cenu noteikšanas stratēģijas, piemēram, īslaicīgi nosakot cenas zem izmaksām. Šādos gadījumos konkurences tiesību akti vien nebūs pietiekami, lai risinātu tirgus nepilnības, jo, piemēram, var būt vajadzība pēc detalizētas uzskaites regulatīvos nolūkos, izmaksu novērtējuma utt. Papildus *ex ante* (apsteidzoša) regulēšana priekšlaicīgi novērš iespējamu negodprātīgu rīcību.

Vien konkurences tiesību aktu piemērošana var radīt grūtības pret konkurenci vērstu darbību risināšanā, jo, piemēram, atbilstošas kompetentās iestādes parasti sistemātiski nevāc informāciju no komersantiem, kā dēļ var rasties grūtības šādas pret konkurenci vērsta, prakses pierādīšanā. Šādos gadījumos *ex ante* (apsteidzoši) regulējošo pasākumu piemērošana var būt efektīvāka, lai novērstu tirgus nepilnības un nodrošinātu konkurētspējīgas vides attīstību. Arī gadījumos, ja komersants ar būtisku ietekmi nosaka pārmērīgi augstas cenas, konkurences tiesības atsevišķos gadījumos var būt nepietiekamas, lai konstatētu un pierādītu šādu rīcību. Tūlītēja iejaukšanās gadījumos, kad tiek noteiktas pārmērīgas cenas ir ļoti būtiska, jo tā tiešā veidā ietekmē galalietotājus, jo īpaši, piekļuves pakalpojumu sniegšanā. Šādos gadījumos *ex ante* (apsteidzošs) regulējums ir efektīvāks par konkurences tiesību aktiem, jo garantē tūlītēju pieeju šādu gadījumu risināšanā. Turklāt arī obligātu piekļuvi ir grūtāk noteikt saskaņā ar konkurences tiesībām. Viss minētais ietekmē galalietotājus, tādējādi attaisnojot nepieciešamību pēc *ex ante* (apsteidzoša) regulējuma noteikšanas.

Ex ante (apsteidzošs) regulējums nodrošina efektīvu konkurences attīstību ilgtermiņā. Gadījumos, ja ir iespējama infrastruktūras dublēšanās, tādu *ex ante* (apsteidzošu) pasākumu piemērošana, kas ņem vērā efektīvu ieguldījumu veicināšanu, ilgtermiņā var būt efektīvāka nekā tikai konkurences tiesību piemērošana. Dažādos līmeņos noteikto regulējošo pienākumu koordināciju var uzskatīt par galveno, lai sasniegtu efektīvas konkurences attīstību ilgtermiņā.

Vispārīgo konkurences noteikumu piemērošana, Regulatora ieskatā, balstoties uz SIA „Tet” BIT, nebūtu pietiekama, lai attaisnotu *ex ante* (apsteidzoša) regulējuma atcelšanu.

Nemot vērā minēto, Regulators secina, ka konkurences tiesību aktu piemērošana vien ir nepietiekama, lai pienācīgi labotu iespējamās tirgus

nepilnības. Attiecīgi Fiziskās infrastruktūras tirgū izpildās trešais trīs kritēriju testa kritērijs.

4.4 Trīs kritēriju testa rezultāti

Regulators ir secinājis, ka Fiziskās infrastruktūras tirgū izpildās visi trīs kritēriju testa kritēriji. Attiecīgi Fiziskās infrastruktūras tirgū nepastāv efektīva konkurence un ir jāpiemēro *ex ante* (apsteidzoša) regulēšana, piemērojot saistības.

Regulators secina, ka jāpiemēro *ex ante* (apsteidzoša) regulēšana, piemērojot saistības komersantam SIA „Tet”, kurš ir atzīstams par komersantu ar būtisku ietekmi Fiziskās infrastruktūras tirgū. Par SIA „Tet” būtisku ietekmi Fiziskās infrastruktūras tirgū liecina SIA „Tet” visaptveroša fiziskā infrastruktūra, SIA „Tet” piederībā esošās kabeļu kanalizācijas un stabu infrastruktūras tirgus daļas, kas norāda uz to, ka SIA „Tet” vēl arvien atrodas tādā ekonomiskā spēka stāvoklī, kurš ir līdzvērtīgs dominējošam stāvoklim, kā arī pastāvoši augsti šķēršļi ienākšanai Fiziskās infrastruktūras tirgū.

Nemot vērā iepriekš minēto, Regulators nosaka SIA „Tet” par komersantu ar BIT Fiziskās infrastruktūras tirgū Latvijas teritorijā.

5 Piemērojamās saistības

Regulators, ņemot vērā konkrētā tirgus analīzes rezultātus, nosaka, vai tajā ir efektīva konkurence. Ja tirgus analīzes rezultātā Regulators konstatē, ka tirgū nav efektīvas konkurences, tas nosaka komersantu ar BIT un tirgus analīzes rezultātā konstatētajām problēmām¹⁶² atbilstošas un samērīgas saistības. Ja Regulators konstatē, ka tirgū ir efektīva konkurence, tas komersantam nepiemēro saistības vai komersantam ar BIT atceļ iepriekš piemērotās saistības.¹⁶³

Regulators ir tiesīgs komersantam ar BIT piemērot šādas saistības pilnā vai daļējā apjomā vairumtirdzniecības tirgū piekļuves jomā – piekļuves saistības, pienākumu nodrošināt piekļuvi fiziskajai infrastruktūrai, vienlīdzīgas attieksmes pienākumu, caurredzamības saistības, tarifu regulēšanas un izmaksu attiecināšanas saistības un atsevišķas uzskaites pienākumu.¹⁶⁴

Ja Regulators komersantam ar BIT piemēro saistības, kas nav noteiktas ESL, Regulators par to paziņo arī EK.¹⁶⁵

Saskaņā ar ESL tirgus analīzes rezultātā Regulators ir tiesīgs komersantam ar BIT noteikt šādas saistības:

Piekļuves saistības

¹⁶² Skatīt Ziņojuma par tirgus analīzi 4.sadaļu.

¹⁶³ ESL 77.panta pirmā daļa.

¹⁶⁴ ESL 79.panta pirmās daļas 1.punkts.

¹⁶⁵ ESL 79.panta otrā daļa.

Piekluves saistības ietver komersanta ar BIT pienākumu nodrošināt citam komersantam piekļuvi elektronisko sakaru tīkla elementiem un saistītajām iekārtām, tai skaitā¹⁶⁶:

- 1) nodrošināt piekļuvi noteiktiem elektronisko sakaru tīkla elementiem, saistītajām iekārtām, atsaistītu piekļuvi abonentlīnijām un to izmantošanu, kā arī piekļuvi datu plūsmai;
- 2) nodrošināt piekļuvi elektronisko sakaru tīkla aktīviem, pasīviem un virtuālajiem elementiem un pakalpojumiem;
- 3) risināt sarunas ar komersantu, kurš pieprasa piekļuvi;
- 4) nepārtraukt piekļuvi, kura jau ir nodrošināta;
- 5) nodrošināt noteiktus vairumtirdzniecības pakalpojumus, kas paredzēti tālākpārdošanai;
- 6) nodrošināt piekļuvi tehniskajām saskarnēm vai būtiskajām tehnoloģijām, kas nepieciešamas pakalpojumu savietojamībai vai virtuālā tīkla pakalpojumiem;
- 7) nodrošināt iespēju izvietot elektronisko sakaru tīklu nodrošināšanai izmantotajās telpās noteiktus elektronisko sakaru tīkla elementus vai nodrošināt cita veida infrastruktūras objektu izmantošanu;
- 8) nodrošināt saistīto iekārtu koplietošanu;
- 9) sniegt noteiktus pakalpojumus, kas nepieciešami, lai nodrošinātu galalietotājiem pakalpojumu savietojamību vai viesabonēšanu mobilo elektronisko sakaru tīklos;
- 10) nodrošināt piekļuvi darbības atbalstsistēmām vai līdzīgām programmatūras sistēmām, kas nepieciešamas, lai uzturētu konkurenci pakalpojumu sniegšanā;
- 11) savstarpēji savienot elektronisko sakaru tīklus vai elektronisko sakaru tīklu elementus vai iekārtas;
- 12) nodrošināt piekļuvi saistītajiem pakalpojumiem (piemēram, identifikācijas, vietas noteikšanas un klātbūtnes noteikšanas pakalpojumiem).

Regulators, nosakot piekluves saistības komersantam ar BIT, ņem vērā šādus apsvērumus¹⁶⁷:

- 1) vai ar cita veida piekļuvi konkrētajā tirgū vai saistītā vairumtirdzniecības tirgū var novērst konstatēto problēmu;
- 2) konkurējošo iekārtu izmantošanas vai uzstādīšanas tehniskā un saimnieciskā dzīvotspēja, ņemot vērā konkrētā tirgus attīstības pakāpi, attiecīgā starpsavienojuma vai piekluves būtību, veidu un pieejamību (piemēram, kabeļu kanalizācijas pieejamību);
- 3) paredzamā tehnoloģiju attīstība, kas ietekmēs elektronisko sakaru tīkla tehniskos risinājumus un pārvaldību;
- 4) nepieciešamība nodrošināt elektronisko sakaru tehnoloģiju neitralitāti, lai varētu attīstīt un pārvaldīt elektronisko sakaru tīklus;

¹⁶⁶ ESL 80.panta pirmā daļa.

¹⁶⁷ ESL 80.panta otrā daļa.

- 5) piedāvātās piekļuves nodrošināšanas iespējamība attiecībā uz pieejamo kapacitāti;
- 6) komersanta veiktie ieguldījumi un riski ļoti augstas veiktspējas tīklos;
- 7) ilgtermiņa konkurences nodrošināšana, tai skaitā īpaši uz infrastruktūru balstītas konkurences attīstība un tādu inovatīvu komercdarbības modeļu attīstība, kuri sekmē noturīgu konkurenci (piemēram, kolektīvie ieguldījumi);
- 8) attiecīgos gadījumos — intelektuālā īpašuma tiesības;
- 9) Viseiropas pakalpojumu nodrošināšana.

Pienākums nodrošināt piekļuvi fiziskajai infrastruktūrai

Pienākums nodrošināt piekļuvi fiziskajai infrastruktūrai ietver komersantam ar BIT saistības nodrošināt piekļuvi fiziskajai infrastruktūrai un ļaut to izmantot citiem komersantiem. Regulators var noteikt pienākumu nodrošināt piekļuvi fiziskajai infrastruktūrai neatkarīgi no tā, vai tās elementi ir daļa no konkrētā tirgus definīcijas.¹⁶⁸

Vienlīdzīgas attieksmes pienākums

Vienlīdzīgas attieksmes pienākums ietver šādus pienākumus¹⁶⁹:

- 1) sniegt pakalpojumus ar līdzvērtīgiem nosacījumiem, tai skaitā attiecībā uz cenu, pakalpojuma līmeni un tām pašām, līdzvērtīgām vai citām aizvietojamām sistēmām, līdzvērtīgos apstākļos citam komersantam, kurš nodrošina līdzvērtīgus pakalpojumus;
- 2) sniegt citam komersantam līdzvērtīgu pakalpojumu, nodrošinot līdzvērtīgu piekļuvi un informāciju tādā pašā kvalitātē un ar tiem pašiem nosacījumiem un termiņiem, ar kādiem un kādos šis komersants sniedz pakalpojumu, nodrošina piekļuvi un informāciju sev vai savam saistītajam komersantam;
- 3) sniegt citam komersantam līdzvērtīgu pakalpojumu, nodrošināt līdzvērtīgu piekļuvi un informāciju tādā pašā kvalitātē un ar tiem pašiem nosacījumiem un termiņiem, ar kādiem un kādos šā komersanta saistītais komersants sniedz pakalpojumu, nodrošina piekļuvi un informāciju.

Caurredzamības saistības

Caurredzamības saistības ietver komersanta ar BIT pienākumu veikt šādas darbības¹⁷⁰:

- 1) ievērot noteiktas informācijas (piemēram, uzskaitē, tehniskās specifikācijas, cenu un tarifu, piekļuves un starpsavienojuma nodrošināšanas un izmantošanas nosacījumi, detalizēti darbības procesi, grāmatvedības informācija) publiskošanas prasības;

¹⁶⁸ ESL 81.pants.

¹⁶⁹ ESL 82.pants.

¹⁷⁰ ESL 83.panta pirmā daļa.

- 2) publiskot pamatpiedāvājumu par pakalpojumu sniegšanu tajā tirgū, kurā tam ir noteikta būtiska ietekme.

Saskaņā ar ESL Regulators var noteikt, ka komersants ar BIT, ja tam ir noteikts vienlīdzīgas attieksmes pienākums, publisko pamatpiedāvājumu tā, lai tajā iekļautā informācija būtu detalizēti atdalīta un lai citam komersantam — pakalpojuma saņēmējam — nav jāmaksā par saistītajām iekārtām vai aprīkojumu, kas pieprasītajam pakalpojumam nav nepieciešams. Komersants, kuram ir noteikts šis pienākums, pamatpiedāvājumā ietver attiecīgā piedāvājuma aprakstu, to detalizējot atbilstoši tirgus vajadzībām un norādot saistītos pakalpojumus, to saņemšanas noteikumus un nosacījumus un cenas.¹⁷¹

Regulatoram ir tiesības noteikt komersantam ar BIT pienākumu grozīt pamatpiedāvājumu vai noteikt grozījumus publiskotajā pamatpiedāvājumā, ja tā nosacījumi neatbilst normatīvo aktu un Regulatora prasībām.¹⁷²

Tarifu regulēšanas un izmaksu aprēķināšanas saistības

Tarifu regulēšanas un izmaksu aprēķināšanas saistības var ietvert šādus pienākumus¹⁷³:

- 1) veikt tarifu kontroles pasākumus (piemēram, tuvināt tarifus izmaksām, aprēķināt tarifus saskaņā ar Regulatora noteiktu metodiku, ievērot tarifu augšējo robežu, nodrošināt pietiekamu vairumtirdzniecības un mazumtirdzniecības pakalpojumu cenu starpību);
- 2) izpildīt prasības attiecībā uz izmaksu aprēķināšanas un attiecināšanas sistēmu.

Regulators, nosakot tarifu regulēšanas un izmaksu aprēķināšanas saistības, ņem vērā attiecīgā komersanta investīcijas, iespēju gūt samērīgu peļņu no piekļuves vai starpsavienojumu nodrošināšanā ieguldītā kapitāla atbilstoši saistītajiem riskiem, kā arī tā veiktos ieguldījumus ļoti augstas veiktspējas tīkla izvēršanā. Regulators var nenoteikt tarifu regulēšanas un izmaksu aprēķināšanas saistības, ja saistītajā mazumtirdzniecības tirgū ir pietiekami konkurences apstākļi un kāda no piemērotajām saistībām starpsavienojuma un piekļuves jomā nodrošina efektīvu un nediskriminējošu piekļuvi. Regulators, nosakot tarifu kontroles pasākumus attiecībā uz piekļuvi esošajiem elektronisko sakaru tīkla elementiem, ņem vērā ieguvumus, ko dotu prognozējami un stabili vairumtirdzniecības tarifi.¹⁷⁴

Komersants, kuram ir pienākums tuvināt tarifus izmaksām, pierāda, ka tarifi ir balstīti uz pamatotām izmaksām, ņemot vērā peļņu par veiktajām investīcijām. Regulators var pieprasīt, lai komersants sniedz savu tarifu un izmaksu pamatojumu.¹⁷⁵

¹⁷¹ ESL 83.panta otrā daļa.

¹⁷² ESL 83.panta trešā daļa.

¹⁷³ ESL 84.panta pirmā daļa.

¹⁷⁴ ESL 83.panta otrā daļa.

¹⁷⁵ ESL 84.panta ceturtnā daļa.

Regulators izmaksu aprēķināšanai var izmantot arī citas metodes, nevis tās, kuras izmantojis komersants, kam ir noteikts pienākums tuvināt tarifus izmaksām. Ja Regulators konstatē, ka tarifā iekļautās izmaksas nav pamatotas vai tarifi nav tuvināti izmaksām, tas ir tiesīgs apturēt šo tarifu piemērošanu un noteikt tarifu augšējo robežu vai arī uzdot komersantam koriģēt tarifus.¹⁷⁶

Komersantam ar BIT, kuram noteiktas piekļuves vai starpsavienojumu tarifu regulēšanas saistības, Regulators ir tiesīgs apturēt šo tarifu piemērošanu, nosakot tarifu augšējo robežu, vai arī uzdot komersantam koriģēt tarifus, ja Regulators konstatē, ka nav lietderīgi un samērīgi šim komersantam piemērot izmaksu aprēķināšanas saistības, tai skaitā nosakot pienākumu tuvināt tarifus izmaksām un prasības attiecībā uz izmaksu aprēķināšanas un attiecināšanas sistēmu. Regulators, nosakot tarifu augšējo robežu vai uzdodot koriģēt tarifus, tos nebalsta uz tāda komersanta pakalpojuma sniegšanas izmaksām un rentabilitāti, kuram nav piemērotas izmaksu aprēķināšanas saistības vai tarifi netiek regulēti ESL 84.panta ceturtajā un piektajā daļā noteiktajā kārtībā. Regulators, nosakot tarifu augšējo robežu vai uzdodot koriģēt tarifus, ir tiesīgs izmantot salīdzinošo novērtēšanu un analīzi, informāciju par izmaksām, kas rodas, sniedzot pakalpojumu visefektīvākajā veidā un izmantojot jaunākās pieejamās tehnoloģijas, kā arī izmaksu aprēķināšanas modeļus un citas metodes. Ja visefektīvākajā veidā sniegtā pakalpojuma izmaksas mainās, Regulators var pārskatīt tarifu augšējo robežu vai uzdot koriģēt tarifu.¹⁷⁷

Komersants ar BIT, kuram ir noteiktas prasības attiecībā uz izmaksu aprēķināšanas un attiecināšanas sistēmu, publisko izmaksu aprēķināšanas un attiecināšanas sistēmas aprakstu, norādot galvenās izmaksu grupas, kā arī izmaksu attiecināšanas noteikumus. Atbilstību izmaksu aprēķināšanas sistēmai pārbauda zvērināts revidents vai zvērinātu revidentu komercsabiedrība. Komersants katru gadu publisko zvērināta revidenta ziņojumu par atbilstību noteiktajai izmaksu aprēķināšanas un attiecināšanas sistēmai.¹⁷⁸

Atsevišķas uzskaites pienākums

Atsevišķas uzskaites pienākums ietver saistības veikt atsevišķu darbības uzskaiti saskaņā ar Regulatora noteikto pakalpojumu izmaksu aprēķināšanas un attiecināšanas metodiku.¹⁷⁹

Regulatoram ir tiesības pieprasīt, lai komersants ar BIT sniedz grāmatvedības datus, kas satur informāciju par ieņēmumiem, kas gūti no trešajām personām. Regulators var publiskot informāciju, lai veicinātu konkurences attīstību.¹⁸⁰

¹⁷⁶ ESL 83.panta piektā daļa.

¹⁷⁷ ESL 83.panta sestā daļa.

¹⁷⁸ ESL 84.panta astotā daļa.

¹⁷⁹ ESL 85.panta pirmā daļa.

¹⁸⁰ ESL 85.panta otrā daļa.

5.1 SIA „Tet” piemēroto saistību pamatojums

Nemot vērā tirgus analīzes rezultātus, Regulators nosaka SIA „Tet” par komersantu ar būtisku ietekmi Fiziskās infrastruktūras tirgū.

Lai noteiktu, kuras *ex ante* (apsteidzošas) saistības būtu piemērojamas komersantam ar BIT, jāvērtē, kādas potenciālās problēmas nepietiekamas konkurences dēļ varētu rasties, ja Fiziskās infrastruktūras tirgus regulēšana nepastāvētu. Regulators uzskata, ka bez Fiziskās infrastruktūras tirgus regulēšanas SIA „Tet” varēs:

- izmantojot savu BIT stāvokli, kaitēt galalietotājiem, rīkojoties neatbilstoši galalietotāju interesēm. Ja komersantam ir BIT, tas var palielināt cenas sākotnēji vairumtirdzniecībā un vēlāk arī mazumtirdzniecībā virs tāda līmeņa, kāds būtu, pastāvot efektīvai konkurencei, t.i., virs efektīvi strādājoša komersanta izmaksām. Ņemot vērā SIA „Tet” piederībā esošo visaptverošo fizisko infrastruktūru un piedāvāto pakalpojumu klāstu, SIA „Tet” ilgtermiņā ir iespējas palielināt cenas virs konkurējoša līmeņa, tādējādi kaitējot galalietotājiem;
- palielināt tirgus varu vertikāli vai horizontāli saistītos tirgos. Ja vertikāli integrētam komersantam ir BIT vienā tirgū un ja tam ir ciešas saites ar citiem tirgiem horizontālā vai vertikālā piegādes ķēdē, šis komersants var pārņemt un nostiprināt savu BIT arī šajos tirgos. Tas var notikt, citiem komersantiem nedodot piekļuvi vairumtirdzniecības līmenī. Mazumtirdzniecības līmenī var notikt pakalpojumu sasaistīšana, piemērojot dažādas cenu noteikšanas stratēģijas, piemēram, īslaicīgi nosakot cenas zem izmaksām. Ilgtermiņā minētās darbības var novest pie citu komersantu izspiešanas no tirgus;
- apgrūtināt citu komersantu ienākšanu Fiziskās infrastruktūras tirgū un sekojoši arī mazumtirdzniecības tirgos. SIA „Tet” tirgus daļas Fiziskās infrastruktūras tirgū ir dominējošas un ar nosacījumu, ja Fiziskās infrastruktūras tirgus netiek regulēts, pastāv ļoti augsti šķēršļi ienākšanai Fiziskās infrastruktūras tirgū un pastāv ierobežotas iespējas efektīvai konkurencei Fiziskās infrastruktūras tirgū. SIA „Tet”, nosakot pārmērīgi augstas cenas Fiziskās infrastruktūras tirgus pakalpojumiem, būtiski palielinās izmaksas alternatīviem operatoriem, kuri potenciāli varētu izmantot Fiziskās infrastruktūras tirgus pakalpojumus, tā vietā alternatīviem operatoriem būtu jāizbūvē sava paralēla fiziskā infrastruktūra, kas būtībā kavētu vai drīzāk pilnībā apturētu to ienākšanu tirgū.

5.1.1.1 Piekļuves saistības

SIA „Tet” piekļuves liegšana alternatīviem operatoriem vai piekļuves atļaušana ar nesamērīgiem noteikumiem un nosacījumiem kavētu tāda tirgus veidošanos, kurā valdītu noturīga konkurence un kurš nebūtu galalietotāju interesēs.

Ar BIT regulēšanu, kas noteikta vairumtirdzniecībā, paredzams, ka galalietotājiem netiks radīts kaitējums mazumtirdzniecībā. Ja nepieciešama regulēšana vairumtirdzniecībā, tai jābūt pietiekamai, lai nodrošinātu konkurējošu piedāvājumu

mazumtirdzniecībā. Tirgus analīzes gaitā Regulators secināja, ka Fiziskās infrastruktūras tirgū pastāv būtiski šķēršļi ienākšanai tirgū, SIA „Tet” ir būtiska ietekme Fiziskās infrastruktūras tirgū un konkurences tiesību piemērošana vien ir nepietiekams pasākums, lai pienācīgi labotu konstatētās tirgus nepilnības. Attiecīgi pienākumi un saistības attiecībā uz piekļuvi fiziskai infrastruktūrai ir nepieciešami, lai samazinātu šķēršļus ienākšanai Fiziskās infrastruktūras tirgū un ilgtermiņā virzītos uz efektīvu konkurenci.

Komersants ar BIT ir ieinteresēts atteikt piekļuvi tā vairumtirdzniecības pakalpojumiem, jo pastāv iespēja, ka alternatīvie operatori samazinās komersanta ar BIT ietekmi. Ņemot vērā SIA „Tet” īpatsvaru, piekļuves atteikums vai nepamatoti piekļuves noteikumi kavēs vai ierobežos konkurenci un nebūs atbilstoši galalietotāju interesēm. Piekļuve Fiziskās infrastruktūras tirgus pakalpojumiem ir būtiska un jā saglabā, lai alternatīvie operatori varētu konkurēt ar SIA „Tet”, attīstītu savu optisko tīklu un ilgtermiņā veicinātu konkurenci.

Jānodrošina, lai alternatīvie operatori varētu saņemt tikai tos pakalpojumus, kuri tiem ir nepieciešami un alternatīviem operatoriem nebūtu pienākuma pirkt pakalpojumus, kuri tiem savā darbībā nav nepieciešami.

Saskaņā ar ESL visiem komersantiem ir noteikts pienākums risināt sarunas par piekļuvi¹⁸¹ un nodrošināt piekļuvi kabeļu kanalizācijai un informācijai par kabeļu kanalizācijas izvietojumu, pieejamo ietilpību un citiem fiziskajiem parametriem. Komersants nodrošina publisku pieeju minētajai informācijai, izņemot gadījumu, ja tā ir aizsargāta saskaņā ar nacionālo drošību un informācijas tehnoloģiju drošību reglamentējošiem normatīvajiem aktiem.¹⁸²

Neskatoties uz minēto pienākumu, kas noteikts visiem komersantiem, Regulators uzskata, ka jāturpina piemērot SIA „Tet” saistības attiecībā uz piekļuvi, iekļaujot konkrētus nosacījumus SIA „Tet”, piemēram, nodrošināt komersantam ierīkošanas projektēšanu un kabeļa ierīkošanu SIA „Tet” fiziskajā infrastruktūrā, ja komersants to pieprasa, vai veikt ierīkošanas projektēšanas un kabeļa ierīkošanas darbus pašam, nodrošināt komersantam iespēju pasūtīt praktisko tehnisko izpēti veikt kopā vai atsevišķi no ierīkošanas projektēšanas un kabeļa ierīkošanas. Turklāt SIA „Tet” piekļuves saistības paredz SIA „Tet” nodrošināt rīkus (piemēram, sarakstu, datubāzi vai interneta portālu), ar kuru palīdzību cits komersants, piekļūst aktuālai informācijai, tādējādi sniedzot alternatīviem operatoriem skaidrāku priekšstatu par iespējamo piekļuves fiziskai infrastruktūrai vairumtirdzniecībā pakalpojumu izmantošanu un optisko tīklu izbūvi un paplašināšanu. SIA „Tet” ir ieviesusi tiešsaistes rīku, t.i., SIA „Tet” starpoperatoru rīku SPRINTT, lai komersantiem nodrošinātu piekļuvi aktuālai informācijai un pasūtīšanas iespējas saskaņā ar Regulatora Piekļuves pamatpiedāvājuma noteikumiem. Komersantam, kurš vēlas izmantot vai jau izmanto Fiziskās infrastruktūras tirgus pakalpojumus, nosūtīt informāciju vai citu pieprasījumu SIA „Tet” starpoperatoru rīkā SPRINTT, tiek nosūtīts e-pasts SIA „Tet”, un SIA „Tet” uz attiecīgajiem pieprasījumiem var reaģēt nekavējoties. Tālākajā pakalpojuma

¹⁸¹ ESL 67.panta trešā daļa.

¹⁸² ESL 69.panta pirmā daļa.

pasūtījuma nodošanā, apstrādē, uzturēšanā atkarībā no pakalpojuma tiek iesaistītas citas SIA „Tet” sistēmas. SIA „Tet” sniedza informāciju¹⁸³, ka, „SIA „Tet” ieskatā valstī pieejamās datu bāzes attiecībā uz fiziskās infrastruktūras informāciju nevar pilnībā aizvietot SIA „Tet” starpoperatoru rīku SPRINTT¹⁸⁴”.

Attēls 2 ir ņemts no SIA „Tet” starpoperatoru rīka SPRINTT, lai sniegtu priekšstatu par minēto rīku. Ar zaļu krāsu iezīmētās vietas norāda uz SIA „Tet” īpašumā esošo kabeļu kanalizācijas infrastruktūru. Ar sarkanu krāsu iezīmētās vietas norāda uz kabeļu kanalizācijas infrastruktūru, par kuru īpašumtiesībām notiek strīds. Savukārt ar zilu krāsu iezīmētās vietas, kuras norāda uz kopīpašumu. Neskatoties uz īpašumtiesību strīdu, SIA „Tet” nodrošina piekļuves pakalpojumus šiem objektiem.

Attēls 2: SIA „Tet” starpoperatoru rīka SPRINTT kabeļu kanalizācijas sadaļa¹⁸⁵

Izvēloties SIA „Tet” starpoperatoru rīkā SPRINTT konkrētu vietu, kurā ir ieinteresēts alternatīvais operators, ir iespējams detalizētāk iepazīties ar informāciju par šo objektu,

¹⁸³ 2023.gada 6.jūnija vēstule Nr.TET-K- 23- 5522.

¹⁸⁴ SIA „Tet” 2023.gada 6.jūnija vēstulē Nr.TET-K- 23- 5522 norāda:

„ADTI (Augstas detalizācijas topogrāfiskās informācijas datubāze) datubāzē nav detalizēta atšifrējuma par katra kanalizācijas posma īpašumtiesībām. Kā arī nav informācijas par sakaru kanalizāciju visā LV teritorijā, jo šajā datubāzē tiek uzkrāti topogrāfiskie uzmērījumi un izpilduzmērījumi.

BIS (būvniecības informācijas sistēma) nodrošina informācijas apriti starp būvniecības procesa dalībniekiem. Sistēmā neuztur kopējus datus par inženiertīkliem.

ATIS (Apgrūtināto teritoriju informācijas sistēma), kuras datu pārzinis ir Valsts zemes dienests. Tajā tiek uzglabāti dati arī par komunikācijas īpašnieku. Tiesa, pieeja šai datubāzei ir ierobežota. Zemju īpašnieki var apskatīties komunikācijas tikai savā īpašumā. Datu sniedzēji (operatori) var redzēt tikai savus sniegtos datus.

SIA „Tet” izmanto kabeļu kanalizācijas sienu izklājumu foto fiksācijas, taču nevis ar SPRINTT starpniecību, bet izmantojot iekšējo GIS sistēmu.”

¹⁸⁵ Attēls izveidots brīvi izvēlēta vietā.

piemēram, īpašuma tiesībām, precīzo atrašanās vietu, posma garumu u.c. (skatīt Attēlu 3).

Attēls 3: SIA „Tet” starpoperatoru rīka SPRINTT kabeļu kanalizācijas sadaļas konkrēta objekta apraksts¹⁸⁶

Pie objektiem ir atrodami arī SIA „Tet” pievienotie attēli ar foto fiksāciju (skatīt Attēlu 4), kas dod alternatīviem operatoriem priekšstatu par esošā objekta vizuālo un tehnisko stāvokli.

Attēls 4: SIA „Tet” starpoperatoru rīka SPRINTT kabeļu kanalizācijas sadaļas konkrēta objekta foto fiksācija¹⁸⁷

¹⁸⁶ Attēls izveidots brīvi izvēlētā vietā.

¹⁸⁷ Attēls izveidots brīvi izvēlētā vietā.

Nemot vērā minēto, Regulators piekrīt SIA „Tet” viedoklim, ka Latvijā pieejamās datu bāzes attiecībā uz fiziskās infrastruktūras informāciju nevar pilnībā aizvietot SIA „Tet” starpoperatoru rīku SPRINTT.

Regulators uzskata, ka ir jāsauglabā Lēmuma Nr.244 un Lēmuma Nr.115 lemjošajā daļā noteiktās piekļuves saistības.

5.1.1.2 Vienlīdzīgas attieksmes pienākums

Komersantam ar BIT ir stimuls diskriminēt alternatīvos operatorus attiecībā uz nosacījumiem, ar kādiem vairumtirdzniecības pakalpojums tiek nodrošināts. Šī diskriminācija iekļauj informācijas neizpaušanu citiem komersantiem, kas nepieciešama, lai varētu saņemt vairumtirdzniecības pakalpojumu no komersanta ar BIT, diskrimināciju attiecībā uz vairumtirdzniecības pakalpojuma kvalitāti, apgrūtinātu pakalpojumu pasūtīšanu, pakalpojumu nodrošināšanas un bojājumu novēršanas novilcināšanu, nepamatotus pieprasījumus, kā arī cenu diskrimināciju.

Tādā veidā alternatīviem operatoriem tiek nodarīts kaitējums, kas var novest līdz alternatīvā operatora sniegtā pakalpojuma pārtraukšanas vai kvalitātes pazemināšanās, kā arī izmaksu pieauguma. Tāpēc vienlīdzīgas attieksmes saistība jānosaka, lai novērstu SIA „Tet” diskriminējošu piekļuves nosacījumu noteikšanu alternatīviem operatoriem.

Ievērojot vienlīdzīgas attieksmes saistību, SIA „Tet” nodrošina, ka tā BIT netiek izmantota, lai īstenotu nevienlīdzīgu attieksmi pret alternatīviem operatoriem salīdzinājumā ar SIA „Tet” vai tā saistītajiem komersantiem, kā arī kropļotu alternatīvo operatoru konkurētspēju un negatīvi ietekmētu konkurences apstākļus tirgū.

Saskaņā ar ESL komersantam ir pienākums piemērot līdzvērtīgus nosacījumus līdzvērtīgos apstākļos citiem komersantiem, kuriem nodrošina piekļuvi¹⁸⁸, t.sk. piekļuvi kabeļu kanalizācijai.¹⁸⁹

Neskatoties uz minēto pienākumu, kas noteikts visiem komersantiem, Regulators uzskata, ka jāturpina piemērot SIA „Tet” vienlīdzīgas attieksmes pienākums, jo ir paredzēti nosacījumi attiecībā uz vienlīdzīgu attieksmi, un kas garantē līdzvērtīgus nosacījumus, pakalpojumus un nodrošināto informāciju citiem komersantiem, kāda tā ir pašam komersantam ar BIT. SIA „Tet” ir jānodrošina piekļuve fiziskai infrastruktūrai katram komersantam, kas to pamatoti pieprasa, piemērojot tam līdzvērtīgus nosacījumus līdzvērtīgos apstākļos. SIA „Tet” jānodrošina citam komersantam piekļuve fiziskai infrastruktūrai un informācija ar tiem pašiem nosacījumiem un kvalitāti, ar kādiem SIA „Tet” nodrošina elektronisko sakaru pakalpojumus un informāciju savām struktūrvienībām un saistītajiem komersantiem.

¹⁸⁸ ESL 67.panta ceturtnā daļa.

¹⁸⁹ ESL 69.panta otrā daļa.

Lai vienlīdzīgas attieksmes pienākumi būtu efektīvi, veicinātu konkurenci un uzlabotu ieguldījumu vidi, EK 2013.gada 11.septembrī publicēja Ieteikumu 2013/466/ES par saskaņīgiem nediskriminēšanas pienākumiem un izmaksu aprēķināšanas metodēm, kas paredzēja vairākus regulēšanas scenārijus, kā arī EoI¹⁹⁰, EoO¹⁹¹, KPI¹⁹², SLA¹⁹³ un SLG¹⁹⁴ konceptus.¹⁹⁵ SIA „Tet” ir noteikti vienlīdzīgas attieksmes pienākumi piekļuvei fiziskās infrastruktūras pakalpojumiem attiecībā uz vairumtirdzniecības pakalpojuma pasūtīšanas, informācijas iegūšanas, pakalpojuma uzturēšanas, bojājumu pieteikšanas un novēršanas procesiem, kā arī SLA un SLG.

Regulators uzskata, ka ir jā saglabā Lēmuma Nr.244 un Lēmuma Nr.115 lemjošajā daļā noteiktie vienlīdzīgas attieksmes pienākumi.

5.1.1.3 Caurredzamības saistība

Caurredzamības saistība ir papildinājums vienlīdzīgas attieksmes saistībai, lai uzraudzītu vairumtirdzniecības pakalpojuma nodrošināšanas nosacījumus un cenas, kā arī lai nodrošinātu vairumtirdzniecības pakalpojuma efektivitāti. Tāpēc ar nosacījumu, ja netiek piemērota caurredzamības saistība, būtu grūti konstatēt vienlīdzīgas attieksmes neievērošanu un nepamatotus piekļuves nosacījumus. Caurredzamības saistība izstrādāt un publicēt pamatpiedāvājumu nodrošinās vienlīdzīgas attieksmes saistības efektivitāti.

Caurredzamības saistība kavē komersanta ar BIT savas būtiskās ietekmes stāvokļa iespējamo izmantošanu un samazina šķēršļus alternatīvo operatoru ienākšanai un attīstībai tirgū. Komersantiem, kas pieprasa Fiziskās infrastruktūras tirgus pakalpojumus, ir jānodrošina skaidri pasākumu plānošanas apstākļi. Zinot iespējamās izmaksas, alternatīvie operatori var plānot Fiziskās infrastruktūras tirgus pakalpojumu saņemšanu un arī ienākšanu tirgū, vai to turpmāko attīstību.

Caurredzamības saistība izstrādāt un publicēt piekļuves saistītām iekārtām pamatpiedāvājumu ar ietvertiem konkrētiem Regulatora nosacījumiem nodrošinās, ka tiek sniegts skaidrs priekšstats par kārtību, tehnoloģiskiem risinājumiem, nodrošināšanas procesu, kā arī tiek novērsta sarunu vilcināšana, pakalpojumu izmantošanas ierobežošana, nepamatotu tehnisku nosacījumu un prasību noteikšana, nepamatotu termiņu pakalpojumu nodrošināšanai noteikšana vai šo termiņu kavēšana.

¹⁹⁰ Ieguldījumu līdzvērtības priekšrocība (angļu val. – *Advantages of Equivalence of input*).

¹⁹¹ Rezultātu līdzvērtība (angļu val. – *Equivalence of output*).

¹⁹² Galvenie darbības rādītāji (angļu val. – *Key Performance Indicators*).

¹⁹³ Pakalpojuma līmeņa līgumi (angļu val. – *Service Level Agreement*).

¹⁹⁴ Pakalpojuma līmeņa garantijas (angļu val. – *Service Level Guarantees*).

¹⁹⁵ Ziņojuma par tirgus analīzi sagatavošanas brīdī izstrādes stadijā ir EK Ieteikuma projekts par gigabitu savienojamības veicināšanu, kas aizstāj NGA Ieteikumu un EK 2013.gada 11.septembra Ieteikumu 2013/466/ES par saskaņīgiem nediskriminēšanas pienākumiem un izmaksu aprēķināšanas metodēm, lai veicinātu konkurenci un uzlabotu ieguldījumu vidi platjoslas pakalpojumu jomā. Pieejams: <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/gigabit-connectivity-recommendation>.

Regulators uzskata, ka ir jā saglabā Lēmuma Nr.244 un Lēmuma Nr.115 lemjošajā daļā noteiktās caurredzamības saistības.

5.1.1.4 Tarifu regulēšanas un izmaksu aprēķināšanas saistība

Piemērojot citiem komersantiem nepamatoti augstus tarifus, komersants ar BIT situācijā, ja tarifi nebūtu regulēti, varētu radīt šķēršļus ienākšanai Fiziskās infrastruktūras tirgū, kā rezultātā tas arī varētu radīt šķēršļus pakalpojuma sniegšanai mazumtirdzniecībā. Komersants ar BIT varētu izmantot nepietiekamo cenu starpību (izmaksas vairumtirdzniecības pusē un cena mazumtirdzniecības pusē), lai ierobežotu konkurenci un kavētu alternatīviem operatoriem ienākšanu vai attīstību tirgū. Efektīvas konkurences neesības gadījumā ilgtermiņā komersantam ar BIT nebūtu iniciatīvas samazināt izmaksas un darboties efektīvi. Piemērojot pārmērīgi augstas cenas, šīs augstākās izmaksas tiktu pārliktas uz citu komersantu, kurš vairumtirdzniecībā pirktu pakalpojumus un kurš, savukārt, pārliktu tās uz mazumtirdzniecību galalietotājam.

Fiziskās infrastruktūras tirgū netika konstatēta efektīva konkurence, pastāv ļoti augsti šķēršļi ienākšanai Fiziskās infrastruktūras tirgū un komersants ar BIT var rīkoties neatkarīgi no citiem tirgus dalībniekiem. Kas nozīmē, ka komersants ar BIT ir ieinteresēts noteikt vairumtirdzniecības pakalpojumiem daudz augstākas cenas nekā izmaksas, kas rodas, nodrošinot attiecīgo pakalpojumu.

Tarifu regulēšana var nodrošināt, ka SIA „Tet” nevar izmantot nepietiekamu cenu starpību, neveic šķērssubsidēšanu, izmaksas tiek uzraudzītas un tiek gūta samērīga peļņa.

Regulators uzskata, ka ir jā saglabā Lēmuma Nr.244 un Lēmuma Nr.115 lemjošajā daļā noteiktās tarifu regulēšanas un izmaksu aprēķināšanas saistības.

5.1.1.5 Atsevišķas uzskaites pienākums

Atsevišķas uzskaites pienākums ir papildinājums vienlīdzīgas attieksmes saistībai un tarifu regulēšanas un izmaksu aprēķināšanas saistībai un ir nepieciešams, lai garantētu šo saistību efektivitāti. Atsevišķas uzskaites pienākums ir nepieciešams arī, lai uzraudzītu vienlīdzīgu attieksmi starp komersanta ar BIT paša mazumtirdzniecības daļām un alternatīviem komersantiem (vairumtirdzniecības cenas alternatīvajam komersantam un iekšējos pārskaitījumus).

Papildus atsevišķas uzskaites pienākums dod Regulatoram iespējas kontrolēt cenu aprēķināšanas noteikumu ievērošanu. Piemēram, izvērtējot, vai komersants ar BIT izmanto šķērssubsidēšanu starp regulētiem un neregulētiem pakalpojumiem.

Turklāt atsevišķas uzskaites pienākums dod iespēju Regulatoram izvērtēt vai komersanta ar BIT katrs fiziskās infrastruktūras elements ir balstīts uz pamatotām izmaksām.

Regulators uzskata, ka ir jāsauglabā Lēmuma Nr.244 un Lēmuma Nr.115 lemjošajā daļā noteiktie atsevišķās uzskaites pienākumi.

6 Secinājumi

Nemot vērā, ka Ieteikumā 2020 norādītā tirgus 1¹⁹⁶ analīzes rezultātā secināts, ka regulēšana Rīgā ir jāatceļ pilnībā un ārpus Rīgas tā ir jāsauglabā daļā, kas attiecas uz optikas piekļuves tīklu, Regulators izvērtēja nepieciešamību un noteica piekļuves fiziskai infrastruktūrai vairumtirdzniecībā pakalpojumus kā atsevišķu Fiziskās infrastruktūras tirgu.

Veiktās Fiziskās infrastruktūras tirgus definēšanas rezultātā secināts, ka Fiziskās infrastruktūras tirgū ir iekļauta kabeļu kanalizācija un stabi. Savukārt nav iekļauta piekļuve citu nozaru fiziskai infrastruktūrai, piekļuve mastiem un torņiem, kā arī piekļuve telpām un ēkām.

Nemot vērā, ka valstu regulatori var definēt arī citus konkrētus produktu un pakalpojumu tirgus, kas nav uzskaitīti Ieteikumā 2020, ja tie var pierādīt, ka valsts kontekstā šie tirgi iztur trīs kritēriju pārbaudi, attiecīgi tika veikta trīs kritēriju pārbaude, kuras rezultātā Regulators ir secinājis, ka Fiziskās infrastruktūras tirgū izpildās visi trīs kritēriju testa kritēriji. Tādējādi Fiziskās infrastruktūras tirgū nepastāv efektīva konkurence un ir jāpiemēro *ex ante* (apsteidzoša) regulēšana.

Fiziskās infrastruktūras tirgus analīzes rezultātā tika secināts, ka ir viens komersants SIA „Tet” ar būtisku ietekmi Fiziskās infrastruktūras tirgū. SIA „Tet” jau iepriekš ar Lēmumu Nr.244 un Lēmumu Nr.155 tika noteiktas piekļuves, caurredzamības, vienlīdzīgas attieksmes, tarifu regulēšanas un izmaksu aprēķināšanas, kā arī atsevišķas uzskaites saistības piekļuvei fiziskai infrastruktūrai.

Regulators uzskata, ka jāsauglabā komersantam SIA „Tet” BIT un noteiktie pienākumi un saistības attiecībā uz piekļuvi fiziskai infrastruktūrai (kabeļu kanalizācijai un stabiem).

Nemot vērā Ieteikuma 2020 tirgus 1¹⁹⁷ analīzes rezultātus un Fiziskās infrastruktūras tirgus analīzes rezultātus ir jānosaka SIA „Tet” par komersantu ar būtisku ietekmi Fiziskās infrastruktūras tirgū, jādzēš Lēmuma Nr.244 lemjošās daļas 3.2.3.4.punkts, kā arī jāaizvieto Lēmuma Nr.115 lemjošās daļas 5.2.1.punktā lietotais termins „*tirgus 3a*” ar terminu „*piekļuves fiziskai infrastruktūrai vairumtirdzniecībā tirgus*”.

¹⁹⁶ Vairumtirdzniecības līmeņa vietējā piekļuve fiksētā atrašanās vietā.

¹⁹⁷ Vairumtirdzniecības līmeņa vietējā piekļuve fiksētā atrašanās vietā.

7 Nacionālā konsultācija

Regulators 2024.gada 19.februārī uzsāka Latvijas Republikas mēroga publisko konsultāciju un tā tīmekļvietnē publicēja Ziņojumu par tirgus analīzi¹⁹⁸.

Regulators ir saņēmis un izvērtējis SIA „Tet” 2024.gada 20.marta vēstuli Nr.TET-K-24-2972 „Par tirgus analīzes ziņojumu”¹⁹⁹ (turpmāk – Vēstule Nr.TET-K-24-2972), kurā SIA „Tet” norādīja šādus komentārus un iebildumus, uz kuriem Regulators sniedz skaidrojumu:

1. „Regulators Ziņojumā atsaucas uz „tirgus nepilnībām” un ar tām pamato trīs kritēriju testa izpildi un *ex ante* īpašo saistību piemērošanu. Tiek apgalvots, ka „Elektronisko sakaru likumā noteiktie simetriskie pienākumi individuāli nenovērš tirgū esošās nepilnības” un „Konkurences tiesību aktu piemērošana vien ir nepietiekama, lai pienācīgi labotu iespējamās tirgus nepilnības”, taču Ziņojumā nav ne šo „tirgus nepilnību” uzskaites, ne arī analīzes par to, kāda ietekme uz konkrētām „tirgus nepilnībām” ir Elektronisko sakaru likumā un Vispārējās atļaujas un reģistrācijas noteikumos noteiktajiem simetriskajiem kabeļu kanalizācijas piekļuves pienākumiem un konkurences tiesību aktu piemērošanai. Šādu minēto apgalvojumu iekļaušanu Ziņojumā bez attiecīgas analīzes uzskatām par nepamatotu un Ziņojuma rezultātus par nekorektiem. SIA „Tet” ieskatā Elektronisko sakaru likumā un Vispārējās atļaujas un reģistrācijas noteikumos noteiktie simetriskie kabeļu kanalizācijas piekļuves pienākumi nodrošinātu pietiekami efektīvu piekļuvi kabeļu kanalizācijai un nav nepieciešama īpašo saistību piemērošana attiecībā uz piekļuvi kabeļu kanalizācijai.”

Regulatora viedoklis

Regulators paskaidro, ka „tirgus nepilnības” tika konstatētas, apskatot pirmos divus trīs kritēriju testa kritērijus, turklāt arī pie trešā trīs kritēriju testa kritērija tika minētas tirgū pastāvošās nepilnības, kuras nevar labot ar konkurences tiesību aktiem.

Vērtējot pirmo trīs kritēriju testa kritēriju, tika secināts, ka Fiziskās infrastruktūras tirgū pastāv strukturāli un juridiski jeb regulatīvi šķēršļi ienākšanai minētajā tirgū, kas kavē efektīvas konkurences attīstību. Ļoti liela daļa, kas var veidot līdz par 80% no sākotnējām fiziskās infrastruktūras izvēšanas izmaksām, ir saistītas tieši ar būvdarbiem. SIA „Tet” kā vēsturiskajam komersantam pieder apjomīga un visaptveroša fiziskā infrastruktūra, plašs tīkla pārklājums un daudzveidīgs piedāvāto pakalpojumu klāsts, kas nav pielīdzināms citu komersantu izbūvētai fiziskai infrastruktūrai un izvērstiem tīkliem. Paralēlas fiziskās infrastruktūras izbūve ir maz ticama, vismaz gadījumos, kad ir iespējams izmantot jau pastāvošo fizisko

¹⁹⁸ <https://www.sprk.gov.lv/events/aicina-paust-viedokli-par-piekluves-fiziskai-infrastrukturai-vairumtirdznieciba-tirgu>

¹⁹⁹ https://www.sprk.gov.lv/sites/default/files/2024-03/Tet_KD_Zinojums_Piek%C4%BCuve%20fiziskai%20infrastrukturai%20vairumtirdznieciba_2024.pdf

infrastruktūru. Līdz ar to ir jāregulē piekļuve esošai fiziskai infrastruktūrai, lai alternatīvie operatori varētu to izmantot un sniegt pakalpojumus galalietotājiem. Turklāt Rīgas pilsētā ir spēkā esoši Rīgas domes saistošie noteikumi Nr.38, kas paaugstina juridiskos jeb regulatīvos šķēršļus.

Savukārt, vērtējot otro trīs kritēriju testa kritēriju, tika secināts, ka Fiziskās infrastruktūras tirgus nav vērsts uz efektīvu konkurenci. Neskatoties uz citu mazāku fizisko infrastruktūru pastāvēšanu, SIA „Tet” ir vienīgais komersants, kuram vēsturiski pieder valstī visaptveroša fiziskā infrastruktūra, kas ir piemērota alternatīvu optikas tīklu ierīkošanai līdz galalietotājiem vai jebkuram citam atsevišķam elektronisko sakaru tīkla posmam. Tas, ka SIA „Tet” piederībā esošās kabeļu kanalizācijas un stabu infrastruktūras tirgus daļas būtiski pārsniedz 50%, norāda uz to, ka SIA „Tet” atrodas tādā ekonomiskā spēka stāvoklī, kurš ir līdzvērtīgs dominējošam stāvoklim.

Vērtējot trešo trīs kritēriju testa kritēriju, tika vērsta uzmanība uz to, ka tirgos, kam raksturīga ilgtspējīga, pilnvērtīga un uz infrastruktūru balstīta konkurence, kā arī nepieciešamais iejaukšanās biežums ir zems, būtu jāpietiek ar vispārīgo konkurences noteikumu piemērošanu. Taču, ņemot vērā pastāvošos šķēršļus komersantu ienākšanai Fiziskās infrastruktūras tirgū, SIA „Tet” piederībā esošo visaptverošo fizisko infrastruktūru un dominējošo stāvokli attiecībā pret citiem komersantiem, kā arī salīdzinoši biežu Regulatora iesaisti jautājumos par piekļuvi fiziskai infrastruktūrai, secināms, ka konkurences tiesību aktos paredzētais nav pietiekams, lai attaisnotu *ex ante* (apsteidzoša) regulējuma atcelšanu.

Ņemot vērā minēto, Regulators uzskata, ka ir pārbaudīta un pietiekami pamatota trīs kritēriju testa izpilde, tādējādi SIA „Tet” Vēstulē Nr.TET-K-24-2972 minētais iebildums netiek ņemts vērā.

2. „Ziņojuma 3.4.nodaļā iekļauts apraksts par to, vai Ātrdarbīga elektronisko sakaru tīkla likums un Elektronisko sakaru likums var aizvietot *ex ante* (apsteidzošu) regulēšanu, taču tas nav iekļauts trīs kritēriju testā (trīs kritēriju tests ir iekļauts Ziņojuma 4.nodaļā). Saskaņā ar Direktīvas 2018/1972 67.panta 2.punkta c) apakšpunktu, tas bija jāiekļauj trīs kritēriju testā. Rezultātā Ziņojuma trīs kritēriju tests ir nepilnīgs un nevar būt par pamatu *ex ante* īpašo saistību piemērošanai.”

Regulatora viedoklis

Regulators norāda uz to, ka Ziņojumā par tirgus analīzi izdarītais vērtējums tika veikts atbilstoši Elektronisko sakaru likuma 76.panta ceturtajai daļai (norma pilnībā pārņemta no Kodeksa 67.panta otrās daļas „c” apakšpunkta) un tika novērtēts, vai Ātrdarbīga elektronisko sakaru tīkla likums un ESL var aizvietot *ex ante* (apsteidzošu) regulēšanu. Šā novērtējuma rezultātā Regulators secināja, ka regulējums, kas noteikts ar Ātrdarbīga elektronisko sakaru tīkla likumu un ESL, varētu novērst nepieciešamību pēc BIT Fiziskās infrastruktūras tirgū regulējuma, ja tas spēj veikt līdzīgu lomu kā BIT Fiziskās infrastruktūras tirgū regulējums.

Regulatora ieskatā, visiem komersantiem piemērotās simetriskās saistības būtu pietiekamas, ja Fiziskās infrastruktūras tirgū nebūtu komersanta ar BIT, t.i., visu komersantu ietekme būtu vienlīdzīga un Fiziskās infrastruktūras tirgū valdītu ilgtspējīga un pilnvērtīga konkurence. Taču, tā kā Fiziskās infrastruktūras tirgū ir komersants SIA „Tet” ar izteiktu BIT visaptverošas fiziskās infrastruktūras dēļ, tas pie visām piemērotajām simetriskajām saistībām tāpat ir vadošā pozīcijā. BIT regulēšana un noteiktās saistības ir stingrākas un paredzētas, lai novērstu tirgus analīzes gaitā konstatētās konkurences problēmas. Regulators uzskata par nepietiekamu piemērot komersantam ar BIT pienākumus tieši tādā pašā apmērā, kādi tie ir uzlikti visiem komersantiem saskaņā ar ESL un Ātrdarbīga elektronisko sakaru tīkla likumu. Tādējādi Regulators secina, ka ESL un Ātrdarbīgu elektronisko sakaru tīkla likumā noteiktās simetriskās saistības un pienākumi nevar aizvietot *ex ante* (apsteidzošu) regulēšanu.

Iekļaujot veikto vērtējumu Ziņojuma par tirgus analīzi 4.sadaļā, vērtējuma secinājumi paliktu nemainīgi. Attiecīgi Regulators neuzskata SIA „Tet” Vēstulē Nr.TET-K-24-2972 minēto iebildumu par pamatotu.

Ņemot vērā, ka Regulators neuzskata SIA „Tet” Vēstulē Nr.TET-K-24-2972 minētos argumentus par pamatotiem, nav nepieciešams precizēt Ziņojumu par tirgus analīzi un SIA „Tet” ir jā saglabā BIT un *ex ante* saistības attiecībā uz piekļuvi kabeļu kanalizācijai un stabiem.

8 Konkurences padomes viedoklis

Regulators 2024.gada 19.februārī nosūtīja Ziņojumu par tirgus analīzi (Regulatora vēstule Nr.2-2.34/646-IP „Konsultāciju dokuments par ziņojumu par elektronisko sakaru tirgus analīzi”) Konkurences padomei priekšlikumu un komentāru sniegšanai. Regulators 2024.gada 19.martā saņēma Konkurences padomes 2024.gada 19.marta vēstuli Nr.1.7-4/307 „Par konsultāciju dokumentu par ziņojumu par elektronisko sakaru tirgus analīzi”²⁰⁰. Konkurences padome norādīja, ka tā pirmšķietami piekrīt Ziņojumā par tirgus analīzi norādītajai tirgus definīcijai, tirgus analīzes rezultātiem, kā arī komersantam piemērotajām saistībām.

9 Eiropas Savienības mēroga konsultācija

Regulators 2024.gada 15.maijā paziņoja un nosūtīja EK, Eiropas Savienības dalībvalstu regulatoriem un BEREC plānoto pasākumu kopumu Fiziskās infrastruktūras tirgū, ko EK reģistrēja 2024.gada 15.maijā ar lietas Nr.LV/2024/2503.

Regulators 2024.gada 17.jūnijā saņēma EK 2024.gada 14.jūnija vēstuli Nr.C(2024) 4272 final „Par lietu LV/2024/2502. Vairumtirdzniecības līmeņa vietējā piekļuve fiksētā

²⁰⁰ https://www.sprk.gov.lv/sites/default/files/2024-03/Konkurences_padome_KD_ES_Zinojums_Tirgus_Nr1_Nr3b_2024.pdf

vietā Latvijā. Plašpatēriņa produktu vairumtirdzniecības līmeņa centralizēta piegāve fiksētā vietā Latvijā; Par lietu LV/2024/2503. Piegāve fiziskai infrastruktūrai vairumtirdzniecībā Latvijā. Komisijas piezīmes saskaņā ar Direktīvas (ES) 2018/1972 32. panta 3. punktu” (turpmāk – Vēstule C(2024) 4272 final).

EK Vēstulē C(2024) 4272 final saskaņojā Regulatora plānoto pasākumu kopumu un piezīmes atsevišķi par piegāves fiziskai infrastruktūrai vairumtirdzniecībā tirgu neizteica, bet izteica piezīmi par plānoto pasākumu kopumā attiecībā uz cenu starpības pārbaudes novēlotu izstrādi. EK pauž nožēlu, ka cenu starpības pārbaudes vēl tikai tiek izstrādātas un par tām tiks paziņots atsevišķi. Tas var nozīmēt, ka tiek saglabātas cenas, kas vairs neatspoguļo piemērojamās izmaksas un kaitē visiem operatoriem. Tāpēc EK mudina Regulatoru izstrādāt cenu starpības pārbaudi, veikt publisko konsultāciju un par to paziņot pēc iespējas drīz, kā arī nākamajā tirgus pārskatīšanā izmaksu aprēķināšanas metodiku/cenu starpības pārbaudes iesniegt kopā ar tirgus analīzi.

Regulators norāda, ka plānotais pasākumu kopums Fiziskās infrastruktūras tirgū attiecas uz tirgu definēšanu, analīzi un saistību noteikšanu, bet neattiecas uz tarifu regulēšanu un izmaksu aprēķināšanas saistību ieviešanu. Regulators plāno veikt Latvijas Republikas mēroga publiskās konsultācijas gan par cenu starpības aprēķina rezultātiem, gan par piegāves fiziskai infrastruktūrai cenām, pēc kurām tiks veiktas Eiropas Savienības mēroga konsultācijas.

Eiropas Savienības dalībvalstu regulatori un BEREC savu viedokli par plānoto pasākumu kopumu Fiziskās infrastruktūras tirgū neizteica.